

De Vlaamse dienstverlenende en opdrachthoudende intergemeentelijke verenigingen

in cijfers (1987-2002)

ADMINISTRATIE
BINNENLANDSE
AANGELEGENHEDEN

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Voorwoord

In mei 1994 verscheen het eerste rapport over de financiën van de Vlaamse gemeenten. Thans is deze tweejaarlijkse publicatie uitgegroeid tot een standaardwerk en een uiterst nuttige informatiebron voor de lokale besturen én voor de Vlaamse overheid.

Naast de databank met gegevens betreffende de gemeenten, beschikt de administratie Binnenlandse Aangelegenheden, meer bepaald de afdeling Interlokale Samenwerking en Lokale Openbare Bedrijven, eveneens over een ruim aantal gegevens met betrekking tot de intergemeentelijke verenigingen.

Reeds lang koesterde de administratie het voornemen om die gegevens in een rapport te verwerken en te publiceren. De onvolledigheid en de soms toch storende onnauwkeurigheid van de ingestuurde gegevens vormden echter een belangrijke hinderpaal om het rapport op te stellen. Uiteindelijk besteedde de afdeling zeer veel tijd en moeite aan de controle, aanvulling en correctie van de ingezamelde gegevens. Gelukkig verbeterde de laatste jaren de kwaliteit van de toegezonden gegevens en verloopt, dank zij het elektronische invulformulier, de inzameling ook vlotter dan voorheen.

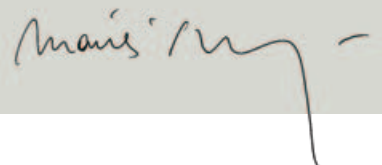
Het rapport geeft in het deel “Algemeen overzicht” een – financieel – beeld van alle Vlaamse dienstverlenende en opdrachthoudende intergemeentelijke verenigingen samen. Daarna worden per sector de belangrijkste financiële kenmerken en evoluties toegelicht.

De tijdshorizon gaat van 1987 tot 2002, een ruime periode, waarin duidelijke evoluties te bespeuren vallen. Uitgezonderd de periode 1987-1990, verspringen de gegevens steeds met tijdsintervallen van vier jaar, waardoor de tabellen en grafieken consistent konden worden opgebouwd.

2002 is het laatste jaar waar het “intercommunale landschap” nog als vergelijkbaar met de vorige jaren kan worden beschouwd. Vanaf 2003 herleidt de liberalisering van de energiemarkt de “energie-intercommunales” tot netbeheerders. Het decreet op de intergemeentelijke samenwerking verplichtte de streekontwikkelingsintercommunales tot het afstoten van de activiteit afvalverwijdering en de oprichting van afzonderlijke verenigingen voor die activiteit. Vanaf 2005 breiden de intergemeentelijke verenigingen voor waterdistributie hun activiteit tot het beheer van het fijnmazig rioleringsnet uit, wat een belangrijke impact op hun balansen en resultatenrekeningen zal hebben. Ook de activiteit kabeldistributie kende een diepgaande herstructurering.

Alleszins voldoende stof dus voor een volgend rapport.

Marino Keulen
Vlaams minister van
Binnenlands Bestuur,
Stedenbeleid, Wonen
en Inburgering

Eindelijk ...

of belofte maakt schuld

Reeds jaar en dag verkondigt het financieel-economisch team van de afdeling Interlokale Samenwerking en Lokale Openbare Bedrijven, dat de ingezamelde financiële gegevens niet alleen voor intern gebruik zullen worden aangewend, maar dat die gegevens eveneens in een publicatie zullen worden verwerkt.

Het is uiteindelijk dan toch niet bij intenties gebleven en we stellen thans met enige, hoewel zeer bescheiden, fierheid het rapport “De Vlaamse dienstverlenende en opdrachthoudende intergemeentelijke verenigingen in cijfers” aan u voor.

Zoals het rapport over de Gemeentefinanciën steeds meer maturiteit en uitstraling verwierf bij elke nieuwe editie, zo hopen we dat ook deze uitgave naar eenzelfde hoog niveau mag groeien. We rekenen uiteraard op enig begrip voor de eventuele ‘kinderziekten’ die dikwijls met een eerste publicatie gepaard gaan. Alleszins gaan we graag in op suggesties en, liefst opbouwende, kritiek om ons op het goede spoor te zetten.

U zult vaststellen dat in het voorliggende document de benaming “intercommunales” nog zeer dikwijls gebruikt wordt. Enerzijds omdat die term door iedereen nog dagdagelijks in de mond genomen wordt, anderzijds omdat veelvuldig gebruik van de correcte benaming “intergemeentelijk samenwerkingsverband” of “intergemeentelijke vereniging” een vlotte lezing van de tekst niet ten goede komt.

Hopelijk stimuleert dit rapport de dienstverlenende en opdrachthoudende intergemeentelijke verenigingen om in de toekomst de financiële en operationele gegevens met nog groter enthousiasme naar de administratie door te sturen. Alleszins onze dank voor de bereidwillige medewerking.

Tenslotte ook een woord van dank aan de medewerkers van de afdeling Interlokale Samenwerking en Lokale Openbare Bedrijven die het rapport hebben opgesteld (Eddy De Meyer, Nico De Vulder, Gilbert Hulpiau, Karina Tastenhoye en Martine Tobback).

Guido Decoster,
Directeur-generaal

Inhoudstafel

DEEL 1	Inleiding	8
	1 Het intercommunale landschap in Vlaanderen	11
	2 De inzameling van de financiële en operationele gegevens	13
DEEL 2	Algemeen overzicht	14
	1 Personeel	17
	2 Balansgegevens	19
	2.1 Evolutie van het balanstotaal	19
	2.2 Evolutie van de activarubrieken	19
	2.3 Evolutie van de passivarubrieken	21
	2.4 Procentuele vergelijking van activa- en passivarubrieken per sector in 2002	22
	3 Resultatenberekeningen	24
	3.1 Evolutie van de kosten en opbrengsten	24
	3.2 Kosten en opbrengsten: resultaten na correctie productiedividend en uitzonderlijk resultaat 2002	25
	3.3 Evolutie van de resultaten per sector	25
	3.4 Bestemming van het resultaat	26
	3.5 Vergoeding van het kapitaal	27
	4 Ratioanalyse	28
	4.1 Voorafgaande bemerkingen	28
	4.2 Current en quick ratio	28
	4.3 Solvabiliteit	29
	4.4 Rentabiliteit	29
	4.5 Toegevoegde Waarde	30
DEEL 3	Cijfers per sector	32
	1 De energiesector (elektriciteit, gas en kabeldistributie/ICS)	35
	1.1 Inleiding	35
	1.2 Personeel	36
	1.2.1 Gemengde intercommunales	36

1.2.2	Zuivere intercommunales	36
1.3	Balansgegevens (elektriciteit, gas en ICS samen)	36
1.4	Resultatenrekeningen elektriciteit	39
1.5	Rendement elektriciteit	40
1.6	Resultatenrekeningen Gas	41
1.7	Rendement gas	42
1.8	Ratioanalyse	42
1.8.1	Liquiditeit	42
1.8.2	Solvabiliteit	43
1.8.3	Rentabiliteit	43
1.8.4	Toegevoegde waarde	43
2	De kabel distributie of de distributie van informatie- en communicatiesignalen (ICS)	45
2.1	Inleiding: de intercommunales voor kabel distributie	45
2.2	Operatie Telenet	45
2.2.1	De beginfase	45
2.2.2	Integratie van de ICS-activiteiten	46
2.3	Personeel	46
2.4	Balansgegevens	47
2.5	Resultatenrekeningen	49
2.6	Ratioanalyse	50
3	Sector water	51
3.1	Inleiding	51
3.2	Personeel	51
3.3	Balansgegevens	51
3.4	Resultatenrekeningen	54
3.5	Ratioanalyse	55
3.5.1	Liquiditeit	55
3.5.2	Solvabiliteit	56
3.5.3	Toegevoegde waarde	56
4	Sector streekontwikkeling	57
4.1	Inleiding	57
4.2	Personeel	57
4.3	Balansgegevens	58
4.4	Resultatenrekeningen	59
4.5	Ratioanalyse	61
4.5.1	Liquiditeit	61
4.5.2	Solvabiliteit	61
4.5.3	Rentabiliteit	61
4.5.4	Toegevoegde waarde	61
5	Sector streekontwikkeling met afvalverwijdering	62
5.1	Inleiding	62
5.2	Personeel	62
5.3	Balansgegevens	63
5.4	Resultatenrekeningen	65
5.5	Ratioanalyse	66
5.5.1	Liquiditeit	67

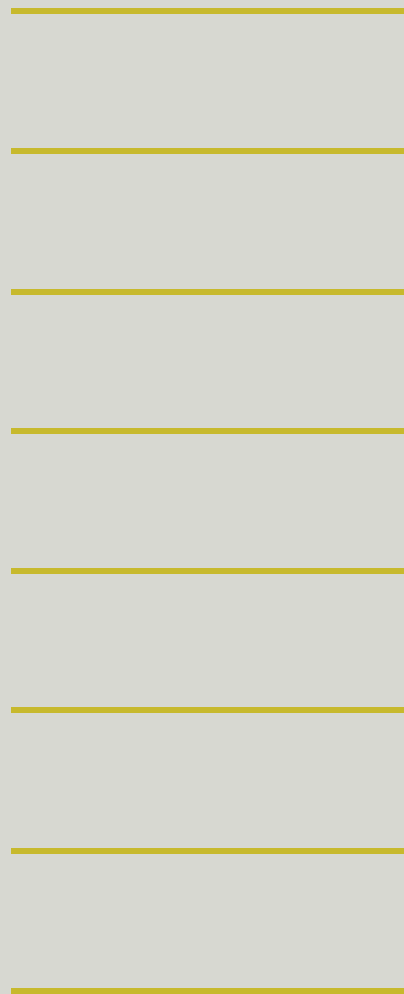
5.5.2	Solvabiliteit	67
5.5.3	Rentabiliteit	67
5.5.4	Toegevoegde waarde	67
5.5.5	Overige ratio's	67
6	Sector afvalverwijdering	68
6.1	Inleiding	68
6.2	Personeel	68
6.3	Balansgegevens	69
6.4	Resultatenrekeningen	71
6.5	Ratioanalyse	73
6.5.1	Liquiditeit	73
6.5.2	Solvabiliteit	73
7	Medico-sociale sector	74
7.1	Inleiding	74
7.2	Personeel	74
7.3	Balansgegevens	74
7.4	Resultatenrekeningen	77
7.5	Ratioanalyse	78
7.5.1	Liquiditeit	78
7.5.2	Solvabiliteit	78
7.5.3	Toegevoegde waarde	78
8	Sport en recreatie	79
8.1	Inleiding	79
8.2	Personeel	79
8.3	Balansgegevens	79
8.4	Resultatenrekeningen	81
8.5	Ratioanalyse	82
8.5.1	Liquiditeit	82
8.5.2	Solvabiliteit	82
8.5.3	Toegevoegde waarde	83
8.5.4	Overige ratio's	83
9	De financiëringsintercommunes	84
9.1	Inleiding	84
9.2	Personeel	84
9.3	Balansgegevens	85
9.4	Resultatenrekeningen	86
9.5	Ratioanalyse	88
10	Sector overige activiteiten	89
10.1	Inleiding	89
10.2	Personeel	89
10.3	Balansgegevens	90
10.4	Resultatenrekeningen	92
10.5	Ratioanalyse	93
10.5.1	Liquiditeit	93
10.5.2	Solvabiliteit	93
	Bijlagen	95

Deel

- 1** Het intercommunale landschap in Vlaanderen / BLZ. 11
- 2** De inzameling van de financiële en operationele gegevens / BLZ. 13

Inleiding

Het intercommunale landschap in Vlaanderen

Midden van de jaren zestig telde men 59 intercommunale verenigingen met zetel in Vlaanderen. De intercommunales voor de distributie van elektriciteit en gas vormden toen met 29 eenheden de grote meerderheid. Daarnaast waren er nog 14 intercommunales voor economische expansie en huisvesting, 6 voor waterdistributie en 10 met diverse activiteiten. In het Brussels waren meerdere intercommunales actief die één of meer Vlaamse gemeenten telden¹.

Een kleine twintig jaar later is het aantal intercommunales tot 85 gestegen. Enerzijds fuseerden de talrijke kleine intercommunales voor elektriciteits- en gasdistributie tot grotere gehelen, terwijl anderzijds de intercommunales voor televisiedistributie en de intercommunales voor afvalverwijdering het licht zagen.

Nog twintig jaar later lijkt het intercommunale landschap niet zo sterk meer veranderd te zijn: de financieringsintercommunales vormen de enige belangrijke nieuwigheid, zoals hieronder wordt aangetoond.

Tabel 1

Het intercommunale landschap in Vlaanderen: 1983 vs. 2003

SECTOR	1983 ²	2003 ³	
Energie (elektriciteit en/of gas en/of televisiedistributie)	16	15	(7 zuivere en 8 gemengde)
Televisiedistributie (uitsluitend TV)	7	7	(2 zuivere en 5 gemengde)
Waterdistributie	5	7	(5 zuivere en 2 gemengde)
Streekontwikkeling (sommige met afvalverwijdering)	17	14	
Afvalverwijdering (uitsluitend afvalverwijdering)	21	22	(17 zuivere en 5 gemengde)
Medico-sociale sector	3	4	
Sport en recreatie	5	5	
Financieringsintercommunales	-	7	
Overige activiteiten	11	9	
Totaal	85	90	

¹
P. HAUTPENNE
"De verenigingen van
gemeenten in België"
V.B.S.G. – 1966.

²
Gegevens Administratie
Binnenlandse
Aangelegenheden.

³
Lijst van de Vlaamse
intercommunales per
1 januari 2003 als bijlage 1
+ actualisering per
30 juni 2005.

⁴
Lijst van de gewestgrens-
overschrijdende intercom-
munales met zetel in het
Waals of het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest als
bijlage 2.

- Vlaanderen telde op 1 januari 2003 90 intercommunales, waarvan de maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest gelegen is (bedoeld worden de [dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen](#), zoals omschreven in het decreet van 6 juli 2001 betreffende de intergemeentelijke samenwerking);
- Gemengd = met een private partner die als vennoot een exploitatieopdracht uitvoert;
- Bij 3 Vlaamse - gewestgrensoverschrijdende - intercommunales zijn (enkele) Waalse gemeenten aangesloten (TMVW, GASELWEST en PBE);
- 4 intercommunales met zetel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben een belangrijk aantal gemeenten uit het Vlaamse Gewest als vennoot (BIWM, SIBELGAS, IBE en IBG). Het Waalse INTERMOSANE heeft de Vlaamse gemeente Voeren als vennoot⁴. De gegevens van deze intercommunales zijn niet in de cijfers van deze studie opgenomen;
- De cijfers van de VEM zijn niet in de databank opgenomen om mogelijke dubbeltellingen te vermijden.

Na een ogenschijnlijk rustige periode (toch wat het aantal en de aard van de intercommunale activiteiten betreft), dient de toekomst zich heel wat turbulenter aan. Immers:

- valt af te wachten hoe en in welke mate de liberalisering van de *energiesector* zijn weerslag zal hebben op de huidige intercommunales die vanaf 1 juli 2003 enkel nog als netbeheerder van de distributie-installaties elektriciteit en gas optreden;
- kan, na de verkoop van hun kabelnetten, de bestaansreden van de gemengde intercommunales voor *kabeltelevisie* sterk in vraag worden gesteld;
- lijkt een nauwe samenwerking (fusie?) van de *financieringsintercommunales* denkbaar en zelfs wenselijk, gelet op de overkoepelende structuren die werden opgericht;
- vindt ook in de *watersector* vergaand overleg plaats om tot grotere samenwerkingsverbanden te komen, waarbij ook de uitbreiding van de statutaire doelstelling tot de activiteit riolering aan bod komt;
- moesten, ingevolge het decreet van 6 juli 2001 betreffende de intergemeentelijke samenwerking, de *intercommunales voor streekontwikkeling die eveneens de afvalverwijdering als activiteit hebben*, die activiteit in een afzonderlijke entiteit onderbrengen.

Het ogenblik lijkt dan ook uitermate geschikt om per 31 december 2002 een totaalbeeld te schetsen van de Vlaamse intercommunales, en zo een referentiebasis te creëren voor toekomstige vergelijkingen. Uitgangspunt zijn de financiële en operationele gegevens die door de administratie Binnenlandse Aangelegenheden worden opgevraagd en in een databank verzameld.

De inzameling van de financiële en operationele gegevens

De eerste aanzet tot de inzameling van financiële en operationele gegevens van de intercommunales in Vlaanderen werd in 1987-1988 gegeven naar aanleiding van het bedrijfseconomisch onderzoek van de intercommunale verenigingen die in Vlaanderen actief zijn. Dit onderzoek gebeurde in opdracht van de toenmalige Gemeenschapsminister bevoegd voor Binnenlandse Aangelegenheden, waarbij de studieopdracht aan een extern studiebureau werd toevertrouwd. De bruikbaarheid van de gegevens liet evenwel te wensen over.

Begin 1995 besliste de administratie om een volledig nieuw softwarepakket aan te schaffen en de gegevens verder via diskette in te zamelen. Na de installatie van het programma Hyperion Enterprise bleek dat de gegevens 1981-1986 niet verenigbaar waren met het nieuwe informaticaprogramma, zodat alle bestaande gegevens verloren gingen. Om toch een zekere historiek in de nieuwe databank op te bouwen, werd uiteindelijk beslist om naast de gegevens van het boekjaar 1996, de gegevens van de boekjaren 1987, 1990, 1994 en 1995 opnieuw op te vragen. Vanaf het boekjaar 1997 worden de gegevens jaarlijks ingezameld. Een belangrijke verbetering inzake gebruiksvriendelijkheid en efficiëntie is dat vanaf 2000 het invulprogramma op het internet te vinden is en dat het doorsturen van de gegevens naar de administratie eveneens langs elektronische weg gebeurt.

De kwaliteit van de ingestuurde gegevens blijft een constante zorg voor de administratie. Onnauwkeurige en vooral onvolledige gegevens (zeker wat betreft de uitsplitsing over de verschillende activiteiten en wat betreft de operationele gegevens) bemoeilijken de analyse van de intercommunales per (deel)activiteit.

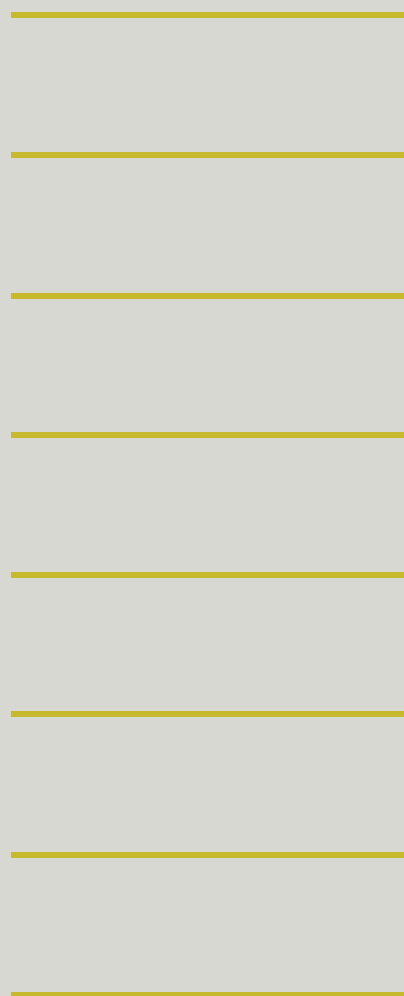
De laatste jaren is de kwaliteit en de volledigheid van de gegevens in belangrijke mate verbeterd. Toch blijft een aantal intercommunales nog steeds in gebreke om de financiële en operationele gegevens tijdig en volledig in te sturen. Meestal zijn het steeds dezelfde die onzorgvuldig tewerk gaan, maar toch gebeurt het ook dat intercommunales die jarenlang de gegevens correct hebben meegedeeld plots steken laten vallen (gegevens vergeten, cijfers in duizendtallen i.p.v. eenheden, geen splitsing meer in deelactiviteiten, enz, ...).

Waar fouten of onvolledigheden worden vastgesteld, tracht de administratie hieraan te verhelpen door aanvullende informatie op te vragen of zelf de nodige correcties door te voeren. Ondanks de enorme hoeveelheid werk die controle en correctie reeds geleverd hebben, is het evenwel onmogelijk om 100% volledigheid en juistheid te bereiken, zeker voor wat de beginfase van de gegevensinzameling betreft.

Deel

- 1** Personeel / BLZ. 17
- 2** Balansgegevens / BLZ. 19
- 3** Resultatenrekeningen / BLZ. 24
- 4** Ratioanalyse / BLZ. 28

Algemeen overzicht

Personeel

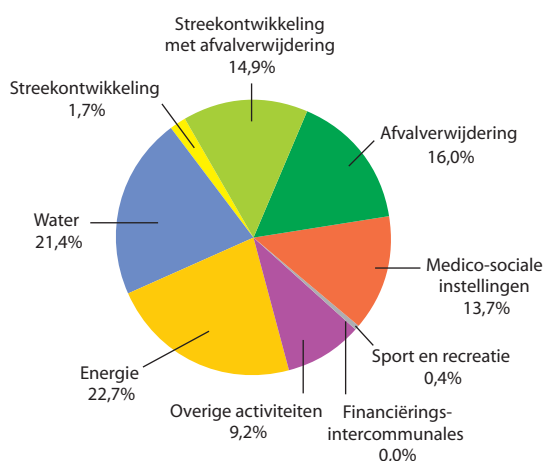
1997-2002
2002

De onderverdeling naar diverse categorieën (statutairen, contractuelen, ...) en VTE's werd pas vanaf 1999 opgevraagd. Enkel vanaf dat jaar kunnen bijgevolg de VTE's (Voltijdse Equivalenten) worden verstrekt.

Tabel 2 Aantal personeelsleden per activiteit

	1987	1990	1994	1998	2002	
					Aantal	VTE's
Energie + ICS (TV)	1.178	1.214	1.322	1.477	1.739	1.712,5
Water	1.674	1.673	1.538	1.587	1.658	1.612,3
Streekontwikkeling	82	103	113	142	141	126,3
Streekontw. + afvalverw.	290	341	615	945	1.162	1.126,6
Afvalverwijdering	600	672	744	1.139	1.249	1.211,0
Medico-sociale sector	699	819	982	1.104	1.297	1.032,9
Sport en recreatie	24	23	25	26	41	31,5
Financiering	0	0	0	2	2	1,5
Overige activiteiten	99	233	275	373	723	691,9
Totaal	4.646	5.078	5.614	6.795	8.012	7.546,5

Grafiek 1 Procentuele verdeling van het aantal VTE's per sector (2002)

- De **gemengde** intercommunales die de *distributie van energie (elektriciteit en gas) en ICS-signalen*⁵ als activiteit hebben, doen voor de exploitatie beroep op personeel van de private aandeelhouder. Zij tellen dus geen eigen personeelsleden (het aantal personeelsleden van Electrabel dat in 2002 voor de Vlaamse gemengde intercommunales werd ingezet, kan op ongeveer 4000 worden geraamd);
- In 2000 nam de openbare sector een belangrijk distributiegebied gas van de gemengde sector over. De personeelsleden die van de gemengde naar de openbare sector overgingen (een 100-tal) verschijnen bijgevolg vanaf dat jaar in de bovenvermelde personeelsaantallen, wat bijdraagt tot de sterke stijging in 2002;

⁵ ICS: Informatie- en CommunicatieSignalen. De gemengde intercommunales hebben de benaming kabeldistributie door distributie van ICS-signalen vervangen.

- De *afvalverwijdering* kent een zeer sterke groei, wat uiteraard ook vertaald wordt in een stijgende tewerkstelling;
- Het stijgend succes van halftijdse en deeltijdse arbeidsprestaties leidt in het algemeen tot een toename van het aantal personeelsleden in absolute cijfers. Vooral in de *medico-sociale sector* is deze trend sterk aanwezig;
- In de sector *overige activiteiten* is CIPAL verantwoordelijk voor 627 van de 723 personeelsleden (=87%). De gestage toename van de tewerkstelling is onder meer het gevolg van de inning van diverse heffingen voor rekening van de Vlaamse overheid.

Balansgegevens

2.1 Evolutie van het balanstotaal

Het balanstotaal⁶ van alle intercommunes samen verdubbelt van 1987 tot 2002. Van 1990 tot 2002 neemt het gezamenlijke balanstotaal vrij gelijkmatig toe met sprongen van bijna 25% per vier jaar. Deze ogenschijnlijk evenwichtige toename verbergt nochtans grote verschillen per sector.

Tabel 3

Balanstotaal per sector (in miljoenen EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Energie + ICS (TV)	3.863,7	4.461,9	5.604,7	6.717,7	8.364,9
Water	534,3	561,8	622,4	617,9	662,2
Streekontwikkeling	150,3	142,7	184,3	227,9	304,4
Streekontw. + afvalverw.	155,8	186,6	271,6	352,1	473,5
Afvalverwijdering	191,5	191,2	231,5	340,7	478,4
Medico-sociale sector	24,7	30,7	37,5	63,3	83,4
Sport en recreatie	2,6	2,7	2,9	2,8	5,5
Financiering	80,6	104,1	131,1	510,8	626,1
Overige activiteiten	21,4	33,7	45,7	47,4	68,9
Totaal	5.024,9	5.715,5	7.131,7	8.880,8	11.067,3
% toename	+ 13,7 % + 24,8 % + 24,5 % + 24,6 %				
% toename 1987 → 2002	+ 120 %				

- Het totaal actief van de sector energie (*distributie van elektriciteit, gas en ICS-signalen*) bedraagt ruim drie vierde van het totale balanstotaal van alle 90 intercommunes in 2002;
- De groei van de sector *energie* enerzijds en van alle andere sectoren samen anderzijds wijken niet veel van elkaar af: de groeicijfers 1987-2002 bedragen respectievelijk 116,5% en 133%;
- In vergelijking met de andere sectoren kent de sector *water* van 1987 tot 2002 slechts een zeer beperkte groei, namelijk +23,9% tegenover +120% voor het gemiddelde van alle intercommunes;
- Van alle sectoren groeide de sector van de *financieringsintercommunes* het snelst, namelijk bijna een vermenigvuldiging met factor 8 (vier van de zes financieringsintercommunes werden tussen 1994 en 1996 opgericht, terwijl hun activiteiten pas vanaf laatstgenoemde datum een hoge vlucht namen);
- De groei van de sectoren *streekontwikkeling* en *sport en recreatie* ligt dicht bij de gemiddelde groei van alle sectoren samen (+ 120%);
- De *afvalverwijdering*, de *medico-sociale activiteiten* en de *overige activiteiten* daarentegen groeien sneller dan gemiddeld.

⁶ Bijlage 4 geeft een volledig overzicht van de activa en passiva per sector voor de jaren 1987-1990-1994-1998-2002.

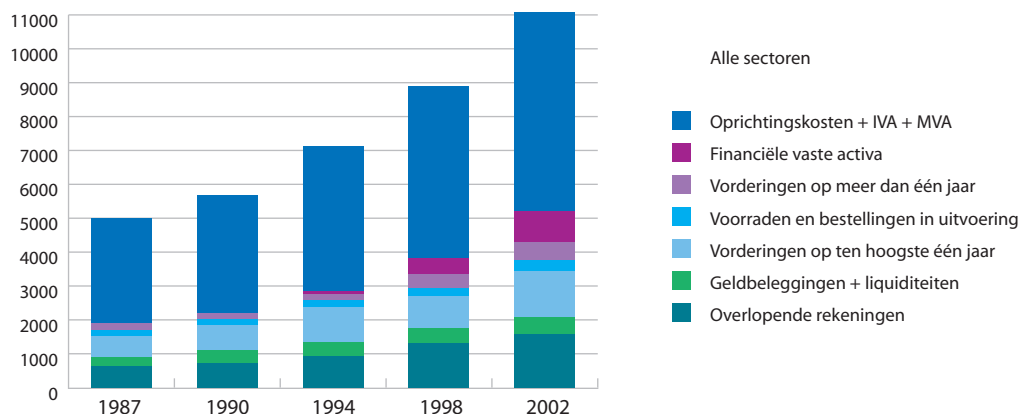
2.2 Evolutie van de activarubrieken

Wat de evolutie van de activarubrieken betreft, springt de sterke toename van 1994 naar 2002 van de financiële vaste activa en van de vorderingen op meer dan één jaar in het oog. Vooral de sector energie

en de sector van de financieringsintercommunes zijn hiervoor verantwoordelijk. Ook de overlopende rekeningen worden hoofdzakelijk door de energiesector gevormd, in het bijzonder door de waarde van de geleverde, maar nog niet opgenomen verbruiken elektriciteit en gas (energie in de meters).

Grafiek 2

Balans: activa (in miljoenen EUR)

- 52% van het balanstotaal van alle intercommunes samen wordt gevormd door de materiële vaste activa;
- In de distributiesectoren *energie* en *water* bedragen de materiële vaste activa (vooral leidingen, netten, kabels,...) respectievelijk 56,7% en 65,5% van de totale activa;
- Ook de *afvalsector* investeert zeer zwaar in materiële vaste activa;
- De *streekontwikkelingsintercommunes* vormen een uitzondering met slechts 23,6% van hun balanstotaal dat uit materiële vaste activa bestaat. De voorraden (onroerende goederen bestemd voor voortverkoop) maken hier een belangrijk deel uit van het balanstotaal;
- Logischerwijze bevinden de *streekontwikkelingsintercommunes met afvalverwijdering* zich tussen de intercommunes die enkel streekontwikkelingsactiviteiten of enkel afvalverwijderingsactiviteiten uitoefenen;
- De *financieringsintercommunes* bezitten geen materiële vaste activa: hun activa bestaan voor 92% uit financiële vaste activa en vorderingen op meer dan één jaar.

Tabel 4

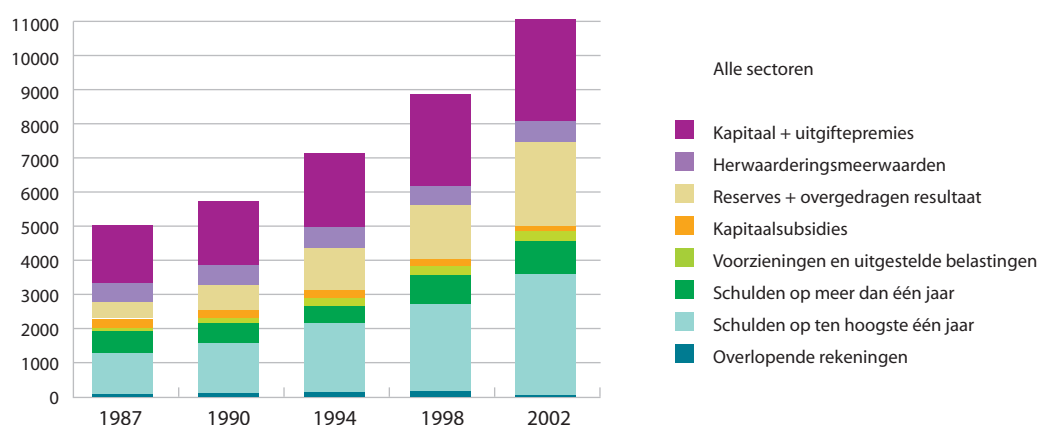
Totaal actief versus waarde materiële vaste activa per sector in 2002 (in miljoenen EUR)

	Totale waarde van het actief		Waarde materiële vaste activa		Materiële vaste activa t.o.v. activawaarde
Energie + ICS (TV)	8.364,9	75,58 %	4.744,7	82,15 %	56,7 %
Water	662,2	5,98 %	434,0	7,51 %	65,5 %
Streekontwikkeling	304,4	2,75 %	71,8	1,24 %	23,6 %
Streekontw. + afvalverw.	473,5	4,28 %	182,6	3,16 %	38,6 %
Afvalverwijdering	478,4	4,32 %	270,5	4,68 %	56,5 %
Medico-sociale sector	83,4	0,75 %	32,4	0,56 %	38,8 %
Sport en recreatie	5,5	0,05 %	3,0	0,05 %	54,6 %
Financiering	626,1	5,66 %	0	0,00 %	0 %
Overige activiteiten	68,9	0,62 %	36,9	0,64 %	53,5 %
Totaal	11.067,3	100,00 %	5.775,8	100,00 %	52,2 %

2.3 Evolutie van de passivarubrieken

Het **eigen vermogen** neemt met 107,5% toe van 1987 tot 2002, dit is minder dan de stijging van het balanstotaal (+ 120%). In 1987 is 79% van het eigen vermogen van alle intercommunales afkomstig van de sector *energie* (elektriciteit, gas en ICS). In 2002 is het aandeel van de energiesector tot 82% gestegen.

Grafiek 3 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

Het is vooral de stijging van de **reserves** (+ 302%) die bijdraagt tot de toename van het eigen vermogen: enerzijds door de belangrijke winstreservering in de sectoren *energie*, *water*, *streekontwikkeling* en *afvalverwijdering*, anderzijds door de jaarlijkse overboeking van de afgeschreven herwaarderingsmeerwaarden naar de onbeschikbare reserves.

Het uitzonderlijk hoge bedrag aan **overgedragen winst** in 2002 vloeit voort uit de activiteit kabeldistributie, waar uitzonderlijke resultaten (meerwaarden) werden geboekt ingevolge de verkoop van de distributienetten aan Telenet door de gemengde intercommunales.

De **kapitaalsubsidies** kennen een omgekeerde evolutie, namelijk bijna een halvering van hun balanswaarde 2002 (130 miljoen euro) ten opzichte van 1987 (258 miljoen euro). De *afval*- en de *watersector* waren traditioneel de grootste ontvangers van investeringssubsidies en de gewijzigde subsidiëeringspolitiek van de Vlaamse overheid is hier dan ook het sterkst merkbaar.

Het **vreemd vermogen** stijgt in sterkere mate dan het balanstotaal, namelijk met 137%.

De **schulden op meer dan één jaar** verhogen slechts met 50%. In de sectoren *energie*, *water* en vooral *streekontwikkeling* nemen de lange termijnschulden zelfs af. De *financieringsintercommunales* daarentegen verviervoudigen hun schulden op meer dan één jaar van 56,3 miljoen euro in 1987 tot 297 miljoen euro in 2002.

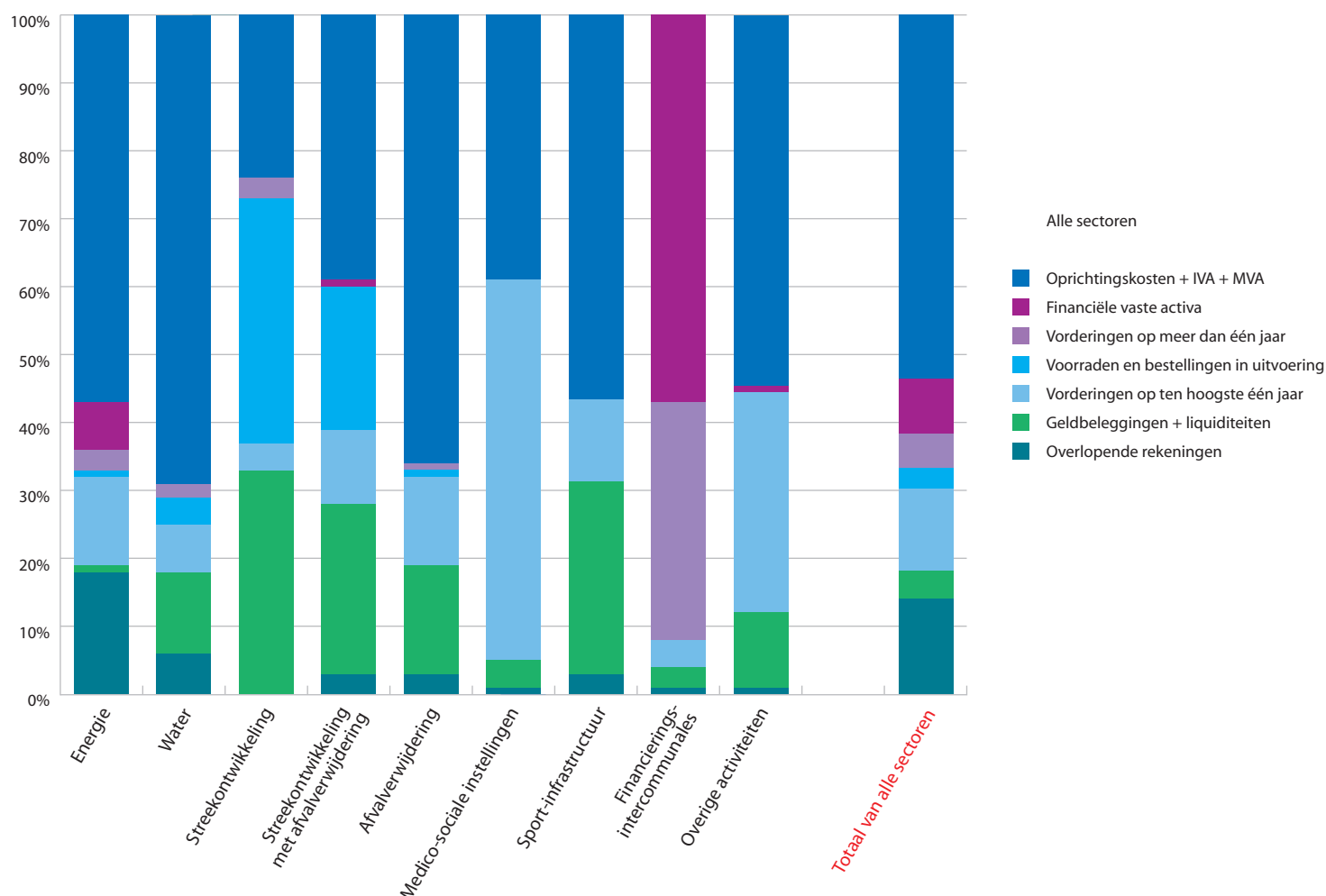
De **schulden op minder dan één jaar** verdrievoudigen ten opzichte van 1987. De aan de klanten aangerekende voorschotten (elektriciteit, gas, en water) en de aan de vennoten uit te keren dividenden vormen de hoofdbestanddelen van deze rubriek.

2.4 Procentuele vergelijking van activa- en passivarubrieken per sector in 2002

De weergave van de activa- en passivabestanddelen als procentuele bijdrage in het balanstotaal geeft een duidelijk beeld van de aanzienlijke verschillen die er inzake balanssamenstelling tussen de diverse intercommunale sectoren bestaan.

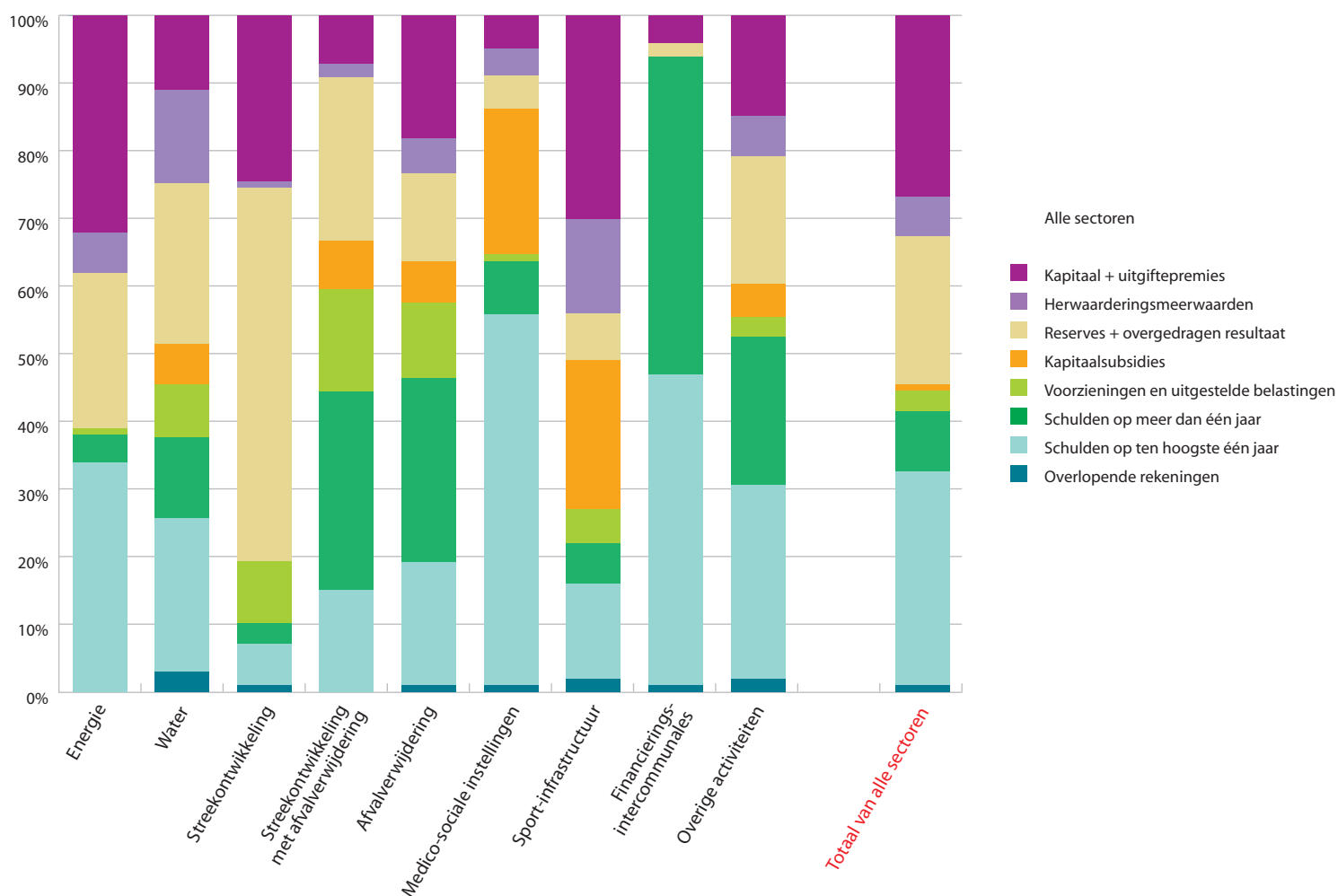
Grafiek 4

Balans: activa 2002

- De *financieringsintercommunales* vormen een absolute uitschieter: de activa bestaan vrijwel uitsluitend uit financiële vaste activa en vorderingen op meer dan één jaar, terwijl schulden op lange en korte termijn bijna volledig de passivazijde vullen;
- De *streekontwikkelingsintercommunales* vallen op door de belangrijke voorraden (onroerende goederen bestemd voor verkoop), door hun aanzienlijke geldbeleggingen en liquiditeiten en door hun uitermate groot eigen vermogen ingevolge reservevorming;
- Vorderingen en schulden op ten hoogste één jaar vormen meer dan 50% van de activa, respectievelijk de passiva in de *medico-sociale sector*;
- Enkel in de *medico-sociale sector* en in de sector *sport en recreatie* blijven de kapitaalsubsidies belangrijk als financieringsbron (telkens 22% van het balanstotaal), al blijven de bedragen in absolute waarde lager dan in de sectoren *water* en *afval*;

Grafiek 5 Balans: passiva 2002

- De meest kapitaalintensieve sectoren (gedeelte van de activa dat uit materiële vaste activa bestaat) zijn *waterdistributie, energie, afvalverwijdering* en *sport en recreatie*;
- De herwaarderingsmeerwaarden (en de onbeschikbare reserves ingevolge de afschrijving van die herwaarderingsmeerwaarden) vertonen een logisch verband met de waarde van de materiële vaste activa. Dit is minder uitgesproken in de *afvalsector*, gelet op de relatief recentere installaties en de kortere afschrijvingstermijnen, waardoor de meerwaarde eerder gering is ten opzichte van de waarde van de materiële vaste activa.

Resultatenrekeningen

97/1072
2002

3.1 Evolutie van de kosten en opbrengsten

Enkele belangrijke evoluties bemoeilijken de vergelijking van kosten en opbrengsten tussen de verschillende jaren.

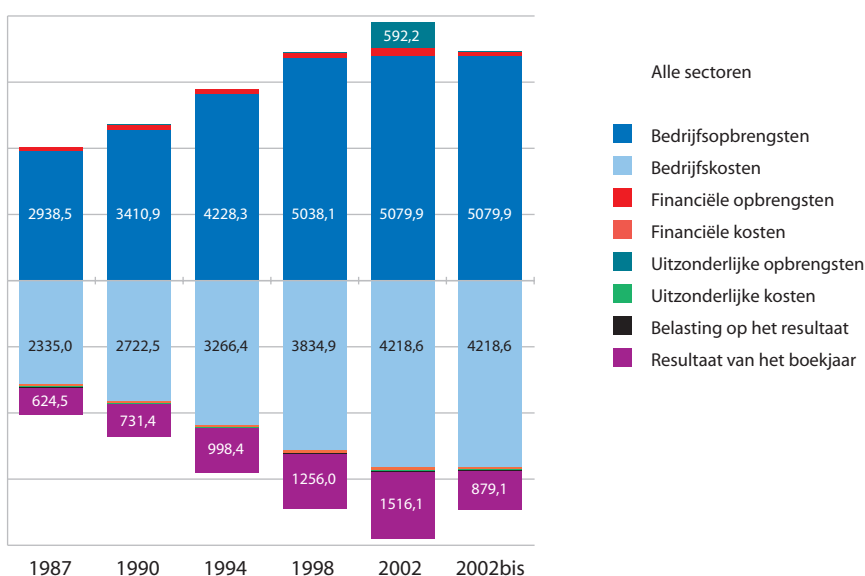
Zo wordt tot 1999 in de geconsolideerde resultatenrekeningen van de sector energie door de gemengde intercommunales een gedeelte van de aankoopprijs van de elektriciteit als **(productie)dividend** geboekt, terwijl in de analytische resultatenrekeningen dit (productie)dividend als een element van de kostprijs wordt beschouwd. Vanaf het boekjaar 2000 is het productiedividend ook in de geconsolideerde resultatenrekening volledig in de aankoopprijs opgenomen.

De verkoop van de aandelen Telenet en van de kabelnetten (dit laatste enkel door de gemengde ICS-intercommunales), leidde in 2002 tot **financiële** en **uitzonderlijke resultaten** die netto niet minder dan 637 miljoen euro bedroegen. Hierbij dient wel aangestipt dat het overgrote gedeelte van de uitzonderlijke resultaten door meerwaarden werd gevormd die, enerzijds, gedeeltelijk in nieuwe aandelen werden omgezet en, anderzijds, gedeeltelijk en in de tijd gespreid, in cash werden uitbetaald.

Uiteraard moet met dergelijke belangrijke elementen rekening gehouden worden bij de weergave en de interpretatie van de cijfergegevens. Anderzijds is het in het kader van dit rapport niet mogelijk om alle uitzonderlijke elementen uit te zuiveren en zeker niet wanneer die op individuele intercommunales betrekking hebben.

Grafiek 6

Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

3.2 Kosten en opbrengsten: resultaten na correctie productiedividend en uitzonderlijk resultaat 2002

- Het productiedividend elektriciteit werd in de aankoopprijs van de kWh opgenomen. Dit productiedividend bedroeg in 1987, 1990, 1994 en 1998 respectievelijk 190, 226, 257 en 311 miljoen euro.
- Het uitzonderlijk en financieel resultaat 2002 met betrekking tot de verkoop van de kabelinfrastructuur (637 miljoen euro) werd buiten beschouwing gelaten (2002bis).

3.3 Evolutie van de resultaten per sector

Tabel 5 Resultaat per sector (in EUR)

	1987*	1990*	1994*	1998*	2002	2002bis**
Energie	413.503.318	480.947.208	710.989.083	881.983.296	1.456.667.625	819.670.749
Water	13.960.429	8.562.056	3.054.366	14.340.229	5.905.739	5.905.739
Streekontwikkeling	2.423.694	5.538.114	12.957.175	14.154.496	7.570.601	7.570.601
Streekontw. + afvalverw.	3.050.359	9.020.248	12.116.167	10.819.261	10.396.406	10.396.406
Afvalverwijdering	-85.402	-712.267	1.412.279	481.117	9.630.178	9.630.178
Medico-sociale sector	-227.650	-41.877	-30.356	-396.253	-802.811	-802.811
Sport en recreatie	-448.572	-498.349	-620.438	-324.108	-406.304	-406.304
Financieringsintercomm.	1.653.034	2.366.557	104.458	23.217.635	24.962.869	24.962.869
Overige activiteiten	145.553	116.491	999.045	644.333	2.182.409	2.182.409
Resultaat van het boekjaar	433.974.763	505.298.181	740.981.779	944.920.006	1.516.106.712	879.109.836
% toename		+ 16,4 %	+ 46,6 %	+ 27,5 %	+ 60,4 %	-7,0 %
% toename 1987 → 2002		+ 249,4 %				+102,6 %

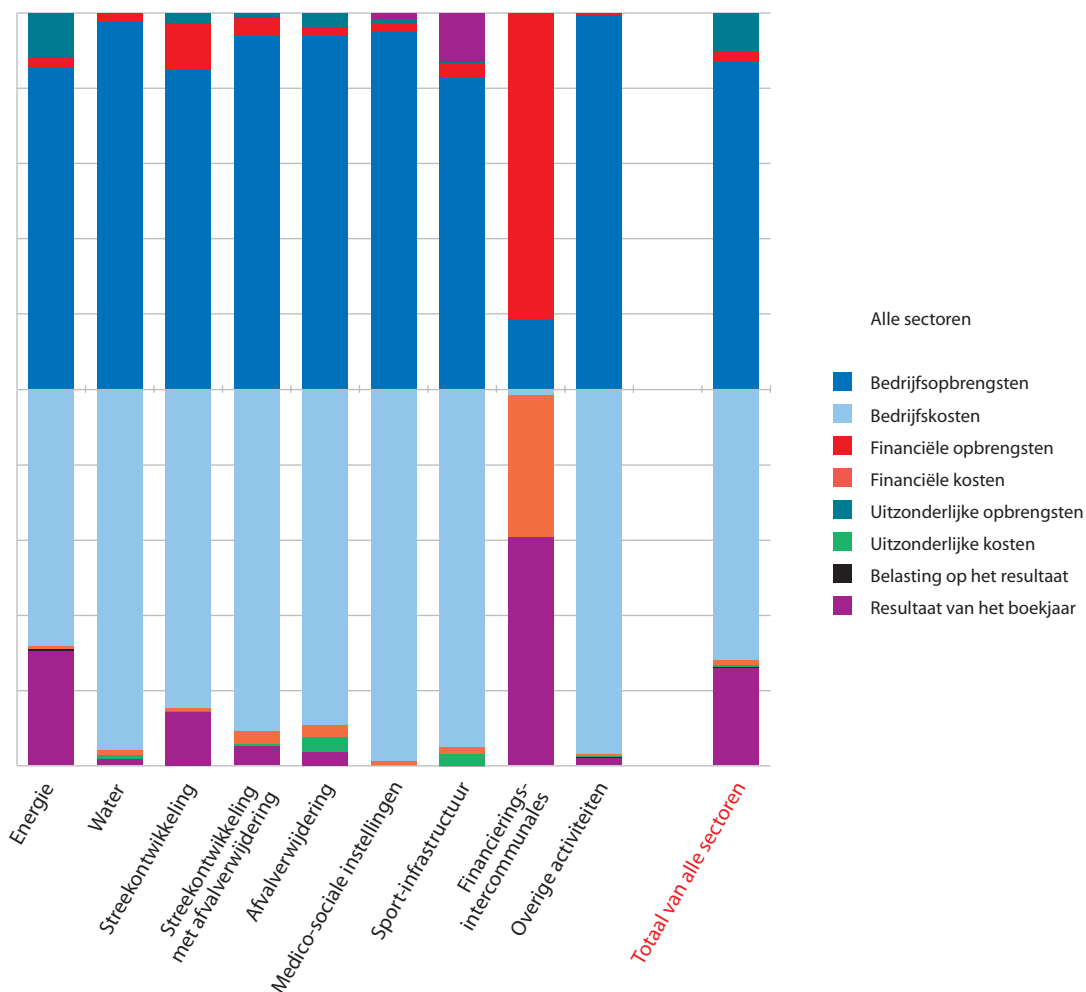
* Gecorrigeerd met het dividend producent elektriciteit (1987 tot 1998).

** Gecorrigeerd met de uitzonderlijke en financiële resultaten ICS.

Zonder de uitzonderlijke en financiële resultaten ICS in 2002 (+ 637 miljoen euro) bedraagt de winst van de sector energie 819,7 miljoen euro en de winst van alle intercommunales samen 879,1 miljoen euro. De totale winst daalt dan van 1998 naar 2002 met 65,8 miljoen euro (-7%), terwijl ze van 1987 naar 2002 met slechts 102,6% in plaats van 249,4% verhoogt.

- De *energiesector* overheerst in overweldigende mate alle andere sectoren en trekt aldus alle onderlinge verhoudingen scheef;
- Het resultaat van de *sector afvalverwijdering* lijkt in 2002 vrij spectaculair te stijgen t.o.v. de vorige jaren. Dit is evenwel vooral het gevolg van het matige resultaat in 1998. Vanaf 1995 boekt de sector immers vrij behoorlijke resultaten, alhoewel er individueel grote verschillen bestaan en de resultaten van jaar tot jaar sterk kunnen schommelen;
- Vier van de zes *financieringsintercommunales* werden tussen 1994 en 1996 opgericht. Hun financieringsactiviteiten wonnen pas vanaf laatstgenoemd jaar aan belang (verwerving aandelen distributie-intercommunales, aandelen Electrabel, aandelen Publigas). De sterk toegenomen resultaten vanaf 1996 – 1997 worden gevormd door de dividenden verbonden aan de genoemde aandelen.

Grafiek 7 Resultatenrekening 2002

3.4 Bestemming van het resultaat

Tabel 6 Resultaatbestemming (in EUR)

	1987*	1990*	1994*	1998*	2002**
Resultaat van het boekjaar	433.974.763	505.298.181	740.981.779	944.920.006	1.516.106.712
Overgedragen winst vorig boekjaar	5.126.942	4.272.194	10.500.952	8.405.312	73.584.427
Overgedragen verlies vorig boekjaar	-2.869.512	-3.461.464	-5.209.160	-9.252.203	-10.766.652
Onttrekking aan het eigen vermogen	2.590.996	11.100.258	38.050.099	19.304.480	40.174.403
Toevoeging aan het eigen vermogen	-56.220.784	-43.704.174	-84.541.009	-100.271.689	-102.838.694
Over te dragen winst	-3.527.153	-4.879.789	-11.123.855	-9.770.846	-487.372.666
Over te dragen verlies	2.406.641	4.846.193	5.537.497	9.038.944	12.610.740
Tussenkost vennoten in verlies	3.195.658	3.200.600	5.668.281	4.110.922	1.002.811
Uit te keren winst	-384.677.551	-476.671.999	-699.864.584	-866.484.926	-1.042.501.081

* Gecorrigeerd met het dividend producent elektriciteit

** Inclusief de uitzonderlijke resultaten ICS

In 2002 wordt 487,4 miljoen euro naar het volgend boekjaar overgedragen. Dit heeft voor 465 miljoen euro betrekking op de activiteit ICS (gemengde sector) en de financiële verrichtingen ingevolge de verkoop van de kabelinfrastructuur. Ook de van het boekjaar 2001 overgedragen winst (73,6 miljoen euro) dient grotendeels op rekening van de activiteit ICS geschreven te worden.

3.5 Vergoeding van het kapitaal

Tabel 7 Vergoeding van het kapitaal (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Energie	379.828.015	470.775.277	681.154.169	831.687.693	1.000.475.093
Water	3.387.256	4.460.579	6.448.195	6.831.373	8.295.034
Streekontwikkeling	168.493	270.333	418.363	3.569.506	2.483.646
Streekontw. + afval	54.661	55.999	167.948	291.937	1.159.420
Afvalverwijdering	671.199	408.850	1.058.263	3.913.234	7.564.360
Medico-sociale sector	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Financieringsintercomm.	567.927	700.961	10.617.646	20.191.183	22.523.528
Overige activiteiten	0	0	0	0	0
Totaal uitgekeerde dividenden	384.677.551	476.671.999	699.864.584	866.484.926	1.042.501.081

De *financieringsintercommunales* kunnen ook als behorend tot de *energiesector* worden gerekend, zodat het aandeel van de energiedividenden in de totale kapitaalvergoeding rond 98% schommelt (2002).

Opvallend zijn de stijgende dividenden van de financieringsintercommunales. Hierbij dient evenwel aangestipt te worden dat een gedeelte van de toegekende dividenden onmiddellijk wordt aangewend voor verwerving van aandelen of voor delging van financiële lasten, zodat het volledige bedrag niet als cash in de gemeentekas terechtkomt.

Eveneens opmerkelijk is de evolutie van de kapitaalvergoeding in de sector *afvalverwijdering*. Deze evolutie is vrijwel uitsluitend het gevolg van de oprichting van gemengde afvalintercommunales en de statutair vastgelegde kapitaalvergoeding voor de aandeelhouders.

Ratioanalyse

4.1 Voorafgaande bemerkingen

Ratioanalyse is het instrument bij uitstek om de financiële toestand van ondernemingen te evalueren. Vooral wanneer de evolutie van de ratio's in de tijd wordt gevolgd en in het bijzonder wanneer de ratio's van de onderneming vergeleken worden met die van andere bedrijven uit de sector, bekomt men belangrijke informatie voor het management en de bestuurders.

Voor intercommunales is het niet anders. Evenwel dient men bij de interpretatie van de ratio's⁷ rekening te houden met een aantal typische eigenaardigheden van de intercommunale sector. Zeer specifiek is bijvoorbeeld de jaarlijkse herwaardering van de materiële vaste activa (althans tot 2002). Eveneens opmerkelijk is dat de gemengde energie-intercommunales vrijwel niet lenen, maar uitsluitend financieren met kapitaalbreng. Zij hebben bovendien geen eigen personeel, maar doen beroep op de private partner voor de exploitatie. Sommige sectoren ontvangen (ontvingen) belangrijke kapitaal- en/of werkingssubsidies, andere hebben grote reserves opgebouwd, enz...

Omdat de sector *energie* te determinerend is en het gemiddelde veel te sterk beïnvloedt, zijn gemiddelde ratio's voor de hele intercommunale sector niet relevant. In het algemeen overzicht van de Vlaamse intercommunales wordt enkel gewezen op een aantal opvallende uitschieters bij de diverse sectoren. In de bespreking van de afzonderlijke sectoren zullen de ratio's meer gedetailleerd aan bod komen. De ratio's van de *financieringsintercommunales* missen relevantie, gelet op de uitsluitende financieringsactiviteiten die zij uitoefenen en de daaruit voortvloeiende structuur van balans- en resultatenrekening. Er wordt dan ook geen verdere aandacht aan besteed.

Ter vergelijking worden, waar mogelijk, de gemiddelde ratio's van de Vlaamse ondernemingen⁸ vermeld.

De grafieken 4, 5 en 7 bieden een interessant beeld bij de bespreking van een aantal ratio's.

⁷
Bijlage 6 (6/1 tot 6/5)
bevat de ratio's van alle
sectoren voor de jaren
1987, 1990, 1994, 1998
en 2002.

⁸
Cijfers 2001. De financiële
toestand van de Vlaamse
ondernemingen 2003
– Sleutelratio's en risico-
indicatoren 1992-2001
– Hubert Ooghe,
Pieter Vandermoere &
Nick Waeyaert.

4.2 Current en quick ratio

Zeer opvallend is de lage en zeer lage score van de *energiesector* wat de **current ratio**, respectievelijk de **quick ratio** betreft. Belangrijke elementen die tot die lage score bijdragen zijn: de raming van de waarde van de geleverde, maar nog niet opgenomen energie (overlopende rekeningen van het actief), de door de cliënteel betaalde voorschotten (schulden), de zeer aanzienlijke uit te keren dividenden op balansdatum (overige schulden) en de in verhouding zeer geringe liquide middelen. In 2001 wordt deze trend nog versterkt door uitzonderlijke verrichtingen in verband met de liberalisering van de energiesector en in verband met diverse Telenet-operaties.

De uitzonderlijk hoge score van de intercommunales die *streekontwikkeling* als activiteit hebben is het gevolg van hun aanzienlijke liquiditeiten en van de gronden en terreinen in hun bezit die als voorraden (onroerende goederen bestemd voor verkoop) in de balans verschijnen.

→ **Gemiddelde current ratio van de Vlaamse ondernemingen = 1,22**

4.3 Solvabiliteit

De Vlaamse intercommunales halen inzake financiële onafhankelijkheid in alle sectoren (uitgezonderd de financieringsintercommunales) een beter gemiddelde dan de Vlaamse ondernemingen. Zeer hoge cijfers behalen de *streekontwikkelingsintercommunales* en de intercommunales voor *sport en recreatie*. Bij eerst genoemden speelt de zelffinancieringsgraad (54% in 2002) een grote rol in de stijgende solvabiliteit, terwijl bij sport en recreatie de kapitaalbreng, de herwaarderingsmeerwaarde én de kapitaalsubsidies de belangrijkste bronnen van het eigen vermogen vormen. Ook de sectoren *water* en *energie* bezitten een grote solvabiliteit die bijna het dubbele bedraagt van het gemiddelde van de Vlaamse ondernemingen.

→ Gemiddelde solvabiliteit van de Vlaamse ondernemingen = 31,1%

De **zelffinancieringsgraad** wordt bepaald door de gereserveerde winsten van de intercommunales (voorwaarde is uiteraard dat winst gemaakt wordt). Ook de overboeking van de afgeschreven herwaarderingsmeerwaarde naar de onbeschikbare reserves draagt bij tot de zelffinancieringsgraad. Naast de *streekontwikkelingsintercommunales*, voeren ook de intercommunales uit de *watersector* een strikte reserveringspolitiek en wordt slechts een gering gedeelte van de winst uitgekeerd. De afgeschreven herwaarderingsmeerwaarde vormt bij de sectoren *water* en *energie* eveneens een belangrijk element van de (onbeschikbare) reserves.

De *energiesector* heeft weinig schulden op meer dan één jaar en een hoge cash flow, wat weerspiegeld wordt in een **dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cash flow** die 481% of 4,81 bedraagt. Dit betekent dat de lange termijnschulden op twee en een halve maand kunnen worden terugbetaald met de cash flow (= winst + afschrijvingen + voorzieningen).

Indien naar de **dekking door de cash flow van het totale vreemd vermogen** gekeken wordt, daalt in de energiesector de ratio tot 57% (zie hiervoor ook de toelichting bij de current en quick ratio). In de *medico-sociale* sector zakt de ratio naar een bedenkelijk peil van 2,7% (of 37 jaar om alle schulden terug te betalen!).

De ratio's van de sectoren *medico-sociale* activiteiten en *sportinfrastructuur* liggen onder het gemiddelde van de Vlaamse ondernemingen dat 13% bedraagt, wat neerkomt op een termijn van ongeveer 7,7 jaar om alle schulden met de cash flow terug te betalen.

→ Gemiddelde dekking door cash flow van het totaal vreemd vermogen Vlaamse ondernemingen = 13,03%

4.4 Rentabiliteit

Uitgezonderd in de energiesector (en meer recent ook in de sector afvalverwijdering) is het realiseren van winst geen streefdoel. Dit wordt weerspiegeld in het **rendement op het eigen vermogen** en het **nettorendement van de activa vóór financiële kosten (en belastingen)**. Beide ratio's liggen zeer hoog in de *energiesector*, ondanks de zware investeringen en het aanzienlijke eigen vermogen, terwijl de andere sectoren hier eerder zwak tot zeer zwak presteren. De *afvalsector* evolueert van een negatieve rentabiliteit naar positieve waarden, vooral in gevolge de oprichting van de gemengde intercommunale verenigingen voor afvalverwijdering IVAGO en HOOGE MAEY. De intercommunales voor *sport en recreatie* verkeren blijvend in de rode cijfers.

→ Gemiddelde rentabiliteit van de Vlaamse ondernemingen = 6,45% en 5,33%

4.5 Toegevoegde Waarde

Deze ratio's geven een indicatie van het aandeel dat de **interne** productiefactoren (personeel, kapitaal, financiële kosten) toevoegen aan het productieproces of de dienstverlening.

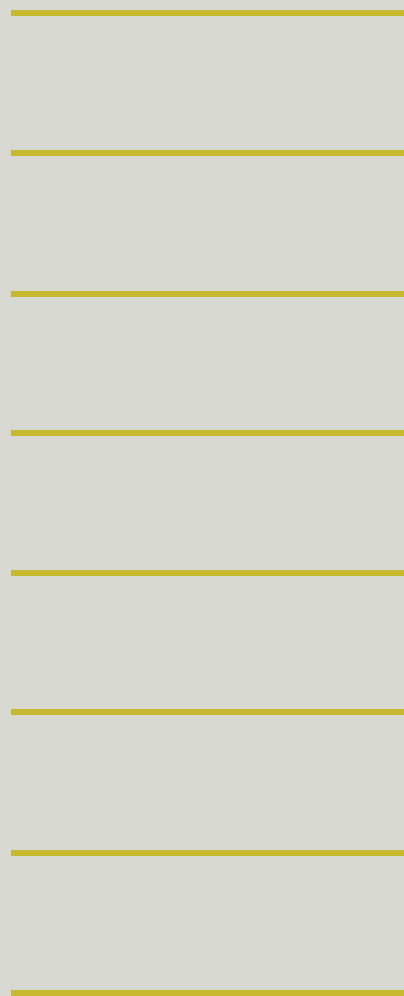
Het **aandeel personeelskosten in de toegevoegde waarde** ligt zeer laag in de *energiesector*, omdat de gemengde energie-intercommunes geen eigen personeel in dienst hebben. De personeelskosten vormen voor de gemengde energie-intercommunes dus een externe productiefactor.

De afschrijvingen vormen de hoofdbrok van het **aandeel van de niet-kaskosten in de toegevoegde waarde** en zijn een indicator van de kapitaalintensiteit van de onderneming. In de *energie- en de watersector* wordt de ratio enigszins gedrukt door de relatief lange afschrijvingstermijnen.

Deel

- 1** De energiesector
(elektriciteit, gas en kabel distributie/ICS) / BLZ. 35
- 2** De kabel distributie of de distributie van
informatie- en communicatiesignalen (ICS) / BLZ. 45
- 3** Sector water / BLZ. 51
- 4** Sector streekontwikkeling / BLZ. 57
- 5** Sector streekontwikkeling met
afvalverwijdering / BLZ. 62
- 6** Sector afvalverwijdering / BLZ. 68
- 7** Medico-sociale sector / BLZ. 74
- 8** Sport en recreatie / BLZ. 79
- 9** De financieringsintercommunales / BLZ. 84
- 10** Sector overige activiteiten / BLZ. 89

Cijfers per sector

De energiesector (Elektriciteit, gas en kabeldistributie/ICS)

1.1 Inleiding

Zeggen dat de energiesector in volle beroering is, komt neer op het intrappen van een open deur. Vanaf 1 juli 2003 is de liberalisering van de elektriciteit- en gasdistributie, althans in Vlaanderen, immers een voldongen feit.

De herstructurering van de sector gaf aanleiding tot de oprichting van tal van nieuwe entiteiten: om er maar enkele te noemen: Elia, Fluxys, ECS, Luminus, Indexis, ENV, GeDIS, GeFIN, enz..., waarbij de vraag kan worden gesteld of de vermenigvuldiging van het aantal spelers de transparantie en de efficiëntie van de energiemarkt uiteindelijk ten goede komt.

De kabeldistributie heeft eveneens een hele omwenteling achter de rug met eerst de oprichting van Telenet, dan de verkoop van de aandelen Telenet en tenslotte de verkoop van de kabelinfrastructuur aan de Telenet-groep door de gemengde intercommunes.

In 2002 bestaan er nog 24 intercommunes die de distributie van elektriciteit, gas of kabel op het grondgebied van Vlaamse gemeenten verzekeren. De helft (13) van die verenigingen oefent twee of meer distributieactiviteiten uit, 3 verdelen enkel gas, 7 hebben alleen kabeldistributie als activiteit, terwijl de intercommunale LIMTRA uitsluitend het transport van elektrische energie tussen 70 kV en 26 kV in Limburg tot doel heeft. Ingevolge de liberalisering zal deze laatste intercommunale worden ontbonden. Twee intercommunes, namelijk SIBELGAS en INTERMOSANE, hebben hun zetel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, respectievelijk het Waalse Gewest. Het aantal Vlaamse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor energiebedeling bedraagt dus 22 einde 2002. Bij twee van deze verenigingen, namelijk PBE en GASELWEST, zijn ook Waalse gemeenten aangesloten.

In 15 "gemengde" intercommunes wordt de exploitatie door een private partner (Electrabel) gevoerd. De andere 9 verenigingen hebben uitsluitend lokale besturen (gemeenten en provincies) als vennoot.

Voor de volledigheid: van de intercommunes VEM (dubbeltellingen!), SIBELGAS en INTERMOSANE (gemeente Voeren) zijn geen financiële gegevens in de databank opgenomen. Ook de gegevens van de vier gemeentebedrijven die in 2002 nog zelf voor de distributie van elektriciteit op hun grondgebied instonden, werden niet ingezameld. Vanaf 1 juli 2003 vervult SIBELGAS – SECTOR NOORD enkel nog de rol van netbeheerder voor elektriciteit en gas op het grondgebied van de vijf aangesloten Vlaamse gemeenten.

Omdat enkele belangrijke intercommunes de balansgegevens slechts vanaf 2001 op een aanvaardbare wijze per activiteit opdelen, is een overzicht van de balansgegevens 1987 tot 2002 enkel relevant voor de energiesector als geheel (alle activiteiten samen). De resultatenrekeningen worden daarentegen al vroeger en vrij behoorlijk per activiteit gesplitst. Voor de activiteiten elektriciteit, gas en ICS kunnen dan ook relevante gegevens over de resultaten 1987 - 2002 worden verstrekt.

Gelet op de belangrijke ontwikkelingen wat de kabeldistributie betreft, wordt een afzonderlijk hoofdstuk aan ICS gewijd. Eerst komen evenwel de personeelsgegevens en de balansgegevens van de energiesector als geheel en de resultaten van de deelactiviteiten elektriciteit en gas ter sprake.

1.2 Personeel

1.2.1 Gemengde intercommunales

Zoals boven reeds werd aangestipt doen de 15 gemengde intercommunales voor de exploitatie beroep op de private partner Electrabel. Ze beschikken bijgevolg niet over eigen personeel. Het aantal werknemers van Electrabel dat vóór de liberalisering ten behoeve van de gemengde energie-intercommunales in Vlaanderen werd ingezet, kan benaderend op een 4000-tal worden geraamd.

De omvorming tot netbeheerder van de gemengde intercommunales voor de distributie van elektriciteit en gas wijzigt niets aan deze toestand. Evenwel werd het door Electrabel ter beschikking gestelde personeel naar de nieuwe entiteit ENV (Electrabel Netten Vlaanderen) overgedragen. Daarnaast stapte een gedeelte van het Electrabelpersoneel over naar ECS, Indexis, GeDIS, ... In totaliteit spreken we hier over een personeelsbestand van ongeveer 3.500 personeelsleden die afscheid genomen hebben van de moedermaatschappij Electrabel.

De gemengde intercommunales die informatie- en communicatiesignalen verdeelden (ICS), hebben hun kabelnetten aan Telenet verkocht. Het personeel van Electrabel dat aan die activiteit kon worden toegewezen, werd door Telenet overgenomen (een 450 tot 500 personeelsleden). Slechts een zeer beperkt aantal werknemers van Electrabel (met administratie- en beheersopdrachten) werkt thans nog voor de gemengde intercommunales met ICS-activiteiten.

1.2.2 Zuivere intercommunales

Wat de zuivere distributie-intercommunales elektriciteit en gas betreft, heeft de afsplitsing van de verkoopactiviteiten naar Luminus slechts een te verwaarlozen vermindering van personeelsleden tot gevolg. Ook voor de zuivere intercommunales met ICS-activiteiten, die eigenaar blijven van hun kabelnetten, verandert niets inzake tewerkstelling.

De 1.739 personeelsleden die einde 2002 in de intercommunale energiesector werkzaam waren, betreffen dan ook enkel personeelsleden van de zuivere energie- en ICS-intercommunales (WVEM, INTERELECTRA, PLIGAS, INTERGAS, IVEG, PBE, HAVI-TV en INTEGAN).

1.3 Balansgegevens (elektriciteit, gas en ICS samen)

Alhoewel de balansrekeningen reeds sinds 1987 volgens activiteit dienden te worden gesplitst, bleef die splitsing zeer partieel. Pas vanaf het boekjaar 2001 kan de opsplitsing van de balans volgens de deelactiviteiten elektriciteit, gas en kabeldistributie (ICS) als enigszins behoorlijk worden beschouwd.

Twee belangrijke intercommunales (de ene voor elektriciteit- en gasdistributie, de andere voor elektriciteit- en kabeldistributie) sturen pas vanaf 2001 gesplitste balansen in, maar de splitsing gebeurt niet volledig. Dit heeft tot gevolg dat de deelbalansen 2001 en 2002 voor de verschillende activiteiten van de sector (elektriciteit, gas en kabeldistributie), een grotere afwijking tussen actief en passief vertonen dan voorheen (zie tabel 8).

De geconsolideerde cijfers zijn dus ook niet noodzakelijk gelijk aan de som van de deelactiviteiten. Bedragen die een intercommunale niet kon toewijzen of waarvoor geen verdeelsleutel kon toegepast worden, zijn opgenomen in een 'verschillenrekening' (niet opgenomen in tabel 8).

De geconsolideerde balansen zijn vanzelfsprekend wel in evenwicht. Zij zijn de som van de officiële balansen van alle Vlaamse energie-intercommunales.

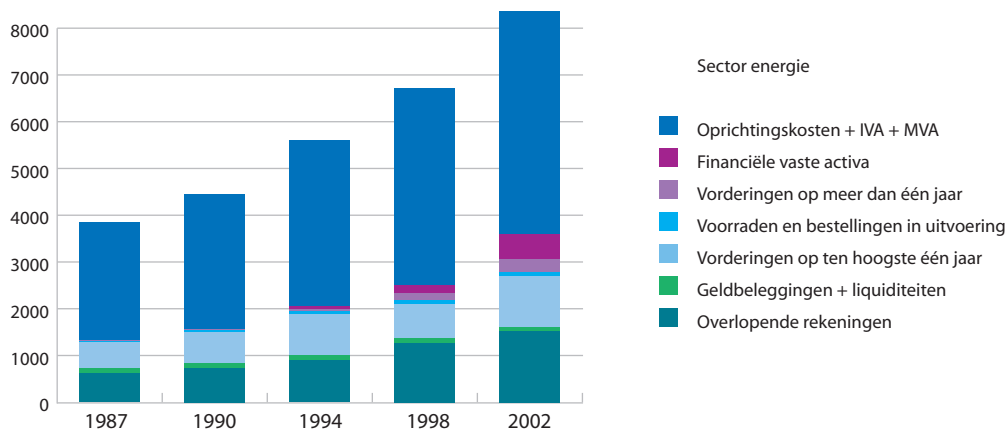
Tabel 8 Balans per deelactiviteit 2001-2002 (in EUR)

	2001				2002			
	ELEKTRICITEIT	GAS	ICS	GECONSOLIDEERD	ELEKTRICITEIT	GAS	ICS	GECONSOLIDEERD
ACTIVA								
Vaste activa	3.063.493.293	1.473.398.827	804.973.104	5.343.856.630	3.150.638.623	1.471.082.371	683.716.907	5.305.437.901
Oprichtingskosten	0	756.946	0	756.946	870.187	513.225	0	1.383.412
Immateriële vaste activa	17.092.023	1.350.083	423.098	19.940.087	11.434.929	1.487.422	0	12.922.351
Materiële vaste activa	2.861.273.699	1.416.014.474	711.948.405	4.989.236.578	3.014.389.902	1.468.386.667	261.923.466	4.744.700.034
Financiële vaste activa	185.127.571	55.277.324	92.601.601	333.923.019	123.943.605	695.057	421.793.441	546.432.104
Vlottende activa	1.488.994.107	759.377.692	505.224.484	2.984.044.773	1.518.948.120	803.986.186	728.311.618	3.059.420.165
Vorderingen op meer dan één jaar	103.303.574	13.654.338	227.755.490	359.259.046	28.476.751	12.957.860	233.258.765	274.693.376
Voorraden en bestellingen in uitvoering	57.526.138	13.367.892	100.033.229	170.927.259	40.815.604	17.591.651	12.682.105	71.089.360
Vorderingen op ten hoogste één jaar	491.557.683	218.089.064	101.697.963	875.165.434	482.692.653	203.170.275	404.845.582	1.098.798.499
Geldbeleggingen	19.288.500	4.905.110	25.346.853	50.838.857	49.465.045	4.096.126	25.945.284	79.563.470
Liquide middelen	9.300.650	1.940.553	4.243.716	29.641.924	7.356.863	2.515.763	2.557.183	12.457.045
Overlopende rekeningen	808.017.562	507.420.735	46.147.233	1.498.212.250	910.141.204	563.654.512	49.022.700	1.522.818.415
Totaal der activa	4.552.487.400	2.232.776.519	1.310.197.588	8.327.901.400	4.669.586.744	2.275.068.557	1.412.028.525	8.364.858.066
	2001				2002			
	ELEKTRICITEIT	GAS	ICS	GECONSOLIDEERD	ELEKTRICITEIT	GAS	ICS	GECONSOLIDEERD
PASSIVA								
Eigen vermogen	2.691.439.200	1.293.923.157	794.570.256	4.800.109.190	2.721.712.546	1.313.784.682	1.069.017.367	5.104.514.594
Kapitaal	1.464.235.307	849.669.519	294.360.310	2.608.265.136	1.468.728.548	882.098.858	212.416.334	2.563.243.740
Uitgiftepremies	102.069.000	0	0	102.069.000	103.717.042	0	499.678	104.216.720
Herwaarderingsmeerwaarden	347.359.712	172.710.949	51.121.435	590.542.840	333.493.765	145.216.243	20.193.472	498.903.481
Reserves	776.848.344	271.303.761	393.776.224	1.442.754.162	813.676.461	286.088.895	369.441.966	1.469.207.321
Overgedragen winst	30.082	3.477	54.291.661	54.325.220	5.141	154.910	465.240.341	465.400.392
Overgedragen verlies	0	0	-384.465	-384.465	0	0	0	0
Kapitaalsubsidies	896.755	235.451	1.405.091	2.537.297	2.091.589	225.775	1.225.576	3.542.940
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	31.693.260	16.501.266	44.272.936	92.467.462	44.860.202	18.829.390	18.040.378	81.729.970
Schulden	2.018.151.585	906.780.295	351.767.763	3.435.324.748	1.962.788.038	906.223.652	215.814.105	3.178.613.502
Schulden op meer dan één jaar	167.070.853	58.012.561	38.720.973	263.804.387	215.112.473	57.497.653	31.789.512	304.399.637
Schulden op ten hoogste één jaar	1.832.101.622	845.215.930	151.402.565	2.987.100.422	1.730.575.957	844.647.811	166.706.389	2.835.717.866
Overlopende rekeningen	18.979.110	3.551.804	161.644.225	184.419.939	17.099.608	4.078.188	17.318.204	38.495.999
Totaal der passiva	4.741.284.045	2.217.204.718	1.190.610.955	8.327.901.400	4.729.360.786	2.238.837.723	1.302.871.849	8.364.858.066

Het blijft vreemd te moeten vaststellen dat de meeste samenwerkingsverbanden in de energiesector er reeds jarenlang uitstekend in slagen om volledige en correct gesplitste balanssen per deelactiviteit (met actief gelijk aan passief) op te stellen, terwijl bij andere intercommunes de verschillen tussen actief en passief aanzienlijk blijven. Opmerkelijk is ook dat de afwijkingen jaarlijks sterk kunnen schommelen. Zoals gezegd is bij enkele intercommunes de afwijking in 2002 zelfs groter dan in 2000 of 2001.

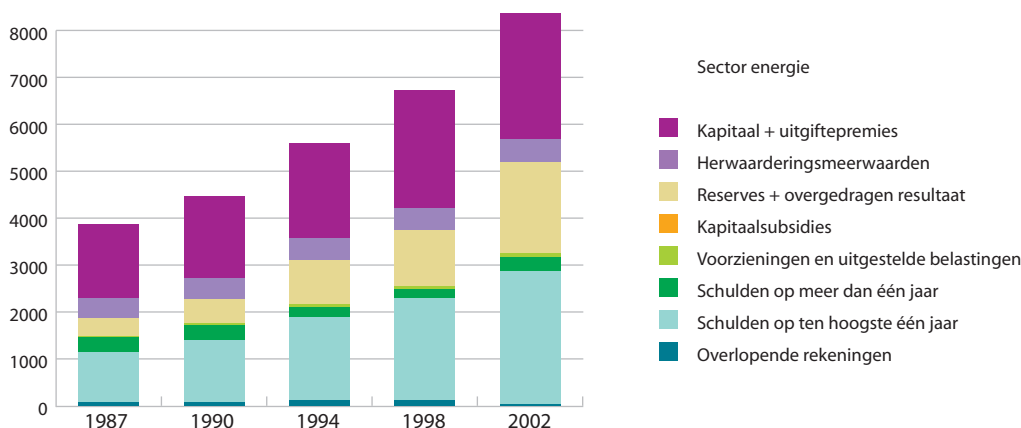
Hiernavolgend worden over de periode 1987 – 2002 bijgevolg enkel de geconsolideerde balansgegevens voor alle activiteiten samen verstrekt, zoals ze door de betreffende intergemeentelijke verenigingen in hun jaarverslag werden gepubliceerd.

Grafiek 8 Balans: activa (in miljoenen EUR)

- Met meer dan 55% van het balanstotaal vormen de **materiële vaste activa** steeds het belangrijkste bestanddeel van de activa;
- De **overlopende rekeningen van het actief** bestaan hoofdzakelijk uit de geraamde waarde van de niet-opgenomen verbruiken (energie in de meters). De tegenhanger van de niet-opgenomen verbruiken is op het passief terug te vinden als voorschotten van de cliënteel op het verbruik;
- De **voorraden** en de **geldbeleggingen + liquiditeiten** zijn zeer beperkt in de energiesector. Vooral in de gemengde intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn de liquiditeiten minimaal ten opzichte van het balanstotaal;
- In 2002 scoren zowel de **financiële vaste activa** als de **vorderingen op meer dan één jaar** uitzonderlijk hoog, ingevolge de verkoop van de kabelnetten aan Telenet (zie ter zake ook het hoofdstuk ICS/kabeldistributie).

Grafiek 9 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

- De **reserves** bevatten naast de gewone beschikbare reserves ook zeer omvangrijke bedragen aan niet beschikbare reserves die afkomstig zijn van de afschrijving van de herwaarderingsmeerwaarde op de materiële vaste activa;
- In 2002 bevat het **overgedragen resultaat** niet minder dan 465 miljoen euro overgedragen winst afkomstig van de activiteit ICS. Het betreft de meerwaarden op de verkoop van de kabelnetten, maar waarvan de ontvangsten nog niet gerealiseerd waren;
- De **schulden op minder dan één jaar** en in hoofdzaak de overige schulden (uit te keren winsten) zijn in de periode 1998 – 2002 sneller gestegen dan in de vorige periodes.

1.4 Resultatenrekeningen elektriciteit

Wat de resultatenrekening betreft, gebeurt de splitsing in deelactiviteiten reeds vanaf 1987 en veel nauwkeuriger dan met betrekking tot de balansen. Dit is ook logisch gelet op de noodzaak van een statutair juiste winstverdeling tussen de activiteiten onderling en tussen de aandeelhouders.

Zoals in het algemene gedeelte reeds werd vermeld, boekte tot 1999 de private partner van de gemengde intercommunales een gedeelte van de aankoop prijs van de kWh om fiscale redenen als productiedividend. Vanaf 2000 is het productiedividend elektriciteit afgeschaft en bevat de aankoop prijs van de energie de volledige kostprijs van de aangekochte kWh.

In de beschouwde boekjaren bedroeg het productiedividend elektriciteit van de gemengde intercommunales in Vlaanderen (zonder SIBELGAS-NOORD en INTERMOSANE):

1987:	190,5 miljoen euro	1994:	257,4 miljoen euro
1990:	225,9 miljoen euro	1998:	311,1 miljoen euro

In alle hiernavolgende cijfers is het productiedividend in de aankoop prijs van de kWh opgenomen.

Tabel 9 Resultatenrekening elektriciteit van 1990 tot 2001 en 2002 (in EUR)

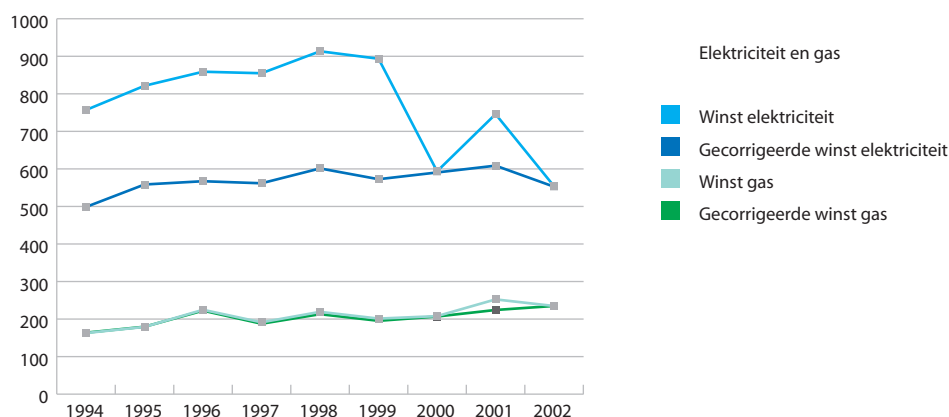
	1990	1994	1998	2001	2002
Bedrijfsopbrengsten	2.193.979.464	2.648.038.423	3.005.798.261	3.137.041.069	2.535.449.832
Bedrijfskosten	1.879.099.528	2.170.746.541	2.427.506.043	2.541.070.581	1.995.076.910
Financ. opbrengsten	37.998.346	33.343.642	29.781.784	25.536.243	25.164.852
Financiële kosten	10.931.566	10.685.701	6.007.781	12.659.043	12.827.323
Uitz. opbrengsten	1.345.492	2.832.681	3.092.588	138.248.792	3.357.195
Uitz. kosten	7.543.632	2.439.630	2.105.239	1.000.921	2.126.492
Belastingen op het resultaat	2.128.320	1.294.005	800.522	177.060	170.543
Winst v/h boekjaar	333.620.256	499.048.869	602.253.048	745.918.499	553.770.611
Uitgekeerde winst	331.669.738	484.769.362	577.299.412	775.337.748	548.109.559

- De **bedrijfsopbrengsten** stijgen van 1990 tot 2001 met 43% om dan in 2002 met 20% te verminderen. De daling in 2002 is het gevolg van de liberalisering vanaf 1 januari 2002 van de HS-kanten met een jaarverbruik hoger dan 1 GWh, waardoor deze klanten van hun intercommunale naar de leverancier van hun keuze overstapten;
- De **bedrijfskosten** volgen logischerwijze dezelfde evolutie (+ 35% en – 21,5%), omdat de aankoop van stroom de belangrijkste kostenfactor vormt;
- In 1990 boekt één intercommunale een **uitzonderlijke dotatie** van 5,2 miljoen euro aan de pensioenreserves, zodat het uitgezuiverde resultaat van 1990 tot 338,8 miljoen verhoogt;
- In 2001 boeken de zuivere intercommunales een **uitzonderlijke winst** van 136,5 miljoen euro, ingevolge de verkoop van hun cliënteel elektriciteit aan Luminus. Die winst werd wel aan de gemeenten toegewezen, doch niet uitgekeerd, maar aangewend voor de verwerving van aandelen in de ver-

koopmaatschappij. Bijgevolg bedraagt in 2001 de gecorrigeerde winst 609,5 miljoen euro in plaats van 745,9 miljoen euro;

- Ingevolge belangrijke onttrekkingen aan de reserves door één gemengde intercommunale in 2001, is de **uitgekeerde winst** groter dan de gerealiseerde winst, namelijk 638,8 tegenover 609,5 miljoen euro (gecorrigeerd met de niet-uitgekeerde uitzonderlijke winst van 136,5 miljoen euro).

Grafiek 10 Winst versus gecorrigeerde winst (in miljoenen EUR)

In 2002 komt ongeveer 70% van de **totale uitgekeerde winst elektriciteit** (gemengde én zuivere intercommunes samen) bij de gemeenten terecht. De overige 30% bij de private vennoot Electrabel van de gemengde intercommunes. In 1990 bedroeg de verhouding gemeenten/Electrabel nog 60/40.

1.5 Rendement elektriciteit

De rentabiliteit in de energiesector ligt zeer hoog: in 2002 bedraagt het **nettorendement op het eigen vermogen** voor de activiteit elektriciteit niet minder dan 20,3%. Hierbij dient vermeld te worden dat in dit eigen vermogen de nog niet afgeschreven herwaarderingsmeerwaarde is inbegrepen. Zonder de herwaarderingsmeerwaarde stijgt het nettorendement op het eigen vermogen tot 23,2%.

Omdat de ratio **nettorendement van het totaal der activa** het resultaat vóór financiële kosten met het balanstotaal vergelijkt, geeft deze ratio een indicatie van de rentabiliteit, ongeacht de financieersstructuur van de onderneming. Die ratio is dan ook interessant om een eerste indruk inzake eventuele verschillen inzake de rentabiliteit van de gemengde en van de zuivere sector te bekomen.

NB: de hierna vermelde cijfers betreffen uitsluitend de distributieactiviteit elektriciteit (dus geen productie- of transportactiviteiten).

Ratio 2002 voor de zuivere distributie-intercommunes elektriciteit:	11,3%
Ratio 2002 voor de gemengde distributie-intercommunes elektriciteit:	12,3%

Ook de ratio's inzake de **netto en bruto winstmarge** wijzen op een zeer hoge rentabiliteit. Tevens blijkt uit het verschil tussen de bruto en de netto winstmarge het grote aandeel van de afschrijvingen in de totale kosten en de proportioneel zwaardere afschrijvingslasten in de zuivere distributie-intercommunes. Opvallend is het verschil tussen de zuivere en de gemengde intercommunes wat de netto en de bruto winstmarge van de distributieactiviteit elektriciteit betreft: in 2002 ligt de netto verkoopmarge van de gemengde intercommunes 4 procentpunten hoger dan bij de zuivere. Anderzijds realiseren de zuivere intercommunes een bruto verkoopmarge die 3 procentpunten boven die van de gemengde uitstijgt.

Tabel 10a **Netto verkoopmarge elektriciteit** (bedrijfsresultaat/verkopten)

	2000	2001	2002
Zuivere intercommunales	15,3	18,8	19,7
Gemengde intercommunales	20,7	21,1	23,7
Alle intercommunales samen	19,7	20,6	22,8

Tabel 10b **Bruto verkoopmarge elektriciteit** (bedrijfsresultaat zonder afschrijvingen en voorzieningen/verkopten)

	2000	2001	2002
Zuivere intercommunales	26,7	31,1	34,8
Gemengde intercommunales	26,0	26,9	31,7
Alle intercommunales samen	26,2	27,8	32,4

De stijgende trend van de verkoopmarges is onder meer te verklaren door:

- de stagnerende, respectievelijk lagere omzet in 2001 en 2002, terwijl het bedrijfsresultaat toeneemt in 2001 en proportioneel minder daalt dan de omzet in 2002 (de daling van de omzet gebeurde in hoogspanning, waar de winstmarges veel kleiner zijn dan in laagspanning);
- de afschrijvingskost die nog verhoogt in 2001 en 2002, waardoor de bruto verkoopmarge vrij sterk stijgt in die jaren.

1.6 Resultatenrekeningen gas

Tabel 11 **Resultatenrekening gas van 1990 tot 2001 en 2002** (in EUR)

	1990	1994	1998	2001	2002
Bedrijfsopbrengsten	674.570.397	798.903.136	975.362.586	1.471.756.489	1.350.296.670
Bedrijfskosten	553.937.994	628.008.847	754.194.330	1.233.693.842	1.102.594.758
Financiële opbrengsten	9.876.156	7.012.799	5.074.628	2.891.367	3.134.892
Financiële kosten	4.147.323	3.820.162	1.750.910	5.101.331	5.089.597
Uitzonderlijke opbrengsten	950.044	564.745	9.043.355	28.641.519	354.439
Uitzonderlijke kosten	1.220.404	1.523.078	2.852.983	432.092	503.616
Belastingen op het resultaat	5.662.851	10.316.423	11.487.369	11.663.064	10.821.206
Winst van het boekjaar	120.201.690	162.812.953	219.195.728	252.399.046	234.776.825
Uitgekeerde winst	117.225.800	166.383.091	205.423.781	261.158.308	221.410.373

- De gasverkoop is vrij sterk onderhevig aan temperatuurschommelingen (uitgedrukt in graaddagen). De lagere **bedrijfsopbrengsten** in 2002 ten opzichte van 2001 zijn het gevolg van lagere huishoudelijke verbruiken door een vermindering van het aantal graaddagen met 10%;
- In tegenstelling tot de activiteit elektriciteit, worden de dividenden gas van de private partner onderworpen aan de rechtspersonenbelasting (15%). Vandaar de belangrijke rubriek **“Belasting op het resultaat”** (NB: de activiteit elektriciteit wordt op het niveau van de productie belast);
- In 2001 boeken de zuivere intercommunales een **uitzonderlijke winst** van 28,2 miljoen euro, in gevolge de verkoop van hun cliënteel gas aan Luminus. Die winst werd wel aan de gemeenten toegewezen, doch niet uitgekeerd, maar aangewend voor de verwerving van aandelen in de verkoopmaatschappij. Bijgevolg bedraagt in 2001 de gecorrigeerde winst 224,2 miljoen euro in plaats van 252,4 miljoen euro (zie ook grafiek 10);
- Twee gemengde intercommunales boekten in 1998 uitzonderlijke opbrengsten voor een totaal bedrag van 8,8 miljoen euro, ingevolge een aanpassing van de verkopen door de rechtzetting van de

niet-opgenomen verbruiken gas en ingevolge de realisatie van meerwaarden op materiële vaste activa. De "gewone" winst 1998 wordt hierdoor tot 210,4 miljoen euro teruggebracht.

In 1990 ontving Electrabel ongeveer 45% van de alle uitgekeerde winsten gas (gemengde én zuivere intercommunales samen). In 2002 bedraagt het aandeel van de private partner in de dividenden gas nog 31%, wat ongeveer overeenstemt met het procentueel aandeel in de winst van de activiteit elektriciteit in 2002.

1.7 Rendement gas

De rentabiliteit van de sector gas ligt iets lager dan van de activiteit elektriciteit: in 2002 bedraagt het **nettorendement op het eigen vermogen** voor de activiteit gas 17,9% (tegenover 20,3% voor elektriciteit). Ook hier bevat het eigen vermogen de niet afgeschreven meerwaarde op de materiële vaste activa. Verminderd met de herwaarderingsmeerwaarde bedraagt het nettorendement van het eigen vermogen 20,1% in 2002.

Nettorendement van het totaal der activa (resultaat vóór financiële kosten/balanstotaal)

Ratio 2002 voor de zuivere distributie-intercommunales gas: 9,7%
Ratio 2002 voor de gemengde distributie-intercommunales gas: 10,7%

De **netto en bruto winstmarge** wijzen ook voor de activiteit gas op een hoge rentabiliteit, alhoewel beduidend lager dan voor elektriciteit.

Tabel 12a

Netto verkoopmarge gas (bedrijfsresultaat/verkoppen)

	2000	2001	2002
Zuivere intercommunales	15,3	15,0	16,0
Gemengde intercommunales	18,2	16,4	18,8
Alle intercommunales samen	17,9	16,2	18,4

Tabel 12b

Bruto verkoopmarge gas (bedrijfsresultaat zonder afschrijvingen en voorzieningen/verkoppen)

	2000	2001	2002
Zuivere intercommunales	21,8	20,5	23,0
Gemengde intercommunales	24,5	22,3	25,8
Alle intercommunales samen	24,2	22,0	25,4

Voor gas is, in tegenstelling tot de activiteit elektriciteit, zowel de netto als de bruto verkoopmarge van de gemengde intercommunales hoger dan die van de zuivere intercommunales. Ook is het verschil tussen de cijfers van 2000 en 2002 opvallend minder groot voor gas dan voor elektriciteit.

1.8 Ratioanalyse

1.8.1 Liquiditeit

Zoals in het algemene overzicht reeds werd aangestipt, scoren de **current** en vooral de **quick ratio** vrij laag in de energiesector, namelijk respectievelijk 0,97 en 0,42 in 2002.

De lage liquiditeit betekent geenszins dat de energie-intercommunes betalingsmoeilijkheden zouden kennen, maar vloeit voort uit de specifieke geaardheid van de sector. De door de cliënteel betaalde voorschotten op het verbruik, de als verworven opbrengsten geboekte energie in de meters (niet opgenomen verbruiken), de belangrijke bedragen aan uit te keren dividenden op balansdatum en de relatief beperkte liquide middelen (zeker in de gemengde sector) liggen immers aan de basis van deze lage waarden voor de liquiditeitsratio's.

1.8.2 Solvabiliteit

De **financiële onafhankelijkheid** of **solvabiliteit** blijft zeer stabiel door de jaren heen en bedraagt ongeveer 61%.

Deze hoge solvabiliteit wordt bereikt omdat de gemengde energie-intercommunes hun investeringen, na financiering door afschrijvingen, vrijwel uitsluitend met kapitaalverhogingen dekken, terwijl de zuivere energie-intercommunes in belangrijke mate aan zelffinanciering doen door afschrijvingen én reservevorming en het eventueel overblijvend financieringstekort door leningen dekken.

De stevige solvabiliteit wordt ook bevestigd door de **dekking van het vreemd vermogen door de cash flow** (gegevens 2002). Het vreemd vermogen op lange termijn kan in minder dan drie maanden worden terugbetaald door de vrijkomende kasmiddelen. De terugbetaling van het totale vreemd vermogen door de cash flow vergt bijna twee jaar.

1.8.3 Rentabiliteit

De rentabiliteit van de activiteiten elektriciteit en gas kwam reeds uitgebreid aan bod in de rubrieken 1.5 en 1.7 van dit hoofdstuk.

1.8.4 Toegevoegde waarde

Het aandeel van de **personeelskosten** in de toegevoegde waarde bedraagt voor de hele energiesector 8,8% in 2002 (elektriciteit, gas en kabel distributie samen). De gemengde intercommunes stellen evenwel geen eigen personeel tewerk, zodat de gemiddelde ratio voor de hele sector weinig zinvolle informatie verschaft. In de zuivere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bedraagt het aandeel van de personeelskosten in de toegevoegde waarde ongeveer 30 - 35%. Zoals gezegd is dit aandeel nihil in de gemengde energie-intercommunes.

De **niet-kaskosten** vertegenwoordigen 28% van de bruto toegevoegde waarde in 2002. In 1990, 1994 en 1998 bedroeg de ratio respectievelijk 20,7%, 18,8% en 19,1%.

De toename van het aandeel van de niet-kaskosten in de toegevoegde waarde vindt zijn weerspiegeling in de daling van het aandeel van het **bedrijfsresultaat**, namelijk van gemiddeld 75% in de periode 1987 t/m 1998 naar 62% in 2002. De kentering heeft hoofdzakelijk van 1999 naar 2000 plaatsgevonden en is het gevolg van de afschaffing van het productiedividend elektriciteit, waardoor dit dividend vanaf 2000 als element van de kostprijs in de resultatenrekening wordt opgenomen. Uiteraard hebben de gewijzigde boekingen een aanzienlijke weerslag op de geconsolideerde balans en resultatenrekening en de daaruit afgeleide ratio's.

Gelet op de belangrijke ontwikkelingen die in de activiteit kabel distributie gebeurden, wordt hierna volgende een afzonderlijk hoofdstuk aan deze activiteit gewijd.

2

De kabeldistributie of de distributie van informatie- en communicatiesignalen (ICS)

2.1 Inleiding: de intercommunales voor kabeldistributie

Vanaf het begin van de jaren '70 werd de activiteit kabeltelevisie overwegend in intercommunaal verband georganiseerd. In Vlaanderen betreft het 15 intercommunales die zich bezighouden met de kabeldistributie (in de gemengde intercommunales werd de benaming kabeldistributie te eng bevonden en geeft men thans de voorkeur aan distributie van informatie- en communicatiesignalen, afgekort ICS).

De gemengde intercommunales bedelen ongeveer 2/3 van het aantal abonnees en de zuivere intercommunales ongeveer 1/3.

Tot de eerste categorie behoren IMEA, IVEKA, IVERLEK, INTERGEM, GASELWEST, TEVEOOST, TEVEWEST, INTERTEVE, TELEKEMPO en TEVELO. De laatste 5 in het rijtje houden zich uitsluitend met ICS bezig, in de andere gevallen heeft de intercommunale eveneens de distributie van elektriciteit en/of gas als activiteit.

Tot de zuivere intercommunales behoren PBE, INTERELECTRA en WVEM (telkens in combinatie met elektriciteit en/of gas), en HAVI-TV en INTEGAN (beide alleen ICS-signalen). Met ingang van 1 januari 2003 werden de ICS-activiteiten van HAVI-TV volledig overgenomen door WVEM.

De verkoop van de kabelnetten van de gemengde intercommunales aan de tijdelijke overgangsvereniging MixtICS in augustus 2002 (zie verder) heeft tot gevolg dat alle exploitatie-activiteiten van de gemengde intercommunales overgeheveld zijn naar MixtICS. De ICS-activiteiten van de gemengde intercommunales beperken zich thans nog slechts tot de opvolging en het beheer van de financiële participaties en de bewaking van de belangen van de kabelabonnees binnen het programmapakket.

Uiteraard heeft de verkoop van de kabeldistributienetten van de gemengde intercommunales een zeer grote weerslag op de balansstructuur en op de resultatenrekening van de ICS-sector.

Een bondig overzicht van de gebeurtenissen rond de oprichting van Telenet en de integratie van de kabelactiviteiten in Telenet is bijgevolg aangewezen.

2.2 Operatie Telenet

2.2.1 De beginfase

Op 10 juli 1996 werd Telenet opgericht met als doel: het aanbieden van diensten zoals telefonie, datatransmissie en multimedia. Daarvoor dienden de bestaande kabeldistributienetten te worden omgebouwd tot een universeel breedband tweewegnet. De partners van Telenet waren de volgende: 10 gemengde intercommunales (22,84%), Interkabel c.v. (12,16%) die optreedt voor de zuivere intercommunales, de Gewestelijke Investeringsmaatschappij GIMV (20%), een financieel consortium (20%) en US WEST (25%) als strategische technologiepartner.

De Vlaamse kabelintercommunales brachten o.a. het gebruik in van een kabelbandbreedte van 50 MHz in Telenet. Daarnaast brachten zij eveneens 57 miljoen euro kapitaal in en waren zij bereid te investeren in de ombouw van de kabelnetten naar een tweewegnet. De kosten daarvan zouden voor 40% door de intercommunales worden gedragen (110 miljoen euro), terwijl Telenet het saldo van ongeveer 164 miljoen euro voor haar rekening zou nemen.

In 1999 werd US WEST – MediaOne overgenomen door AT&T, dat besliste om alle internationale activiteiten van de hand te doen, dus ook de participatie in Telenet. Telenet moest bijgevolg op zoek naar een nieuwe vennoot. Callahan Associates werd de nieuwe strategische partner. Dat het snel gaat in de telecomwereld, blijkt uit de recente vervanging (september 2004) van Cable Partners (ex-Callahan) door Liberty Media.

2.2.2 Integratie van de ICS-activiteiten

Ondertussen was bij de Vlaamse intercommunales het besef gegroeid dat een bundeling van hun kabelactiviteiten met de activiteiten van Telenet, dat zou worden omgevormd worden tot een multi-mediamaatschappij, belangrijke voordelen kon genereren. Dat besef leidde tot onderhandelingen om de integratie van de kabelactiviteiten door te voeren.

Begin 2000 beslisten de zuivere kabelmaatschappijen dat zij hun kabelnet slechts voor gebruik (tot 450 MHz) wensten in te brengen. Bijgevolg blijven ze eigenaar van de netten en blijven ze verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie ervan. De gemengde kabelmaatschappijen daarentegen streefden naar volledige integratie, inbegrepen de verkoop van hun distributienetten.

De integratie-operatie werd opgedeeld in twee fasen:

- fase 1: verkoop van 54,2% van de Telenet aandelen aan Callahan
- fase 2: integratie van de kabelnetten van de gemengde intercommunales in Telenet

Fase 1 was einde 2001 nagenoeg volledig afgehandeld. De aandeelhouders van Telenet, waaronder de gemengde én de zuivere intercommunales, stonden een deel van hun aandelen aan Callahan af en kregen in ruil daarvoor een vergoeding in cash, schuldbrieven (de zogenaamde vendor notes) en aandelen in het nieuwe Telenet.

De “closing” van fase 2 vond plaats op 9 augustus 2002, met een eerste betaling van een deel van de prijs. Dit betekent dat de volledige kabelinfrastructuur en kabelactiviteiten van de Vlaamse gemengde ICS-intercommunales definitief in de Telenet-dochter MixtICS werden ingebracht. MixtICS NV draagt de operationele verantwoordelijkheid voor de kabelactiviteiten.

De aandeelhoudersstructuur van de Telenet Group Holding NV is op 31/12/2003 als volgt:

- gemengde ICS-intercommunales: 34%
- Callahan: 21,4%
- GIMV: 14,9%
- Financiële Consortium: 14,9%
- Interkabel (5 zuivere intercommunales): 9,2%
- Electrabel: 4,8%
- andere: 0,8%

2.3 Personeel

De gemengde intercommunales voor kabeldistributie hadden geen eigen personeel, de exploitatie werd verzorgd door personeelsleden van de private partner. Tegelijk met de overdracht van de kabelinfrastructuur en de kabelnetactiviteiten naar MixtICS werden ook een 500-tal personeelsleden van de private partner naar MixtICS overgeheveld.

De zuivere intercommunales stellen voor hun ICS-activiteiten een 400-tal personeelsleden tewerk.

2.4 Balansgegevens

We beperken ons hier tot een overzicht van de jaren 2000, 2001 en 2002. Vóór deze periode zijn de ingezamelde gegevens zeer onvolledig, omdat een aantal intercommunales met meerdere activiteiten geen afzonderlijke balans per activiteit opmaakten. Ingevolge de onvolledige opsplitsing van de balans door enkele intercommunales stemmen actief en passief ook in 2000, 2001 en 2002 niet helemaal overeen. Vooral het niet opsplitsen van de leningsschuld door één intercommunale is hiervan de oorzaak (tot en met 2000 stuurde die intercommunale trouwens geen gesplitste balansrekeningen in, wat de sterke stijging van de balanstotalen van de deelactiviteiten in 2001 verklaart)⁹.

⁹
Zie hiervoor ook tabel 8.

Ondanks het feit dat de sectortotalen van activa en passiva niet volledig overeenstemmen, belet de onvolledigheid van de gegevens echter niet om enkele grote tendensen te onderscheiden.

Tabel 13 Evolutie van de balansposten van het actief 2000-2002 (in EUR)

ACTIVA	2000	2001	2002
Vaste activa	713.040.478	804.973.104	683.716.907
Immateriële vaste activa	465.066	423.098	0
Materiële vaste activa	567.834.654	711.948.405	261.923.466
Financiële vaste activa	144.740.758	92.601.601	421.793.441
Vlottende activa	237.742.867	505.224.484	728.311.618
Vorderingen op meer dan 1 jaar	11.274.085	227.755.490	233.258.765
Vorraden en bestellingen in uitvoering	97.437.021	100.033.229	12.682.105
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	68.787.308	101.697.963	404.845.582
Geldbeleggingen	34.691.681	25.346.853	25.945.284
Liquide middelen	2.090.560	4.243.716	2.557.183
Overlopende rekeningen	23.462.212	46.147.233	49.022.700
Totaal der activa	950.783.345	1.310.197.588	1.412.028.525

In 2001 vertonen de **materiële vaste activa** nog een belangrijke stijging (+25,38%). De toename is voor een groot deel (107 miljoen euro) te verklaren door het feit dat één grote intercommunale voor elektriciteit- en kabeldistributie slechts vanaf 2001 gescheiden balansen doorstuurt naar de administratie. Verder dragen ook de investeringen voor de ombouw van de kabelinfrastructuur bij tot deze stijging. De scherpe daling van de waarde van de materiële vaste activa in 2002 heeft uiteraard te maken met de overdracht van de kabelinfrastructuur van de gemengde intercommunales naar MixtICS op 9 augustus 2002.

De daling in 2001 van de **financiële vaste activa** is het gevolg van de uitboeking van aandelen: in 2001 stonden de intercommunales een deel van hun aandelen af aan Callahan, en kregen in ruil daarvoor een vergoeding in cash, schuldbrieven (vendor notes), en aandelen. 2002 geeft een omgekeerd beeld, namelijk een enorme stijging van het aandelenbezit. Het betreft hier de verwerving van aandelen Bidco, verkregen uit fase 1 en 2. Het totaal aantal aandelen Bidco toegekend aan de intercommunales voor hun inbreng in MixtICS bedraagt 4.029.296 voor een bedrag van 322.929.633 euro. De aandelen maken 28,64% van het totaal der activa uit op 31/12/2002. Bij de gemengde intercommunales loopt dit zelfs op tot 35,39%.

De **vorderingen op meer dan één jaar** vertonen eveneens een spectaculaire stijging. Bij de gemengde intercommunales bedraagt deze post in 2002 zelfs 24,26% van het totaal der activa: het betreft hier de schuldbrieven (vendor notes) die de gemengde intercommunales gekregen hebben van Callahan in ruil voor de afgestane Telenet-aandelen. De waardering gebeurde aan 70% van de nominale waarde.

Bij de **voorraden en de bestellingen in uitvoering** valt vooral de spectaculaire daling van de bestellingen in uitvoering op. De voltooiing van de ombouw van de kabelinfrastructuur in opdracht van Telenet is hier de oorzaak van evenals de overdracht van de gemengde kabelactiviteiten naar MixtICS.

Bij de **vorderingen op minder dan één jaar** vallen de handelsvorderingen nagenoeg weg in 2002: de overdracht van de kabelinfrastructuur en operationele activiteiten van de gemengde intercommunales naar MixtICS is hier uiteraard de oorzaak van. De overige vorderingen op ten hoogste één jaar vertonen in 2002 een enorme stijging: van 5 miljoen euro naar 390 miljoen euro. Het betreft hier hoofdzakelijk nog te ontvangen cash en uitgestelde cashbetalingen ("deferrals") verschuldigd door Callahan. Bij de groep van de gemengde intercommunes maakt deze post zelfs 36% van het totaal der activa uit op 31/12/2002.

Het bedrag van de **overlopende rekeningen op het actief** verdubbelt in 2001 van 23 naar 46 miljoen euro (49 miljoen euro in 2002). Deze verhoging vloeit voort uit de boeking als opbrengst van het cash-gedeelte van de call-optie premie toegekend aan de gemengde intercommunes, maar pas effectief uitbetaald na de realisatie van fase 2. Op het einde van het boekjaar 2002 bestaan de overlopende rekeningen van het actief grotendeels uit verworven verwijlrenten met betrekking tot de uitgestelde cashbetalingen "deferrals". De pensioenkapitalen van de gemengde intercommunes (voorheen op deze post geboekt) zijn in één keer ten laste genomen in het boekjaar 2002.

Tabel 14

Evolutie van de balansposten van het actief 2000-2002 (in EUR)

PASSIVA	2000	2001	2002
Eigen vermogen	551.928.212	794.570.256	1.069.017.367
Kapitaal	328.891.394	294.360.310	212.416.334
Uitgiftepremies	0	0	499.678
Herwaarderingsmeerwaarden	39.964.699	51.121.435	20.193.472
Reserves	182.060.558	393.776.224	369.441.966
Overgedragen winst	894.342	53.907.196	465.240.341
Kapitaalsubsidies	117.219	1.405.091	1.225.576
Voorzieningen	60.155.184	44.272.936	18.040.378
Schulden	322.303.654	351.767.763	215.814.105
Schulden op meer dan één jaar	42.116.855	38.720.973	31.789.512
Schulden op ten hoogste één jaar	202.449.897	151.402.565	166.706.389
Overlopende rekeningen	77.736.902	161.644.225	17.318.204
Totaal der passiva	934.387.050	1.190.610.955	1.302.871.849

Gedurende de beschouwde periode gaat het bedrag van het **kapitaal** uiteraard in dalende lijn, naar gelang er kapitaal terugbetaald werd aan de vennoten.

De **herwaarderingsmeerwaarden** van de gemengde intercommunes werden na realisatie in de reserves geïncorporeerd. Bij deze **reserves** valt trouwens de sterke stijging van de beschikbare reserves op in 2001 (van 45,9 miljoen euro naar 268,2 miljoen euro). Het gaat hier in hoofdzaak om het niet in cash ontvangen gedeelte van de opbrengsten van fase 1. In het boekjaar 2002 dalen de beschikbare reserves tot 257,6 miljoen euro, omdat de reserves van de gemengde intercommunes, die vóór fase 1 waren gevormd, naar kapitaal werden overgeboekt en gedeeltelijk terugbetaald.

De **overgedragen winst** bedraagt in 2001 53,9 miljoen euro t.o.v. 0,9 miljoen euro op 31/12/2000. Deze stijging is in belangrijke mate het gevolg van de overdracht van het exploitatieresultaat van de gemengde intercommunes van het ene boekjaar naar het volgende boekjaar, in het vooruitzicht van de definitieve integratie van de kabelactiviteiten in Telenet. Van 2001 tot 2002 neemt de overgedragen winst toe tot 465,2 miljoen euro, ingevolge de meerwaarden op de verkoop van de kabelinfrastructuur. In afwachting van de realisatie (ontvangst in cash) van die meerwaarde werd het resultaat naar het volgende boekjaar overgedragen.

De **voorzieningen voor risico's en kosten** dalen door het wegvallen van de pensioenvoorzieningen in de gemengde (kabel)intercommunes.

Bij de **schulden op minder dan één jaar** valt vooral de sterke daling van de post "ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen" op: van 49 miljoen euro in 2001 naar 4,5 miljoen euro in 2002. Ook hier is

het wegvallen van de operationele activiteiten van de gemengde intercommunes de belangrijkste oorzaak.

De **overlopende rekeningen van het passief** schommelen sterk: namelijk meer dan een verdubbeling van de bedragen tussen 2000 en 2001 (van 77,7 miljoen euro naar 161,6 miljoen euro), terwijl in 2002 deze balanspost herleid wordt tot 17,3 miljoen euro. Voor die aanzienlijke vermindering zijn 2 hoofdoorzaken te vinden:

- Door het afsluiten van fase 2 is de premie van de call-optie definitief verworven en kan ze als uitzonderlijke opbrengst in het resultaat opgenomen worden na overboeking uit de overlopende rekeningen.
- Door de overdracht van alle exploitatieactiviteiten van de gemengde intercommunes naar Mixt-ICS gebeurt er geen boeking op de overlopende rekeningen meer van over te dragen opbrengsten uit abonnementsgelden en auteursrechten.

2.5 Resultatenrekeningen

In tegenstelling tot de balansgegevens werden de resultatenrekeningen wel gesplitst vanaf de beginfase van inzameling zodat hier wel een historisch overzicht mogelijk is.

Tabel 15 Overzicht resultatenrekeningen 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	138.294.073	153.397.803	199.162.436	251.663.617	209.092.950
Bedrijfskosten	106.284.794	122.188.058	146.930.680	190.881.047	168.199.909
Financiële opbrengsten	2.813.670	5.363.440	3.104.626	3.642.554	90.283.855
Financiële kosten	7.427.780	7.865.564	4.816.089	2.509.682	22.154.384
Uitzonderlijke opbrengsten	674.542	58.604	491.790	739.967	572.614.787
Uitzonderlijke kosten	841.989	695.566	1.330.881	618.738	3.747.382
Belast. op het resultaat	425.207	945.397	1.049.728	1.502.151	9.769.730
Winst van het boekjaar	26.802.515	27.125.262	48.631.474	60.534.520	668.120.187

De recente verschuivingen buiten beschouwing gelaten toont bovenstaande tabel een gestage toename van de **operationele resultaten**, zonder noemenswaardige uitschieters. Bij het **financieel resultaat** zien we weinig opvallende verschuivingen, behalve in 2002 (voor de recente evolutie, zie tabel 16). De financiële kosten verminderen ingevolge de afbouw van de lange termijn schulden. Het **uitzonderlijk resultaat** is vrij beperkt. De recente zeer hoge bedragen komen in de volgende tabel tot uiting, evenals de verhoogde belasting (vooral roerende voorheffing op financiële opbrengsten) in 2002.

Tabel 16 Resultatenrekeningen 2000, 2001 en 2002 (in EUR)

	2000	2001	2002
Bedrijfsopbrengsten	313.161.234	320.149.136	209.092.950
Bedrijfskosten	247.053.483	256.760.241	168.199.909
Financiële opbrengsten	2.265.697	31.544.230	90.283.855
Financiële kosten	7.092.454	85.397.129	22.154.384
Uitzonderlijke opbrengsten	5.563.622	289.404.540	572.614.788
Uitzonderlijke kosten	892.428	2.739.251	3.747.382
Belastingen op het resultaat	-1.642.029	-6.046.263	-9.769.730
Winst van het boekjaar	64.310.159	290.155.022	668.120.187

- De **bedrijfsopbrengsten** stijgen nog lichtjes in 2001 maar nemen daarna sterk af. De sterke daling van de omzet (van 287 miljoen euro naar 167 miljoen euro) hangt natuurlijk samen met de overdracht van de kabelactiviteiten van de gemengde intercommunales naar MixtlCS;
- De **bedrijfskosten** vertonen dezelfde evolutie als de bedrijfsopbrengsten, evenals de bedrijfswinst. De oorzaken zijn uiteraard dezelfde als hierboven aangehaald;
- Bij de **financiële opbrengsten** is er zowel in 2001 als 2002 een sterke stijging vast te stellen. De gewijzigde financiële structuur van de gemengde intercommunales en enkele uitzonderlijke elementen (intresten op uitgestelde betalingen door Callahan) zijn hier de oorzaak van;
- Bij de **financiële kosten** vallen vooral de waardeverminderingen op vlottende activa op: het betreft hier hoofdzakelijk waardeverminderingen op vendor notes;
- De **uitzonderlijke opbrengsten** vertonen de grootste stijging, ingevolge de meerwaarden die werden gerealiseerd bij de verkoop van Telenet-aandelen en van de distributienetten;
- Bij de **uitzonderlijke kosten** zijn er geen belangrijke verschuivingen te melden.

Bij de **bestemming van het resultaat** zijn in de jaren 2001 en 2002 nog enkele opvallende boekingen te noteren: In 2001 wordt er 30,4 miljoen euro aan de reserves onttrokken. Dit houdt verband met de terugbetaling van kapitaal aan de vennoten. In dat boekjaar wordt het grootste gedeelte van de winst (204,7 miljoen euro) gereserveerd. Een belangrijk gedeelte van de winst wordt ook overgedragen naar het volgende boekjaar (53,9 miljoen euro): het betreft het gedeelte van de winst (operationeel resultaat) dat toekomt aan Telenet. Tenslotte wordt aan de vennoten 58,9 miljoen euro uitgekeerd. In 2002 vallen vooral de aanzienlijke over te dragen en uit te keren winsten op.

Tabel 17

Bestemming van het resultaat 2000-2001-2002 (in EUR)

	2000	2001	2002
Winst van het boekjaar	64.310.159	290.155.022	668.120.187
Overgedragen resultaat vorig boekjaar	-644.325	-3.030.404	53.907.196
Te bestemmen winstsaldo	63.665.834	287.124.618	722.027.384
Onttrekking aan de reserves	1.777.396	30.393.123	0
Toevoeging aan de reserves	-16.001.071	-204.737.591	-25.816.545
Over te dragen resultaat	3.030.404	-53.907.196	-465.240.341
Uit te keren winst	-52.472.183	-58.872.954	-230.970.496

2.6 Ratioanalyse

Omdat de balansen van de intercommunales met meerdere activiteiten slechts vanaf 2000 afzonderlijke cijfers verstrekken voor de kabeldistributie (met ook dan nog afwijkingen tussen het totaal van actief en passief), is ratio-analyse weinig zinvol. Bovendien grijpt vanaf 2001 de Telenet-operatie zo fundamenteel in de balansstructuur in, dat dit een bijkomende, maar even zwaarwichtige, reden is om een ratio-analyse achterwege te laten.

3

Sector water

3.1 Inleiding

Op datum van 1 januari 2003 telde de intergemeentelijke watersector 7 verenigingen. Vijf ervan waren “zuivere” intercommunales (zonder private partner), namelijk AWW, PIDPA, TMVW, IWM en IWVA. Bij de twee overige intercommunales (IWVB en IMWV) gebeurde de exploitatie door een private partner.

Genoemde zeven intercommunales staan samen in voor 60% van de totale watervoorziening in Vlaanderen. Hiernaast heeft de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) een aandeel van ongeveer 31% in het totale waterverbruik in Vlaanderen. De VMW heeft het statuut van instelling van openbaar nut (parastatale).

Naast de intercommunales en de VMW zijn nog een tiental gemeentebedrijven en gemeentediensten verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening op hun grondgebied. Het aandeel van deze bedrijven in de totale watervoorziening bedraagt ongeveer 9%. Dit relatief belangrijke percentage vloeit voort uit het grote aantal inwoners dat deze steden en gemeenten tellen.

De watersector is op dit ogenblik in volle herstructurering: naast de uitbreiding van de activiteiten van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden tot het beheer en de exploitatie van het fijnmazig gemeentelijk rioleringsnet, staan fusies van watermaatschappijen mogelijk op het getouw en lijkt de, weliswaar zeer beperkte, rol van de private partners in de sector bijna uitgespeeld (zo is de private partner als exploitant bij IMWV vervangen door TMVW).

De aanhoudende campagnes voor rationeel waterverbruik en de heffingen op afvalwater (de vervuiler betaalt), dragen er toe bij dat het verbruik stagneert of zelfs afneemt. Gelet op de stijgende bedrijfskosten leidt dit uiteraard tot toenemende exploitatiekosten per m³ wat in verdere prijsstijgingen resulteert.

3.2 Personeel

Het aantal personeelsleden daalde van 1.674 eenheden in 1987 tot 1.658 in 2002. Het personeelsbestand blijft voor de zeven intercommunale verenigingen dus vrijwel constant over de beschouwde tijdsperiode. In 2002 bedraagt het aantal personeelsleden uitgedrukt in voltijdse equivalenten 1.612,3. Hieruit blijkt dat de overgrote meerderheid van de personeelsleden voltijds werkt, in tegenstelling tot bvb. de medico-sociale sector. Het feit dat het veelal om technisch gespecialiseerde jobs gaat, waarvoor vooral mannelijke werknemers in aanmerking komen, draagt hier sterk toe bij.

3.3 Balansgegevens

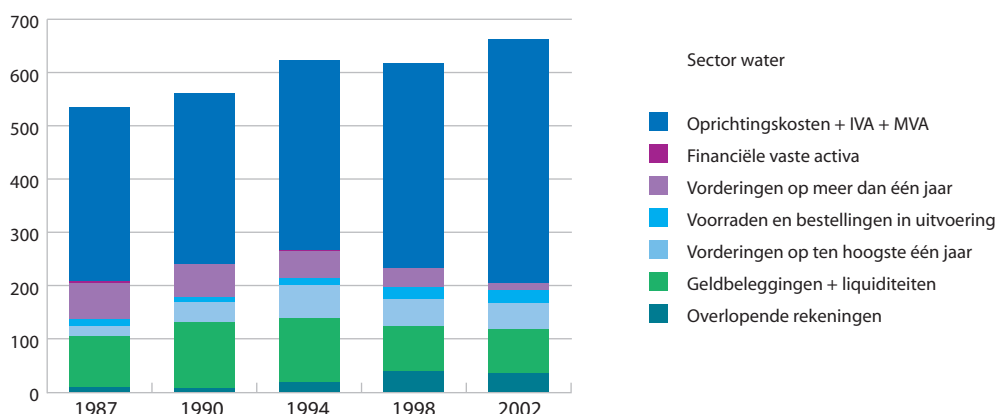
Het balanstotaal van de waterintercommunales steeg over de beschouwde periode met slechts 19,3%. Dit is een gemiddelde stijging van 1,28% per jaar. In 2002 bedragen de materiële vaste activa 65,5% van de totale activa, wat het hoogste percentage is van alle intercommunale sectoren.

Alhoewel de laatste jaren een versnelling in het investeringsritme te noteren valt, groeien de **materiële vaste activa** met slechts 33% aan. Het feit dat de belangrijkste investeringen in het verleden

gebeurd zijn en het nu vooral nog om vervangingsinvesteringen en investeringen in bvb. nieuwe verkavelingen gaat, kan hiervoor een verklaring zijn.

De evolutie van het aandeel van de **geldbeleggingen** is opmerkelijk. In 1990 bedroeg dit aandeel nog 20,7%, tegen slechts 11,4% in 2002. Achter dit gemiddelde gaan echter aanzienlijke verschillen schuil naargelang de beschouwde intercommunale (in het jaar 2002 varieert dit aandeel tussen 0% en 26,5%). In 1996 droeg een grote vereniging haar pensioenreserves over naar een erkende verzorgingsinstelling, wat de aanzienlijke vermindering van de geldbeleggingen verklaart van 1994 naar 1998.

Grafiek 11 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Het aandeel in het balanstotaal van de **vorderingen op meer dan één jaar** neemt af van 12,9% in 1987 tot 2,06% in 2002. Deze vermindering is vooral het gevolg van het feit dat er nauwelijks nog kapitaalsubsidies (in de vorm van subsidieleningen) voor de waterdistributie worden verstrekt. De jaarlijkse aflossing van de nog resterende subsidieleningen doet zowel aan de activazijde (vordering op de overheid voor te ontvangen subsidies) als aan de passivazijde (terug te betalen subsidieleningen) de betrokken rubrieken in omvang verminderen. De afname van de subsidies geeft uiteraard ook aanleiding tot minder financiële opbrengsten (afschrijving van kapitaalsubsidies) in de resultatenrekening.

Tabel 18 Evolutie van de balansposten van het actief van 1987 tot 2002 (in EUR)

ACTIVA	1987	1990	1994	1998	2002
Vaste activa	328.503.480	321.618.467	358.160.304	384.201.660	456.884.173
Oprichtingskosten	0	0	53.149	0	0
Immateriële vaste activa	0	0	6.197.616	7.255.327	22.354.256
Materiële vaste activa	325.408.138	320.106.638	350.216.704	376.306.546	434.040.405
Financiële vaste activa	3.095.342	1.511.829	1.692.835	639.787	489.512
Vlottende activa	205.802.694	240.197.355	264.270.344	233.711.900	205.358.454
Vorderingen op meer dan één jaar	68.642.292	60.515.701	50.668.929	36.729.184	13.663.936
Voorraden en bestellingen in uitvoering	11.729.443	11.122.965	12.662.442	22.463.286	24.405.317
Vorderingen op ten hoogste één jaar	19.986.060	37.114.187	60.739.421	50.363.657	48.956.365
Geldbeleggingen	89.338.347	116.267.194	110.695.077	76.058.328	75.492.525
Liquide middelen	5.273.047	6.488.179	9.635.064	8.169.877	5.529.354
Overlopende rekeningen	10.833.505	8.689.129	19.869.411	39.927.568	37.310.958
Totaal der activa	534.306.174	561.815.822	622.430.648	617.913.560	662.242.627

Het aandeel van het eigen vermogen in het totaal der passiva neemt af van 61,8% in 1987 tot 54,6% in 2002. Deze evolutie is in belangrijke mate het gevolg van de sterke vermindering van het aandeel van de **kapitaalsubsidies**. Het aandeel van deze subsidies in het balanstotaal bedraagt nog 6,1% in 2002 t.o.v. 24,3% in 1987.

Hoe belangrijk de impact van het vrijwel wegvallen van de subsidiëring in de sector van de waterdistributie is, wordt door de hiernavolgende cijfers bevestigd:

Tabel 19 Evolutie van het aandeel van de kapitaalsubsidies van 1987 tot 2002 (in %)

	1987	1990	1994	1998	2002
aandeel kapitaalsubsidies in het Eigen Vermogen	39 %	34 %	27 %	18 %	11 %
aandeel kapitaalsubsidies in boekwaarde MVA	40 %	36 %	27 %	17 %	9 %
aandeel kapitaalsubsidies in het balanstotaal	24 %	21 %	15 %	11 %	6 %

De kapitaalsubsidies nemen sterk af, ongeveer in dezelfde mate t.o.v. het eigen vermogen, de boekwaarde van de materiële vaste activa als ten opzichte van het balanstotaal.

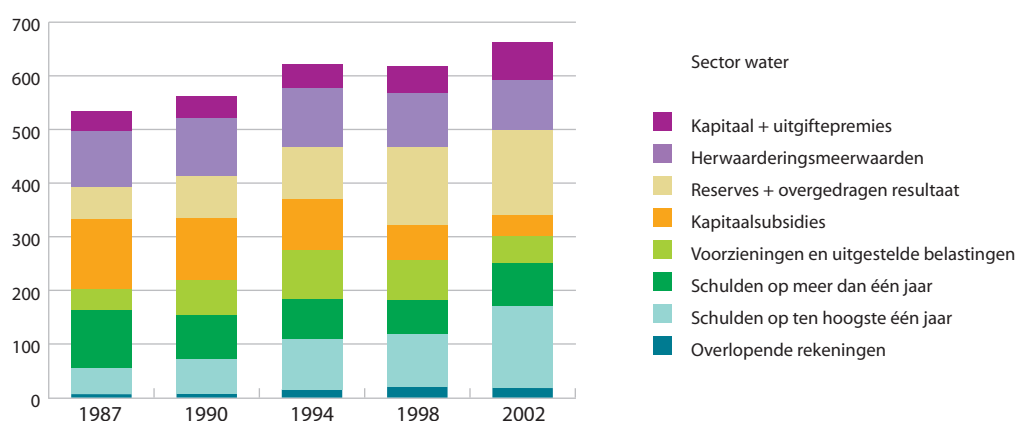
De sterke stijging van de **reserves** van 11,42% tot 23,6% compenseert de vermindering van de kapitaalsubsidies gedeeltelijk, waardoor de behoefte aan externe financiering wordt beperkt.

Het aandeel van het **kapitaal** en de **herwaarderingsmeerwaarden** in het balanstotaal schommelt rond 25% over de beschouwde periode.

De **schulden op meer dan één jaar** verminderen gevoelig, met als belangrijkste oorzaak de afbouw van de subsidieleningen. Binnen deze rubriek winnen de overige schulden aan belang t.o.v. de financiële schulden (respectievelijk 2,1% en 18,12% in 1987 tegenover 5,8% en 6% in 2002).

Het aandeel van de **schulden op minder dan één jaar** stijgt van 9,4% in 1987 tot 23,3% in 2002. Vooral het aandeel van de leveranciers gaat spectaculair de hoogte in: van 1,93% in 1987 tot 9,26% in 2002 (in absolute bedragen: van 10,3 miljoen euro tot 61,3 miljoen euro). Ook de ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen en de overige schulden op korte termijn dragen bij tot de stijging van het aandeel van de schulden op korte termijn. Een aantal van deze verschuivingen zijn te wijten aan een andere boekingswijze door één grote intercommunale.

Grafiek 12 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

De **voorzieningen** vertonen een opmerkelijke evolutie. Na een piek van 15% van de balanswaarde in 1994 (en 1995) vallen ze terug tot 7,6% in 2002. Een belangrijk deel van die voorzieningen was voor pensioenlasten bestemd. De overdracht in 1996 van 45 miljoen euro naar een verzorginstelling verklaart de sterke daling van de voorzieningen en de geldbeleggingen.

Wat de **overlopende rekeningen** betreft, zien we dat zowel aan de activazijde als aan de passivazijde deze balanspost aan belang wint. Deze toename is vooral het gevolg van de verdere doorvoering van de jaarlijkse meteropname met tussentijdse facturatie, waardoor de op balans geboekte voorafbetaalde abonnementen en het geleverde, maar nog niet opgenomen waterverbruik in waarde toenemen.

Tabel 20 Evolutie van de balansposten van het passief van 1987 tot 2002 (in EUR)

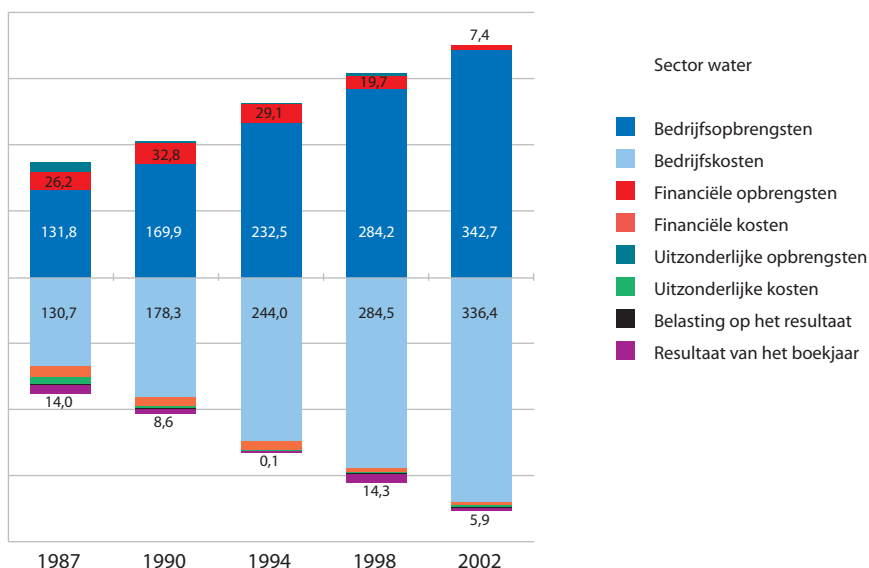
PASSIVA	1987	1990	1994	1998	2002
Eigen vermogen	330.437.046	342.390.375	346.864.160	360.552.373	361.246.166
Kapitaal	37.076.611	40.078.782	44.595.270	48.774.647	69.740.031
Uitgiftepremies	0	0	8.280	8.280	24.732
Herw.meerwaarden	102.790.528	107.904.211	109.932.586	101.888.725	93.902.045
Reserves	61.011.424	78.258.392	97.717.005	143.604.034	156.162.324
Kapitaalsubsidies	129.558.483	115.901.096	94.773.070	65.307.776	40.654.690
Voorzieningen	39.487.987	64.254.707	91.947.541	74.791.151	50.510.877
Schulden	164.381.135	155.170.741	183.618.948	182.570.036	250.485.585
Schulden op meer dan één jaar	107.983.836	82.759.581	73.779.493	64.981.613	78.435.366
Schulden op ten hoogste één jaar	50.032.354	64.536.736	94.716.455	97.293.775	154.245.528
Overlopende rekeningen	6.364.945	7.874.424	15.123.000	20.294.648	17.804.691
Totaal der passiva	534.306.168	561.815.823	622.430.649	617.913.560	662.242.627

Ook het feit dat de tarieven voor water in de betrokken periode substantieel gestegen zijn, waardoor het niet opgenomen verbruik (die een aanzienlijk deel van de overlopende rekeningen uitmaken) in waarde stijgt, draagt bij tot een verhoging van de bedragen op de overlopende rekeningen.

3.4 Resultatenrekeningen

Een eerste vaststelling is dat er slechts een zeer kleine marge (positief of negatief) bestaat tussen bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten. Dit leidt ertoe dat in de beschouwde periode zowel een positief als een negatief **bedrijfsresultaat** evenveel voorkomt. De stijging van de kosten en opbrengsten in deze periode is aanzienlijk: de opbrengsten stijgen met 160,1%, terwijl de kosten iets minder sterk stijgen met 157,3%. Binnen de bedrijfskosten vindt een geleidelijke verschuiving plaats, in de zin dat een groeiend aandeel van die kosten betrekking heeft op handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, op inkopen en op diensten en diverse goederen. Het aandeel van de bezoldigingen en sociale lasten daarentegen vermindert. Vanaf 1998 echter doet zich een lichtjes tegenovergestelde trend voor.

Grafiek 13 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

Zowel het aandeel van de bedrijfskosten als van de bedrijfsopbrengsten in het totaal van respectievelijk kosten en opbrengsten stijgt. Deze stijging is het gevolg van de sterke afname van de **financiële kosten en opbrengsten**, door het quasi verdwijnen van de subsidielingen. In 1987 was het aandeel van de financiële kosten in het totaal van de kosten 10,9%. In 2002 bedraagt dit aandeel nog slechts 1,4%. Voor de financiële opbrengsten bedragen deze percentages respectievelijk 11,1% en 2,1%.

Tabel 21 Evolutie van de resultaten 1987 tot 2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	131.769.647	169.874.798	232.511.001	284.175.577	342.667.779
Bedrijfskosten	130.735.258	178.252.562	243.951.078	284.497.043	336.377.634
Financiële opbrengsten	26.164.162	32.778.049	29.127.815	19.676.173	7.430.229
Financiële kosten	17.334.815	13.652.342	14.498.367	7.419.782	4.791.765
Uitzonderlijke opbrengsten	15.603.745	1.670.692	739.962	3.892.169	920.253
Uitzonderlijke kosten	10.332.994	3.131.414	594.976	1.315.174	3.700.197
Belast. op het resultaat	1.174.058	725.165	279.991	171.691	242.925
Winst van het boekjaar	13.960.429	8.562.056	3.054.366	14.340.229	5.905.739
Uitgekeerde winst	3.387.256	4.460.579	6.448.195	6.831.373	8.295.034

Dankzij het positieve financiële resultaat wordt er tot nu toe jaarlijks **winst** gemaakt in de sector van de waterintercommunes. Dit financieel resultaat wordt echter jaarlijks kleiner (dalende opbrengsten uit vlottende activa en uit afschrijvingen op kapitaalsubsidies) en zal in de toekomst misschien niet meer volstaan om het soms negatieve bedrijfsresultaat te compenseren.

De **winstuitkering** blijft vrij constant, ondanks wisselende resultaten. In de jaren dat een grotere winst wordt gerealiseerd, valt een toename van de dotaties aan de reserves waar te nemen, terwijl in minder gunstige jaren er afnemingen van de reserves plaatsvinden.

3.5 Ratioanalyse

3.5.1 Liquiditeit

Tabel 22 Evolutie van de liquiditeitsratio's 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
Current ratio	2,43	2,48	1,94	1,68	1,11
Acid test of quick ratio	2,29	2,48	1,91	1,38	0,84

Uit bovenstaande tabel blijkt dat beide ratio's in dezelfde zin evolueren, namelijk een voortdurend afnemende liquiditeit. Deze daling is het gevolg van het feit dat de schulden op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen (beiden in de noemer) verdrievoudigd zijn tussen 1987 en 2002, terwijl de teller slechts met 40% stijgt in het geval van de **current ratio** en met 13% in het geval van de **quick ratio** (zonder voorraden en overlopende rekeningen). Alhoewel de situatie niet echt alarmerend is (current ratio is nog groter dan 1 en quick ratio bedraagt nog meer dan 0) baart de evolutie toch wel zorgen. Vooral de schuld op korte termijn zou niet verder mogen oplopen.

3.5.2 Solvabiliteit

Tabel 23 Evolutie van de solvabiliteitsratio's 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
Financiële onafhankelijkheid (%)	62 %	61 %	56 %	58 %	55 %
Financiële onafhankelijkheid (X)	1,62	1,56	1,26	1,40	1,20
Zelffinancieringsgraad	11 %	14 %	16 %	23 %	24 %
Dekking vreemd vermogen op lange termijn door cash flow	19 %	33 %	26 %	40 %	42 %
Dekking totaal vreemd vermogen door cash flow	14 %	22 %	15 %	22 %	18 %

De **solvabiliteit** is vrij behoorlijk, alhoewel er toch een lichte trend tot vermindering van de solvabiliteit is vast te stellen. Deze trend is meest uitgesproken bij de **tweede ratio** die het eigen vermogen tegenover het vreemd vermogen stelt (i.p.v. tot het totaal vermogen in de eerste ratio). De voornaamste reden voor de daling van de solvabiliteit is de sterke toename van het vreemd vermogen. Binnen het eigen vermogen doet zich wel een verschuiving voor, in deze zin dat het belang van de kapitaalsubsidies gestaag afneemt terwijl het aandeel van de reserves toeneemt. Deze tendens komt tot uiting in de **zelffinancieringsgraad**, die de reserves en overgedragen winst verhoudt tot het totaal vermogen. Deze toename is het gevolg van de dividendpolitiek (maximale reservering van de winsten) die gevoerd wordt door de grote waterintercommunes.

De ratio's **dekking vreemd vermogen op lange termijn door de cash flow** en **dekking totaal vreemd vermogen door de cash flow** hebben betrekking op het vermogen om schulden terug te betalen. De eerste ratio geeft aan in hoeveel tijd de intercommunale haar schulden op lange termijn kan terugbetalen door de cash flow. De laatste jaren varieert deze ratio rond 40%. Dit is een heel goede score, want dit betekent dat de intercommunes slechts 2,5 jaar nodig hebben om met de brutowinst (cash flow) de schulden op lange termijn terug te betalen. De ratio waarbij ook het vreemd vermogen op korte termijn in rekening wordt gebracht, scoort ongeveer de helft lager. Dit betekent dat het ongeveer vijf jaar duurt voor de waterintercommunes hun schulden op korte én lange termijn kunnen terugbetalen. We zien bovendien dat deze ratio niet dezelfde stijgende trend vertoont als voorgaande ratio. De snel stijgende schulden op korte termijn (reeds vermeld bij de liquiditeit) zijn hier de oorzaak van.

3.5.3 Toegevoegde waarde

Het aandeel van de **personeelskosten** in de toegevoegde waarde blijft ongeveer stabiel. De sector kan als redelijk arbeidsintensief worden beschouwd. Het aandeel van de **niet-kaskosten** (afschrijvingen, waardeverminderingen en provisies) vertoont een dalende lijn. Dit is opmerkelijk en wijst op een verminderde kapitaalintensiteit van de sector. Het feit dat de "grote investeringen" grotendeels in het verleden gebeurd zijn (vaak met subsidies) en de investeringen zich nu meer beperken tot onderhoud en eventueel uitbreidingen in nieuwe woonwijken, kan als belangrijkste oorzaak worden aangestipt. Het aandeel van de **financiële lasten** vertoont een scherpe daling. Verschillende factoren dragen hiertoe bij: dalende rentevoeten, afgeloste (subsidie)leningen, geringere investeringen, omvangrijke reserves waaruit kan geput worden voor eventuele investeringen. Het aandeel van het **toegevoegd bedrijfsresultaat** geeft het belang weer van het bedrijfsresultaat. Zoals reeds uit de bespreking van de resultatenrekening gebleken is, is de bijdrage van het bedrijfsresultaat gering of zelfs negatief. Bedrijfskosten en bedrijfsopbrengsten houden elkaar goed in evenwicht, zodat er slechts een kleine marge is.

Tabel 24 Evolutie van de toegevoegde waarde 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
aandeel personeelskosten in de toegevoegde waarde	66 %	67 %	70 %	64 %	63 %
aandeel niet-kaskosten in de toegevoegde waarde	32 %	41 %	37 %	30 %	26 %
aandeel financiële lasten in de toegevoegde waarde	15 %	9 %	8 %	5 %	3 %
aandeel v.h. bedrijfsresultaat in de toegevoegde waarde	1 %	- 9 %	- 11 %	0 %	4 %

4

Sector streekontwikkeling

4.1 Inleiding

De intercommunes voor streekontwikkeling ontstonden vanaf het begin van de jaren '60, oorspronkelijk vooral met het oog op de aanleg en het uitrusten van industrieterreinen. In de loop der jaren bleek dat dergelijke bundeling van krachten niet enkel interessant was op het vlak van de economische expansie, maar ook voor huisvesting, sociaal grondbeleid, enz...

De dag van vandaag ontplooiën de meeste intergemeentelijke verenigingen voor streekontwikkeling een erg ruime waaier aan activiteiten. Zeven van de veertien verenigingen voor streekontwikkeling namen ook activiteiten op het vlak van de huisvuilverwijdering in hun doelstellingen op. Was dit aanvankelijk slechts een "nevenactiviteit", dan groeide de afvalverwijdering doorheen de jaren uit tot één van de belangrijkste zonet de belangrijkste van hun activiteiten. Omdat die intercommunes daarvoor niet echt vergelijkbaar zijn met de 'gewone' intercommunes voor streekontwikkeling komen ze in een afzonderlijk hoofdstuk aan bod.

De 'sector streekontwikkeling' zoals die hier besproken wordt geeft dus geen volledig beeld, vermits er nog 7 verenigingen zijn die, naast streekontwikkeling, ook afval als activiteit hebben. Ingevolge het decreet op de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001 is een opsplitsing van deze laatste verenigingen noodzakelijk geworden. Die splitsing gebeurde pas vanaf 2003, zodat de impact daarvan nog niet in dit rapport terug te vinden is. Dit hoofdstuk beperkt zich dus tot de verenigingen voor streekontwikkeling die nooit afvalactiviteiten ontplooiden. Het gaat om de volgende 7 verenigingen: ILSO, IML, LAND VAN WAAS, LEIEDAL, NOLIMPARK, VENECO en WVI.

Voor een goed begrip van de gepresenteerde gegevens is het noodzakelijk op te merken dat de evolutie van een sectortotaal of een sectorgemiddelde soms zeer sterk wordt beïnvloed door slechts één vereniging. Wanneer dit het geval is zal daarop gewezen worden. Enkel zo kan vermeden worden dat vanuit de evolutie van sectorale gegevens ten onrechte een trend zou afgeleid worden, terwijl het slechts gaat om de evolutie of de situatie bij één vereniging.

Ook de volgende elementen zijn nog het vermelden waard:

- De intercommunale HUGRAL bestaat niet meer. Tot 1997 zijn de betreffende data mee opgenomen in de gegevens van de sector streekontwikkeling;
- WVI bestaat als dusdanig pas sedert 1999. Ze is ontstaan uit de samensmelting van WIH, WIER en WITAB en is veruit de grootste vereniging uit deze sector;
- ILSO is een buitenbeentje, want deze vereniging werd bij decreet opgericht. Het Vlaams Gewest brengt gronden in in ILSO en bekomt daarvoor aandelen;
- IML is eveneens een apart geval, in die zin dat de grindexploitatie sinds lang de belangrijkste activiteit van IML uitmaakt. Met de overdracht van de grindexploitatie en van de bijhorende financiële reserves naar het Grindfonds, blijft slechts een zeer beperkte activiteit over.

4.2 Personeel

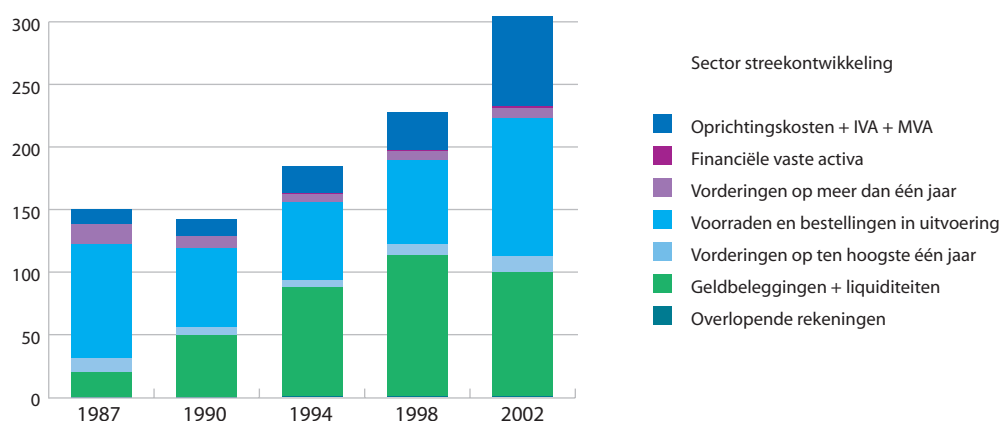
Van 1987 tot 2002 is de tewerkstelling in deze sector toegenomen van 82 werknemers tot 141 (126,3 VTE's). Deze toename ligt dicht bij de gemiddelde groei van alle sectoren samen.

4.3 Balansgegevens

Het balanstotaal van deze sector is verdubbeld over de periode 1987-2002, namelijk van 150,3 naar 304,4 miljoen euro. Van dit laatste bedrag is wel 128 miljoen euro voor rekening van één vereniging (WVI).

De **materiële vaste activa** stijgen van 11,6 miljoen euro in 1987 naar 71,8 miljoen euro in 2002. Het gros van die toename is voor rekening van ILSO (niets in 1987, 50,2 miljoen euro in 2002). IML (de grindgronden) volgt als tweede (10,3 miljoen euro in 1987, 19,9 miljoen euro in 2002). Ondanks deze twee buitenbeentjes ligt het aandeel van de materiële vaste activa in het totaal van de activa met 23,6% voor deze sector het laagste van alle intercommunale sectoren (uitgezonderd de financierings-intercommunales). Abstractie gemaakt van de twee vermelde verenigingen, is het aandeel van de materiële vaste activa in het balanstotaal in deze sector zelfs verwaarloosbaar.

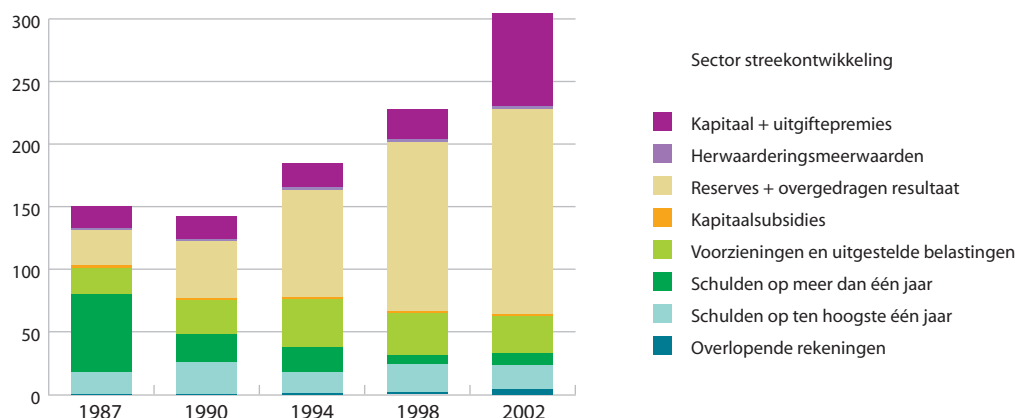
Grafiek 14 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Kenmerkend voor de streekontwikkelingsintercommunales is het grote belang van de activa-rubriek **onroerende goederen bestemd voor verkoop** (onderdeel van de voorraden). Logisch uiteraard gezien economische expansie hun kernactiviteit is. Over de periode 1987-2002 is in verhouding tot het balanstotaal niettemin een vrij aanzienlijke achteruitgang merkbaar (van 58,8% naar 35,3%). In 1998 werd zelfs een dieptepunt bereikt van 29,2%. Sedertdien is er terug een stijging, die in absolute waarde zelfs erg fors is (van 66,6 miljoen euro in 1998 naar 107,3 miljoen euro in 2002). WVI vertegenwoordigt met bijna 75 miljoen euro aan onroerende goederen bestemd voor verkoop niet minder dan 70% van het sectortotaal.

De **geldbeleggingen** stijgen van 1987 tot 2000 van 10,8 miljoen euro naar 117,8 miljoen euro en evolueerden zo tot veruit de belangrijkste activa-rubriek. Sedert 2000 nemen ze echter af, om in 2002 uit te komen op 95 miljoen euro. Samen met de 4,8 miljoen euro liquide middelen maken de geldmiddelen toch nog 32,8% van de activa uit.

Bij de passiva valt de omvang van het **eigen vermogen** op. Voor een deel is dit toe te schrijven aan de kapitaalsverhogingen bij ILSO, maar de belangrijkste factor is toch dat globaal genomen de intercommunales uit deze sector jaar na jaar winst boeken, die vervolgens telkens voor het overgrote deel gereserveerd wordt. WVI speelt daarbij een determinerende rol, vermits deze vereniging 89,6 miljoen euro reserves in haar rekeningen heeft staan (op een sectortotaal van 153,4 miljoen euro). Sinds 1996 bedragen de reserves in deze sector meer dan de helft van het balanstotaal. De **kapitaalsubsidies** hebben slechts een gering belang in deze sector. In 1987 bedroegen ze 2,2 miljoen euro, in 2002 nog 1,4 miljoen euro. Hieruit mag echter niet geconcludeerd worden dat deze intercommunales nauwelijks subsidies ontvangen. De subsidies die ze voor hun projecten ontvangen kunnen immers niet als kapitaalsubsidies worden beschouwd. De projectsubsidies worden in mindering gebracht van de kostprijs van de gronden in voorraad en verschijnen daardoor niet op de balans. Wat

Grafiek 15 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

het aandeel van de eigenlijke kapitaalsubsidies in de boekwaarde van de materiële vaste activa betreft, stelt men een stelselmatige daling vast, namelijk van 19% in 1987 naar 2% in 2002.

De **voorzieningen** variëren meestal tussen de 10 en de 20% van het balanstotaal en hebben groten-deels betrekking op de reeds bij de activa vermelde 'onroerende goederen bestemd voor verkoop'. In 2001 kennen de voorzieningen een plotse sterke terugval (van 37,8 miljoen euro naar 29,1 miljoen euro). Deze is net als de daling bij de geldbeleggingen in dat jaar grotendeels te wijten aan IML, inge-volge de overdracht van de grindexploitatie.

Was het eigen vermogen in 1987 nog kleiner dan de schulden en bedroeg het amper 1/3 van het balanstotaal, dan bedraagt het eigen vermogen nu 79,4% van het inmiddels zelf verdubbelde ba-lanstotaal. **Schulden** zijn er bijgevolg nog nauwelijks in 2002 (33,7 miljoen euro, zijnde 11% van het balanstotaal), terwijl ze in 1987 nog de belangrijkste passiva-rubriek vormden. Vooral de **lange ter-mijnschulden** daalden zowel in absolute als relatieve termen fors. Ze gaan van 62 miljoen euro in 1987 naar 9,7 miljoen euro in 2002. Ze maken daardoor nog amper 3,19% van het balanstotaal uit. De **korte termijnschulden** schommelen in deze sector over de ganse periode rond de 20 miljoen euro. In 1987 bedroegen ze 18 miljoen euro (wat toen 12% van het sectorale balanstotaal vertegenwoor-digde), terwijl de 19,7 miljoen euro van 2002 nog slechts 6,48% vertegenwoordigt.

4.4 Resultatenrekeningen

Wat het **bedrijfsresultaat** betreft valt er voor de beschouwde periode niet echt een trend af te leiden. Een toe- of afname van de bedrijfsopbrengsten vindt steeds een tegenhanger in een toe- of afname van de bedrijfskosten. Uiteraard is dit logisch: tegenover iedere verkoopopbrengst staat immers als kost de uitboeking van de overeenstemmende voorraadwaarde van de verkochte gronden. Een con-stante is evenwel dat er op sectoraal vlak telkens een bedrijfswinst werd geboekt.

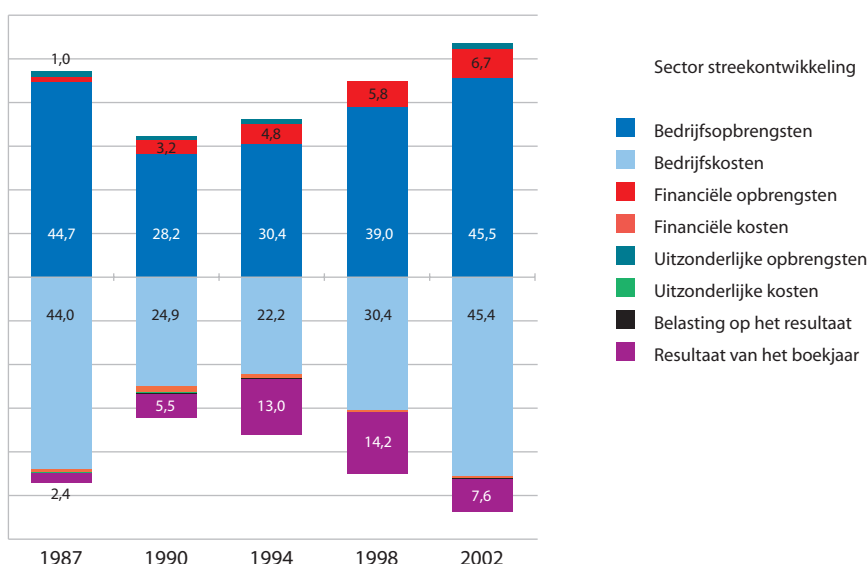
In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste rubrieken van de bedrijfskos-ten en bedrijfsopbrengsten, en dit voor de laatste vijf jaar.

Tabel 25 Belangrijkste bedrijfskosten en -opbrengsten 1998-2002 (in EUR)

	1998	1999	2000	2001	2002
Omzet (+)	32.020.988	29.717.847	45.678.272	41.501.372	27.218.270
Voorraadwijziging (+)	3.658.724	12.339.679	3.809.150	10.604.564	12.779.131
Inkopen (-)	20.675.462	28.693.920	28.116.203	37.888.252	30.999.023
Personeelskosten (-)	5.775.126	6.413.663	6.325.711	6.904.620	6.940.741

Voor het boekjaar 2001 is bovenstaand overzicht eigenlijk onvolledig vermits er voor 8,2 miljoen euro aan terugnemingen van voorzieningen werden geboekt, en voor 9,8 miljoen andere bedrijfskosten. Omdat beide bedragen nagenoeg volledig voor rekening van één vereniging zijn (IML) en vermits ze mekaar grotendeels opheffen is het uiteindelijke effect op het bedrijfsresultaat van de sector miniem. Naast het bedrijfsresultaat is ook het **financieel resultaat** belangrijk. Het feit dat dit voor de sector steeds positief was over de beschouwde periode hoeft niet te verwonderen, gezien de reeds vermelde ruime financiële middelen enerzijds en de beperkte schulden anderzijds. Gevolg van dit alles is dat de financiële opbrengsten een substantiële bijdrage leveren tot het uiteindelijke resultaat van het boekjaar. Bij de **resultaatverwerking** valt op dat 2001 het eerste jaar is waarvoor het totaal van de aan de reserves toegevoegde winsten lager ligt dan de naar het volgend boekjaar overgedragen winst. Ook in 2002 is dat het geval. Die overgedragen winst is bijna volledig toe te schrijven aan één vereniging (VENECO), die er voor opteert de jaarlijkse winst niet te reserveren, maar steeds over te dragen naar het volgende boekjaar.

Grafiek 16 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

De meeste verenigingen uit de sector streekontwikkeling keren jaarlijks een kapitaalvergoeding uit. Tot en met 1994 is die vergoeding vrij gering. Vanaf 1995 kwam daar verandering in.

Tabel 26 Kapitaalvergoeding t.o.v. de winst van het boekjaar 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Winst v/h boekjaar	2.423.694	5.538.114	12.957.175	14.154.496	7.570.601
Vergoeding v/h kapitaal	168.493	270.333	418.363	3.569.506	2.483.646

Twee verenigingen (ILSO en LAND VAN WAAS) zijn hiervoor verantwoordelijk:

Tabel 27 Vergoeding van het kapitaal van 1995 tot 2002 (in 1000 EUR)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Sectortotaal	3.301,3	2.677,6	1.771,8	3.569,5	2.917,7	2.695,8	2.682,3	2.483,6
ILSO	2.822,0	1.470,0	494,8	2.275,5	1.355,9	1.751,5	1.953,1	2.089,8
Land v. Waas	0	685,9	816,3	818,0	1.176,4	358,3	248,1	242,1
Overige IS	479,3	521,7	460,7	476,0	385,4	586,0	481,1	151,7

4.5 Ratioanalyse

4.5.1 Liquiditeit

De liquiditeitsratio ligt zeer hoog bij de intercommunes voor streekontwikkeling, wat logisch is, gezien de combinatie van lage korte termijnschulden, aanzienlijke liquiditeiten en hoge voorraden (onroerende goederen bestemd voor verkoop). In 1987 bedroeg de **current ratio** 6,77 terwijl dat in 2002 zelfs 9,28 is geworden.

Omdat de voorraden uit de **quick ratio** zijn weggezuiverd, ligt die ratio stevast lager dan de current ratio. Dit neemt niet weg dat de quick ratio voor de sector streekontwikkeling veruit de hoogste score van alle intercommunale sectoren behaalt (met 5,72 voor 2002).

Uit een vergelijking van de current en de quick ratio's blijkt dat in 1987 beide liquiditeitsratio's veel verder uit elkaar lagen dan in 2002 het geval is (de current ratio bedroeg in 1987 6,77 terwijl de quick ratio slechts 1,71 bedroeg). De verklaring hiervoor is dat de voorraden in 1987 een veel groter deel van het balanstotaal uitmaakten dan in 2002.

Het sectorgemiddelde verbergt evenwel grote onderlinge verschillen tussen de verenigingen: zo varieert in 2002 de current ratio tussen 4,96 en 78,14 en de quick ratio tussen 2,38 en 76,13!

4.5.2 Solvabiliteit

De sector streekontwikkeling scoorde in 1987 met een **solvabiliteitsratio** van 33% nog vrij zwak en bengelde toen onderaan in het rijtje van de intercommunale sectoren. Nu is de situatie totaal anders en heeft de sector van de streekontwikkelingsintercommunes een solvabiliteitsratio van 79%, wat meteen de hoogste is van alle intercommunale sectoren.

De **zelffinancieringsgraad** van de sector kende een toename van 19% tot 56% tussen 1987 en 1996. Sedertdien blijft hij ongeveer stabiel op dat niveau.

4.5.3 Rentabiliteit

Na een hoogtepunt in 1995 met een **netto-rentabiliteit** van 13%, is er een duidelijk dalende trend ingezet, waardoor deze ratio nog slechts 3% bedraagt in 2002. De grote en alsmaar toenemende reserves verhogen stelselmatig het eigen vermogen en brengen deze toch dikwijls sterk winstgevend verenigingen op een relatief geringe rentabiliteit.

4.5.4 Toegevoegde waarde

De bekomen toegevoegde waarde ratio's laten ons niet toe om conclusies te trekken. Ze fluctueren vaak fors van jaar tot jaar en de verschillen tussen de verenigingen onderling zijn dermate groot dat er geen lijn in te trekken valt.

Duidelijk is wel dat het aandeel van de **financiële lasten** in de toegevoegde waarde van deze verenigingen, met 4% voor 2002, behoorlijk laag is. Niettemin geeft zelfs die 4% weer een vertekend beeld, want voor 6 van de 7 verenigingen is het aandeel van de financiële lasten in de toegevoegde waarde gewoonweg nihil. Slechts één vereniging (met een ratio van 22%) heeft belangrijke financiële lasten te dragen.

Sector streekontwikkeling met afvalverwijdering

5.1 Inleiding

De intercommunales voor streekontwikkeling die tevens de afvalverwijdering tot doelstelling hadden/hebben, zagen zich door het decreet van 6 juli 2001 genooddakt om tegen eind 2003 belangrijke aanpassingen aan hun structuur en werking door te voeren, namelijk:

- de uittreding van de private partners die niet met een exploitatieopdracht zijn belast;
- de opdeling in enerzijds een dienstverlenende vereniging voor streekontwikkeling en anderzijds een opdrachthoudende vereniging voor afvalverwijdering.

Door de splitsing zal een einde komen aan een vrij ondoorzichtige toestand, vermits slechts enkele van de betrokken intercommunales er in slaagden om alle kosten en opbrengsten over de activiteiten streekontwikkeling en afvalverwijdering te verdelen. Daardoor zijn de in het verleden meegedeelde financiële en operationele gegevens dermate onvolledig en onbruikbaar, dat een zinvolle bespreking van de afzonderlijke activiteiten streekontwikkeling en afvalverwijdering onmogelijk is.

Toch kunnen ook de geconsolideerde gegevens nog heel wat nuttige en interessante informatie verschaffen over deze verenigingen. Zo is het duidelijk dat de afvalactiviteit steeds meer aan belang heeft gewonnen, waardoor deze intercommunales dichter aanleunen bij de eigenlijke afvalintercommunales dan bij de intercommunales die tot de sector streekontwikkeling behoren.

De zeven intercommunales die tot 2002 naast streekontwikkeling eveneens activiteiten i.v.m. afvalverwijdering uitoefenen, zijn: DDS, HAVILAND, IGEAN, IGEMO, ILVA, INTERLEUVEN en IOK. Tabel 28 biedt een overzicht van de oude en nieuwe toestand.

Tabel 28 Splitsing van de intercommunales voor streekontwikkeling met afvalactiviteiten

Intercommunales vóór de splitsing	Verenigingen na de splitsing		Datum van splitsing
	Streekontwikkeling (DV)	Afval (OV)	
IOK	IOK	IOK Afvalbeheer	01/01/03
Interleuven	Interleuven	ECOverf	01/01/03
IGEMO	IGEMO	IVAREM	01/01/03
IGEAN	IGEAN Dienstverlening	IGEAN Milieu & Veiligheid	01/07/03
ILvA	SOLvA	ILvA	01/11/03
DDS	DDS	Verko	01/01/04
Haviland	Heeft op datum van publicatie (juni 2005) nog steeds geen beslissing getroffen inzake de splitsing.		

5.2 Personeel

Bij de bespreking van de gegevens van deze sector valt meteen op dat het aantal personeelsleden een vrij forse toename kent van 290 tot 1.162 eenheden (1.126,6 VTE's). De verklaring hiervoor dient uiteraard gezocht te worden in het toenemende belang van de vrij arbeidsintensieve afvalactiviteiten.

5.3 Balansgegevens

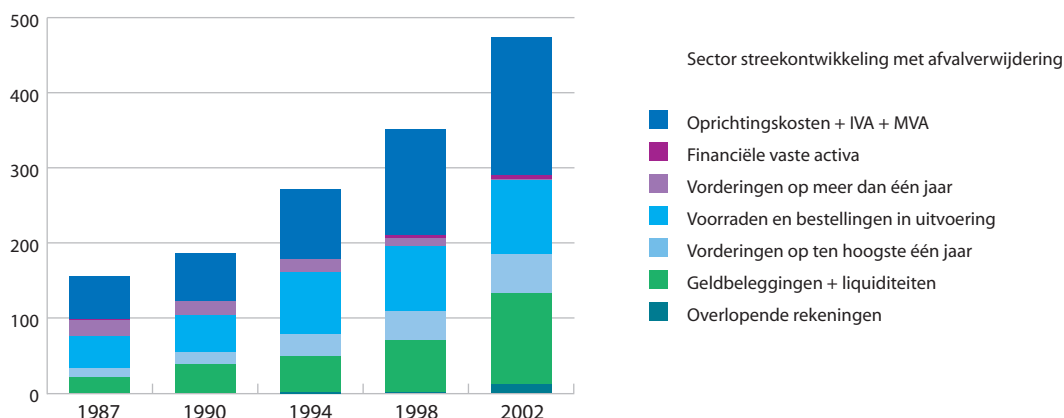
Was het **balanstotaal** van deze sector in 1987 met 155,8 miljoen euro nog ongeveer gelijk aan dat van de sector streekontwikkeling dan is dat heden volstrekt niet meer het geval. Het balanstotaal is namelijk fors doorgestegen, tot 473,5 miljoen euro (maal 3 dus).

De oorzaak is voor een groot deel te zoeken in de toenemende investeringen in de zowel arbeids- als kapitaalsintensieve afvalactiviteit.

De **materiële vaste activa** bedragen 182,6 miljoen euro in 2002, wat 38,6% van het balanstotaal is. In 1987 bedroegen ze 56 miljoen euro, waarmee ze 36% van het balanstotaal voor hun rekening namen. Ze hebben dus zowel in absolute als in relatieve termen aan belang gewonnen. Ze zijn de belangrijkste rubriek van de activa. De verhouding materiële vaste activa t.o.v. het balanstotaal is nu (bij de meeste verenigingen) merklijk hoger dan bij de intercommunes die louter streekontwikkeling doen. Mocht er voor die sector geen rekening gehouden worden met de twee buitenbeentjes (ILSO en IML) dan zou het verschil overigens nog veel frappanter zijn. Het is dan ook duidelijk dat de afvalactiviteit veel van de in dit hoofdstuk besproken verenigingen noopte tot forse investeringen in materiële vaste activa.

De **financiële vaste activa** zijn beperkt qua omvang, maar winnen aan belang. Waren ze vroeger quasi onbestaande, dan bedragen ze nu toch 5,1 miljoen euro. De toename is vooral toe te schrijven aan twee verenigingen. Het betreft telkens participaties in het kapitaal van de intercommunale HOOGE MAEY (zie het volgende hoofdstuk), met als doel op lange termijn de verwerking van het te storten restafval te verzekeren.

Grafiek 17 Balans: activa (in miljoenen EUR)

De **onroerende goederen bestemd voor verkoop** zijn ook bij deze sector een belangrijk element van de actiefkant van de balans, maar ze moeten hier dus wel de duimen leggen voor de materiële vaste activa. In 1987 bedroegen ze 41 miljoen euro, wat 26,5% van het balanstotaal vertegenwoordigde. In 2002 liggen ze in absolute termen, met 95 miljoen euro, duidelijk hoger, maar in relatieve termen is hun belang afgenomen tot 20,1% van het balanstotaal. Het belang van deze rubriek is hier dan ook heel wat lager dan bij de verenigingen die zich louter op streekontwikkeling toeleggen. De verschillen tussen de verenigingen zijn wel vrij groot. Zo heeft één vereniging nauwelijks onroerende goederen bestemd voor verkoop, terwijl een andere bijna 1/3 van het totale bedrag van de sector voor haar rekening neemt.

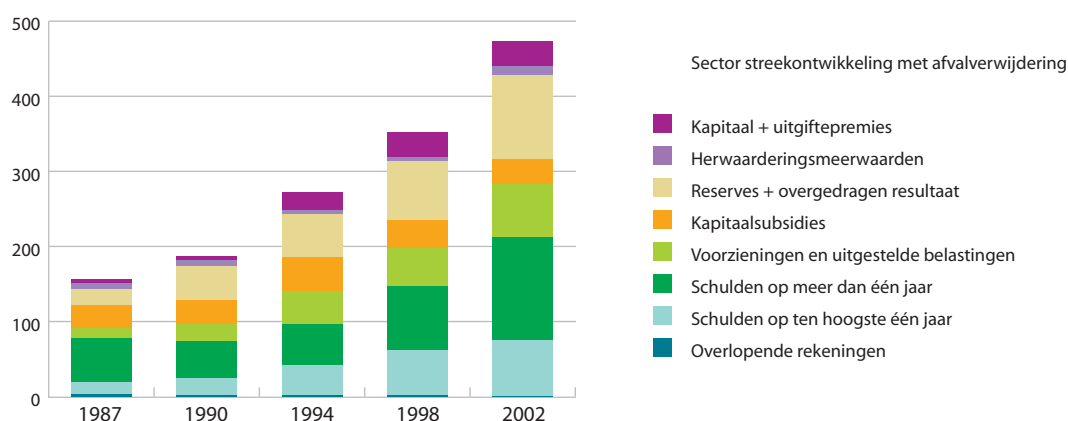
De **vorderingen op meer dan één jaar** kennen een dalende tendens en gaan van 21,8 naar 2,3 miljoen euro over de beschouwde periode. Twee verenigingen hebben zelfs helemaal geen vorderingen op lange termijn meer.

Bij de **vorderingen op ten hoogste één jaar** zien we net de tegenovergestelde evolutie. Zij nemen toe van 12,1 naar 52,5 miljoen euro. Ook dit is een sectorale trend, waarbij vooral de handelsvorderingen aan belang winnen.

De **geldbeleggingen** en de **liquiditeiten** stijgen net als in de sector streekontwikkeling doorheen de jaren. Hier gaat het om een toename van 21,6 miljoen euro in 1987 naar 120,3 miljoen euro in 2002. In verhouding tot het balanstotaal betekent dat een evolutie van 13,8% naar 25,4%. Bij de sector streekontwikkeling gingen ze van 13,6% naar 32,8% van het balanstotaal.

De **overlopende rekeningen van het actief** tenslotte zijn de laatste jaren plots gestegen (van 1,3 miljoen in 1997 naar 12,7 miljoen in 2002). Hier ligt de oorzaak grotendeels bij DDS, de enige vereniging uit deze sector die ingevolge de toetreding van VLAR-verbranding als een 'gemengde' vereniging zou kunnen worden beschouwd. De tot 2017 voorafbetaalde verbrandingsrechten werden in 1999 bij DDS geboekt onder de overlopende rekeningen. Ze nemen vervolgens doorheen de jaren geleidelijk af.

Grafiek 18 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

Bij de **passiva** is een duidelijke stijging van het **eigen vermogen** merkbaar, namelijk van 64,6 miljoen euro in 1987 naar 190,2 miljoen euro in 2002. Het aandeel van het eigen vermogen evolueert zo van 41,5% van het balanstotaal in 1987 naar 40,2% in 2002. In relatieve termen blijft het eigen vermogen m.a.w. nagenoeg onveranderd vermits het gewoon de evolutie van het balanstotaal volgt (terwijl het bij de intercommunes voor streekontwikkeling zonder afvalactiviteit ook in relatieve termen belangrijker wordt). Een vereniging springt hier fors uit de band, met een eigen vermogen van 74,7 miljoen euro op een balanstotaal van 99,8 miljoen euro. Gezien de omvang van de bedragen beïnvloedt die vereniging meteen ook het sectorgemiddelde.

Tabel 29 Evolutie van de belangrijkste bestanddelen van het eigen vermogen bij de intercommunes voor streekontwikkeling met afval, in absolute termen en (cursief) uitgedrukt als percentage van het balanstotaal

	1987		1994		2002	
Kapitaal	4.765.511	3,05%	22.949.326	8,00%	33.019.128	6,97%
Herwaarderingsmeerwaarden	6.948.412	4,45%	4.150.855	1,52%	11.499.593	2,42%
Reserves	22.164.238	14,22%	57.425.831	21,14%	109.344.588	23,09%
Kapitaalsubsidies	30.631.505	19,65%	46.532.946	17,13%	32.962.773	6,96%

Bovenstaande tabel illustreert het toegenomen belang van (vooral) de **reserves**. Ze zijn intussen overduidelijk het belangrijkste bestanddeel van het eigen vermogen geworden.

Toch blijven ook de **kapitaalsubsidies** hier een rol van betekenis spelen. Het betreft vaak subsidies voor de diverse afvalverwerkingsinstallaties. Het grotere (zij het niettemin afnemende) belang van de kapitaalsubsidies in deze sector komt tot uiting in de volgende ratio's:

- ten opzichte van het eigen vermogen daalt het belang van de kapitaalsubsidies van 47% in 1987 naar 17% in 2002;
- ten opzichte van het balanstotaal evolueren ze van 20% naar 7% en ten opzichte van de boekwaarde van de materiële vaste activa gaan ze van 55% naar 18%.

Het bovenstaande weerspiegelt duidelijk dat deze sector meer aanleunt bij de afvalintercommunes dan bij de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor streekontwikkeling.

De verhouding tussen de **voorzieningen voor grote onderhouds- en herstellingswerken** en de boekwaarde van de materiële vaste activa evolueert van 2% naar 8% over de beschouwde periode. Ook hier geeft het sectorgemiddelde (dat een soort van gewogen gemiddelde is, vermits het de relatie geeft tussen de sectortotalen van verschillende rubrieken) een vertekend beeld. Verschillende verenigingen hebben namelijk helemaal geen voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken in hun rekeningen staan. Het sectorgemiddelde wordt dan ook sterk scheefgetrokken door één waarde van 94%. Vermits 4 van de 7 verenigingen wél dergelijke voorzieningen hebben aangelegd is er hier niettemin een duidelijk verschil merkbaar met de verenigingen die zich louter op streekontwikkeling toeleggen. Daar waren voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken immers een quasi onbekend begrip.

De **schulden** lopen over de beschouwde periode op van 78,8 naar 213 miljoen euro en liggen op sectoraal vlak, met 45% van het balanstotaal, hoger dan het eigen vermogen. Hier is het verschil met de verenigingen die louter streekontwikkeling doen frappant. Lagen die verhoudingen in 1987 nog ongeveer gelijk, dan is de situatie heden totaal verschillend. De sector streekontwikkeling mét afvalverwijdering kent namelijk een duidelijke toename van zowel de korte als de lange termijnschulden (een evolutie die we ook zullen merken bij de bespreking van de afvalsector in het volgende hoofdstuk). De lange termijnschulden zijn, met 29,14% van het balanstotaal, de belangrijkste passiva-rubriek.

De onderstaande tabel illustreert de grote verschillen die ontstaan (op het gebied van de schulden) met de verenigingen die enkel de streekontwikkeling als activiteit hebben.

Tabel 30

Evolutie van de schulden streekontwikkeling t.o.v. streekontwikkeling met afval (in EUR)

	1987	1994	2002
Schulden > 1 j. streekontwikkeling	62.072.235	19.554.260	9.702.502
Schulden > 1 j. streekontwikkeling met afvalverwijdering	59.885.651	55.114.217	137.975.646
Schulden ≤ 1 j. streekontwikkeling	18.095.061	16.989.262	19.738.783
Schulden ≤ 1 j. streekontwikkeling met afvalverwijdering	15.369.867	39.030.621	73.331.884
Balanstotaal streekontwikkeling	150.305.867	184.326.912	304.396.414
Balanstotaal streekontwikkeling met afvalverwijdering	155.840.301	271.560.489	473.490.160

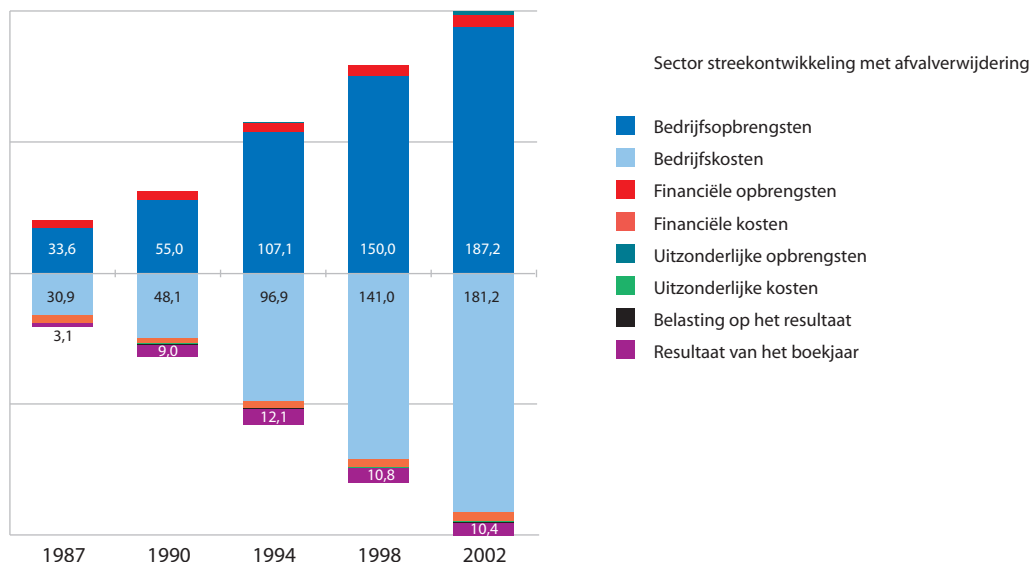
Op het vlak van de **financiële lange termijnschulden** presteert deze sector heden veel slechter dan de sector streekontwikkeling. De financiële lange termijnschulden evolueren van 104% van de boekwaarde van de materiële vaste activa naar (toch nog steeds) 75%. De vereniging met het beste percentage (32%) scoort zelfs merkkelijk slechter dan het gemiddelde van de sector streekontwikkeling (12%).

5.4 Resultatenrekeningen

Zowel **bedrijfsopbrengsten** als **bedrijfskosten** kennen globaal gezien een stelselmatige stijging (×5 t.o.v. 1987). Dit in schril contrast met de verenigingen die zich louter op streekontwikkeling toeleggen. In die sector waren er wel grote fluctuaties van jaar tot jaar, maar was er verder geen echt stijgende

trend van de absolute bedragen merkbaar. De verviervoudiging moet dan ook logischerwijze grotendeels toegeschreven worden aan de afvalactiviteit. De beschikbare gegevens inzake de deelactiviteiten bevestigen deze hypothese. Daaruit blijkt immers dat in 2002 65 tot 90% van de bedrijfskosten en bedrijfsopbrengsten voor rekening zijn van de afvalactiviteit.

Grafiek 19 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

Op het vlak van het **bedrijfsresultaat** is er wel een gelijkenis tussen de sector streekontwikkeling en de sector streekontwikkeling met afvalverwijdering. In beide gevallen liggen de bedrijfsopbrengsten steeds wat hoger dan de bedrijfskosten. Enkel 1996 vormt een uitzondering op die regel, met een bedrijfsverlies van 6 miljoen euro voor de sector streekontwikkeling met afvalverwijdering.

Het **financieel resultaat** is over de ganse periode positief gebleven. De bedragen die bij de financiële kosten en opbrengsten geboekt worden nemen in absolute termen echter nauwelijks toe in waarde. In het geheel van de resultatenrekening daalt hun belang dan ook tot 4% en 5% van de totale kosten respectievelijk opbrengsten.

In het verleden leverde ook het **uitzonderlijk resultaat** steevast een bijdrage tot de winst van de sector. In 1998 is daar verandering in gekomen en lagen de uitzonderlijke kosten 4 jaar lang hoger dan de uitzonderlijke opbrengsten. In 2002 verschijnt er terug een positief uitzonderlijk resultaat van 2 miljoen euro ingevolge 2,5 miljoen euro uitzonderlijke opbrengsten bij één vereniging. Laten we deze buiten beschouwing dan blijft de trend die in 1998 is ingezet dus intact.

De **vergoeding van het kapitaal** loopt tussen 1987 en 2001 geleidelijk op van 54.661 euro naar 408.075 euro. Voor die ganse periode was dat 'sectortotaal' wel volledig voor rekening van één vereniging, namelijk DDS. In 2002 is er echter een plotse sprong in de vergoeding van het kapitaal naar 1.159.420 euro. De oorzaak lag bij ILVA, omdat deze vereniging in dat jaar (een deel van) haar uitzonderlijk hoge winst van het boekjaar uitkeerde.

5.5 Ratioanalyse

Nogal wat ratio's in deze sector vertonen doorheen de jaren weinig beweging. Vaak zijn het dan ook de grote verschillen tussen de ondernemingen onderling die het meest frappant zijn. Waar dit het geval is zal daarop gewezen worden. Soms trekt één vereniging met een extreme waarde immers een gans

sectorgemiddelde scheef. Bij de meest belangwekkende ratio's wordt de vergelijking gemaakt met de sector streekontwikkeling zonder afvalactiviteiten.

5.5.1 Liquiditeit

De **current ratio** schommelt over de ganse periode rond 3,5 en de **quick ratio** rond 2. Deze waarden liggen niet zo extreem hoog als bij de streekontwikkelingsintercommunes zonder afvalverwijdering, maar zijn toch nog héél behoorlijk. De variatie binnen de sector is echter wel zeer groot. Zo bekomen we in 2002 een gemiddelde quick ratio van 2,36 maar die verbergt dan wel extremen als 6,46 aan de ene kant en 0,60 aan de andere kant.

5.5.2 Solvabiliteit

De **solvabiliteitsratio** varieert tijdens de beschouwde periode binnen de vrij nauwe grenzen van 39% en 48%. Vergeleken met de sector streekontwikkeling is er sprake van een duidelijke achteruitgang. De sector streekontwikkeling met afvalverwijdering kende in 1987 nog een hogere solvabiliteitsratio dan de sector streekontwikkeling (41% tegenover 33%), terwijl dat nu 40% tegenover 79% is geworden. De **algemene schuldgraad** kent nauwelijks ups en downs in de sector streekontwikkeling met afvalverwijdering (het laagste percentage was 52%, het hoogste 61%). Ook hier valt de vergelijking met de sector streekontwikkeling nadelig uit, vermits voor die sector de schuldgraad fors afnam, van 67% naar 21%.

De **zelffinancieringsgraad** situeert zich meestal iets boven de 20%. De individuele gegevens variëren tussen 1% en 43%.

De **reservering** bevindt zich op sectoraal niveau traditioneel op een hoog niveau. Met uitzondering van DDS reserveren de verenigingen uit deze sector normaal gesproken al hun winst. De grote uitzondering is het jaar 1996, met een reserveringsgraad van – 411%.

De **dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cash flow** varieert tussen 11% en 29% doorheen de jaren. Een echte trend valt ook hierbij niet te onderkennen, behalve dan dat ook hier de verschillen tussen de verenigingen erg groot zijn (van 3% tot 49% in 2002).

5.5.3 Rentabiliteit

Het **netto rendement van het eigen vermogen** lag zowel aan het begin van de besproken periode (1987) als op het einde (2002) op 5%. Tussentijds zijn er wel uitschieters geweest tot 10% in 1990 en –1% in 1996. Ook hier zijn de verschillen tussen de verenigingen erg groot, met bvb in 2002 variatie van 1% tot 24%.

5.5.4 Toegevoegde waarde

Ook bij de meeste van deze ratio's tekent zich geen duidelijke sectorale trend af. Vaak fluctueren ze tussen vrij enge marges. Zo ligt het aandeel van het **personeel** in de toegevoegde waarde steeds tussen 36% en 50% en ligt het aandeel van de **niet kaskosten** in de toegevoegde waarde tussen 26% en 36%. Bij het aandeel van de **financiële lasten** in de toegevoegde waarde zien we een duidelijke daling in de eerste jaren van de beschouwde periode (van 37% in 1987 over 17% in 1990 naar 9% in 1994). Sedertdien fluctueert deze ratio steeds rond de 9% (minimaal 7% en maximaal 11%).

5.5.5 Overige ratio's

Het aandeel van de **personeelskost** in het totaal van de bedrijfskosten ligt doorheen de jaren rond de 21% en het aandeel van de **afschrijvingen** in het totaal van de bedrijfskosten rond de 12%. De afschrijvingsgraad van de materiële vaste activa evolueert van 37% in 1987 naar 48% in 2002.

Sector afvalverwijdering

6.1 Inleiding

De verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen is reeds enkele eeuwen een gemeentelijke bevoegdheid (lees: opdracht). De toenemende hoeveelheden afval, het opkomende milieubewustzijn, de noodzaak tot investeringen in verwerkingseenheden enz... brachten mee dat deze taak de mogelijkheden van individuele gemeenten te boven ging en dat ze de afvalverwijdering in intercommunaal verband begonnen uit te oefenen.

Naast de reeds vermelde intercommunales voor streekontwikkeling die er de afvalactiviteit 'bij namen' ontstonden ook een ganse reeks huisvuilintercommunales met uitsluitend de afvalverwijdering als activiteit. Die intercommunales ontplooiën niet allemaal dezelfde werkzaamheden. Sommigen concentreren zich op de organisatie van de afvalinzameling, andere op het bouwen en beheren van een overslagstation of van een verwerkingsinstallatie. Het resultaat is een ganse waaier aan intercommunale afvalactiviteiten: inzamelen, storten, verbranden, composteren, uitbaten van containerparken, van sorteercentra, enz...

Intussen brachten de steeds complexer wordende reglementeringen en de almaar strengere milieunormen en onderrichtingen mee dat de afvalsector meer en meer kapitaalintensief werd. Hierdoor en omdat de afvalverwijdering tot een zeer belangrijke economische activiteit uitgroeide, kreeg de privé-sector steeds meer interesse, wat tot het ontstaan van gemengde intercommunales in de afvalsector leidde. Sinds het decreet van 6 juli 2001 zijn nieuwe gemengde intercommunales echter niet meer mogelijk en zien de bestaande hun termijn tot uiterlijk 2018 beperkt.

Hetzelfde decreet heeft ook tot gevolg dat de intercommunales die én streekontwikkeling én afvalverwijdering als doelstelling hebben de afvalactiviteiten moeten afstoten en in een afzonderlijk samenwerkingsverband onderbrengen. Het landschap van de Vlaamse afvalintercommunales is bijgevolg aan sterke wijzigingen onderhevig, wat het onderstaande overzicht vlug achterhaald zal maken.

Eind 2002 telde Vlaanderen 22 afvalintercommunales, waarvan 5 gemengde en 17 zogenaamde "zuivere" intercommunales.

De vijf gemengde intercommunales bestaan uit 2 nieuw opgerichte verenigingen (IVAGO, opgericht in 1994 en HOOGE MAEY, opgericht in 1998) en drie zuivere verenigingen die tot gemengde intercommunales werden omgevormd tussen 1995 en 1999).

Van de 17 zuivere intercommunales bezitten er einde 2002 nog 8 een eigen verbrandingsinstallatie. Sinds 1995 staakten vier verbrandingsovens hun activiteit en eind 2005 zal ook IVMO de verbrandingsactiviteit stopzetten.

6.2 Personeel

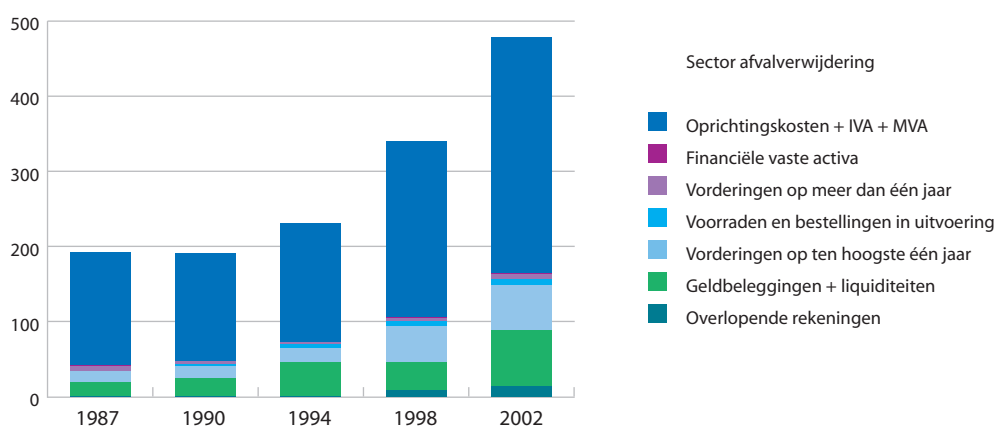
De activiteiten van de afvalsector zijn vrij arbeidsintensief. Het aantal personeelsleden verdubbelde tussen 1987 en 2002 van 600 tot 1.249 (1.211 VTE's), wat het groeiend belang aantoonde van de intercommunale afvalsector (vooral in de tweede helft van de jaren negentig).

6.3 Balansgegevens

Het balanstotaal kent een sterke toename, namelijk van 191,5 miljoen euro in 1987 tot 478,4 miljoen euro in 2002.

De **immateriële vaste activa** die jarenlang vrij onbeduidend zijn geweest, stijgen in 1999 plots tot 50,8 miljoen euro. De pas opgerichte intercommunale vereniging HOOGE MAEY boekte de inbreng door Antwerpen van het gebruiksrecht voor de uitbating van het stortterrein "Hooge Maey" als immateriële vaste activa voor een bedrag van 45,5 miljoen euro. Dit gebruiksrecht wordt afgeschreven volgens de aangevoerde tonnages.

Grafiek 20 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Het aandeel van de **materiële vaste activa** in het balanstotaal ligt in de afvalsector (met 56,5% in 2002) aan de hoge kant, dit als gevolg van de zware investeringen die deze sector kenmerken. Dit is overigens geen 'nieuw' gegeven, want hoewel de boekwaarde van de materiële vaste activa in absolute waarde thans bijna tweemaal hoger ligt dan 15 jaar geleden (270,5 miljoen euro tegenover 146,7 miljoen euro) hebben ze in relatieve termen toch aan belang ingeboet. In 1987 bedroeg het aandeel van de materiële vaste activa in het balanstotaal immers nog 76,6%.

Volgende factoren hebben deze evolutie beslissend beïnvloed:

- De oorspronkelijke installaties zijn grotendeels afgeschreven; bovendien werden reeds meerdere verbrandingsinstallaties gesloten en dus volledig uitgeboekt, terwijl er minder nieuwe installaties werden gebouwd. Wel gaven de strengere normen inzake rookgaswassing nog aanleiding tot belangrijke investeringen.
- Er komt meer en meer aandacht voor preventie en gescheiden inzameling, zodat de 'dienstverlening' van de verenigingen nu heel wat meer uitgebouwd is dan 15 jaar geleden, maar veel van deze nieuwe activiteiten vergen niet noodzakelijk belangrijke investeringen.

De **overlopende rekeningen van het actief** (14,25 miljoen euro in 2002) betreffen hoofdzakelijk over te dragen kosten en verworven opbrengsten (subsidies) van respectievelijk IVAGO en HOOGE MAEY.

Alhoewel het **eigen vermogen** nog in absolute waarde stijgt, daalt het aandeel in het balanstotaal van 69% in 1987 tot 41,8% in 2002. Het vreemd vermogen ligt nu duidelijk hoger dan het eigen vermogen.

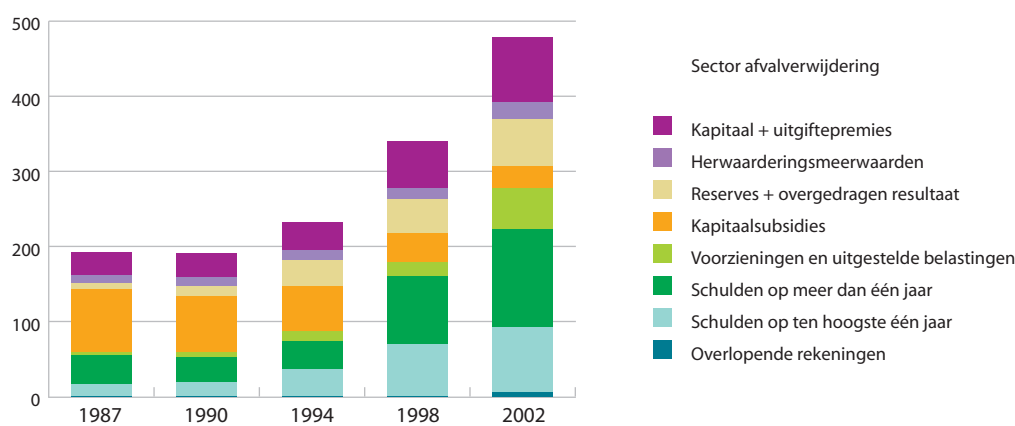
De toename bij het **kapitaal** is volledig voor rekening van de twee nieuwe verenigingen in de sector, namelijk IVAGO in 1995, met 24,9 miljoen euro en HOOGE MAEY in 1999, met 24,8 miljoen euro.

De **herwaarderingsmeerwaarden** zullen na 2002 afnemen, vermits de jaarlijkse herwaardering met ingang van het boekjaar 2003 is afgeschaft.

De **reserves** kennen een gestage toename. Die trend is ook bij de meeste individuele verenigingen waarneembaar. Twee intercommunales springen nochtans in het oog door de omvang van hun reserves. Met respectievelijk 22,6 en 12,5 miljoen euro nemen ze in 2002 meer dan de helft van het sectortotaal voor hun rekening.

Ook de **overgedragen winst** van 2002 is grotendeels voor rekening van slechts 2 verenigingen. Het overgedragen verlies stijgt gestaag, maar levert uiteraard geen bijdrage tot de toename van het eigen vermogen, wel integendeel. Dit **overgedragen verlies** is in 2002 overigens quasi volledig voor rekening van één vereniging, namelijk ISVAG (met 10,2 miljoen euro). In 1998 was de thans ontbonden intercommunale IHK de vereniging met het grootste overgedragen verlies (2,6 miljoen euro).

Grafiek 21 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

Uit de hiernavolgende tabel blijkt het sterk dalende belang van de **kapitaalsubsidies**. Bedroegen ze in 1987 nog 84 miljoen euro, wat 43,9% vertegenwoordigde van het balanstotaal, dan bedragen ze in 2002 nog slechts 28,7 miljoen euro. Ten opzichte van de boekwaarde van de materiële vaste activa neemt het belang van de subsidies af van 57% naar 11%.

Tabel 31 Evolutie van de kapitaalsubsidies 1987-2002 (%)

	1987	1990	1994	1998	2002
Kap.subs. t.o.v. het eigen vermogen	64 %	57 %	42 %	24 %	14 %
Kap.subs. t.o.v. de materiële vaste activa	57 %	54 %	39 %	16 %	11 %
Kap.subs. t.o.v. het balanstotaal	44 %	39 %	26 %	11 %	6 %

De belangrijke toename van de **voorzieningen** (ze gaan van 3,3 miljoen euro in 1987 naar 54,8 miljoen euro in 2002) vindt voor een groot deel zijn oorsprong bij de intercommunale vereniging HOOGE MAEY. Daar werd in 1999 voor 35 miljoen euro aan voorzieningen voor de bodemsanering van de stortterreinen geboekt. De voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken, die in deze sector een belangrijk onderdeel van de rubriek voorzieningen vormen, nemen over de periode 1987-2002 toe van 2,2 miljoen euro tot 25,2 miljoen euro. Ze bedragen nu 9% van de boekwaarde van de materiële vaste activa. In 1987 was dat slechts 1%.

De **schulden op meer dan één jaar** stijgen over de beschouwde periode van 38,7 miljoen euro naar 130,9 miljoen euro. Het betreft bijna uitsluitend financiële schulden. Berekenen we hun verhouding ten opzichte van de materiële vaste activa dan zien we ze in belang toenemen van 26% tot 47%. Ook de **korte termijnschulden** nemen fors toe, en dit van 16 miljoen euro naar 86,5 miljoen euro.

Tabel 32 Evolutie van de passiva 1987-2002 (in miljoenen EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Eigen vermogen	132,2	131,8	144,6	160,6	200,2
Kapitaal en Uitgiftepremies	29,7	31,7	36,1	62,2	86,5
Herwaarderingsmeerwaarden	10,0	11,9	13,5	15,5	22,6
Reserves	7,6	11,8	31,7	47,7	65,9
Overgedragen winst	1,7	2,8	5,4	2,6	7,0
Overgedragen verlies (-)	-0,8	-1,7	-2,9	-5,4	-10,6
Kapitaalsubsidies	84,1	75,4	60,9	38,1	28,7
Vreemd vermogen	59,3	59,4	86,9	180,1	278,1
Voorzieningen	3,3	6,5	12,7	19,6	54,8
Schulden > 1 jaar	38,7	33	37,4	90,2	130,9
Schulden ≤ 1 jaar en Overlop. rek.	17,3	20,0	36,8	70,3	92,5
Totaal der passiva	191,5	191,2	231,5	340,7	478,4

6.4 Resultatenrekeningen

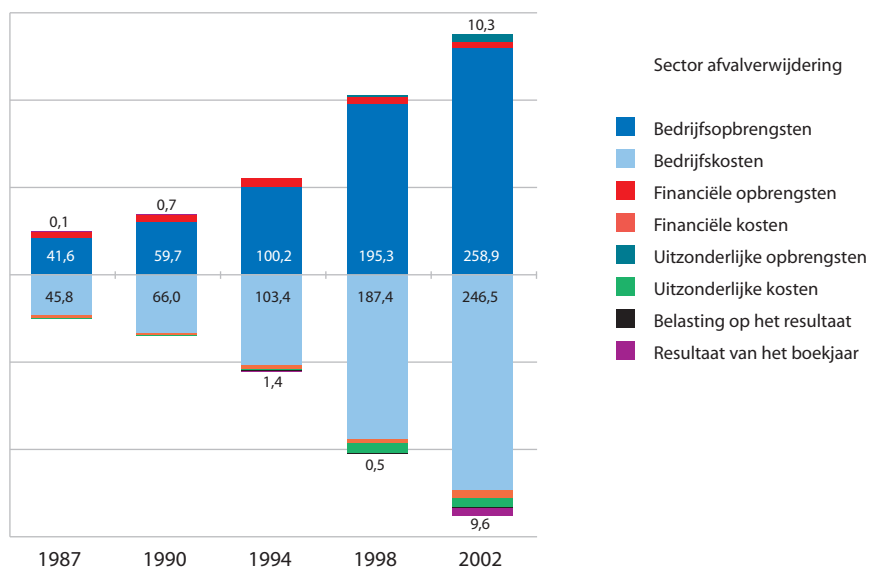
Tabel 33 Overzicht van kosten en opbrengsten 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	41.608.933	59.726.239	100.243.714	195.261.915	258.875.951
Bedrijfskosten	45.823.308	66.004.969	103.417.350	187.363.592	246.492.304
Financiële opbrengsten	7.551.505	9.088.486	10.125.453	7.799.966	7.043.992
Financiële kosten	3.567.885	3.161.755	3.893.497	4.835.942	8.799.799
Uitzonderlijke opbrengsten	792.334	264.443	425.599	2.278.170	10.275.499
Uitzonderlijke kosten	459.912	519.108	1.625.415	12.146.348	10.800.843
Belastingen op het resultaat	187.069	105.603	446.225	512.532	472.318
Resultaat van het boekjaar	-85.402	-712.267	1.412.279	481.117	9.630.178

De **bedrijfsopbrengsten** verhogen van 41,6 miljoen euro in 1987 naar 258,9 miljoen euro in 2002, wat duidelijk het toenemend belang van de afvalsector illustreert. Een belangrijk deel van de bedrijfsopbrengsten bestaat uit de 'bijdragen in de werkingskosten vanwege de gemeentevennoten'. Gezien de intercommunale verenigingen de taak van de gemeenten inzake afvalverwijdering grotendeels overnemen is een gemeentelijke bijdrage voor de geleverde prestaties uiteraard de logica zelf. Voor de berekening van de gemeentelijke bijdrage wordt overigens meer en meer een rechtstreeks verband met de geleverde prestaties (bijvoorbeeld per ton) gelegd, wat meebrengt dat de gemaakte kosten van langsom minder overeenkomstig het aantal inwoners worden aangerekend. De toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt' komt tot uiting in het alsmaar vaker opduikende begrip DIFTAR. Dit staat voor 'gedifferentieerde tarifiering'. Hiermee wordt een grotere responsabilisering van zowel de gemeente als de individuele burger nagestreefd.

Bij de **bedrijfskosten** is de rubriek 'Diensten en diverse goederen' de belangrijkste post. Deze kosten gaan van 15,7 miljoen euro in 1987 naar 126,3 miljoen euro in 2002. Ze zijn een goede graadmeter voor de uitbreiding van de activiteiten en de daarmee gepaard gaande kosten. De 'Andere bedrijfskosten' volgen diezelfde trend (van 1,8 miljoen euro naar 15,9 miljoen euro). Hier betreft het voor een groot stuk de toenemende milieuheffingen. De stijging van de loonkosten verloopt dan weer heel wat minder steil (van 13 miljoen euro naar 50 miljoen euro). Ondanks de toename van het aantal personeelsleden én van de loonkost per personeelslid neemt het aandeel van de personeelskosten in het totaal van de bedrijfskosten toch af, en dit van 29% naar 20%. Ook de afschrijvingskosten kennen een toename in absolute bedragen (van bijna 11,8 miljoen euro in 1987 naar 32,5 miljoen euro in 2002), maar hun aandeel in de bedrijfskosten is geslonken van 26% in 1987 naar 13% in 2002. De afschrijvingsgraad van de materiële vaste activa is intussen opgelopen van 28% naar 52%.

Grafiek 22 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

Tot en met 1995 lagen de bedrijfskosten stelselmatig hoger dan de bedrijfsopbrengsten en kende de sector een bedrijfsverlies. Sedert 1996 is dat niet meer het geval en wordt er op sectoraal vlak een bedrijfswinst gerealiseerd. De ommekeer valt grosso modo samen met de komst van de gemengde intercommunale verenigingen (vooral IVAGO en HOOGE MAEY). De private partners moeten immers een statutair vastgesteld rendement op de door hen ingebrachte kapitalen ontvangen, evenals vergoedingen voor het door hen gevoerde “goed beheer”. Uiteraard vertaalt zich dat in tarieven en gemeentelijke bijdragen die voldoende hoog moeten zijn om de statutaire winsten en vergoedingen te realiseren.

Vermeldenswaard is hier ook het feit dat tot 1995 één bepaalde intercommunale, namelijk INTERCOMPOST, de gemeentelijke bijdragen niet als werkingsbijdragen boekte, maar als tussenkomst van de vennoten in het verlies ná resultaatverwerking. Vermits die “tussenkomsten” in 1994 en 1995 respectievelijk 4,7 en 5 miljoen euro bedroegen, is het duidelijk dat de sectorale bedrijfsresultaten hierdoor sterk in negatieve zin werden beïnvloed en dus eigenlijk reeds positief hadden moeten zijn.

De **financiële opbrengsten** blijven vrij stabiel doorheen de jaren. Een belangrijke factor hierin vormen de afschrijvingen op de kapitaalsubsidies, die als andere financiële opbrengsten worden geboekt. Hoewel het belang ervan afneemt (sommige gesubsidieerde installaties zijn reeds afgeschreven) blijven ze toch nog een rol van betekenis spelen. Het is overigens dankzij deze afschrijvingen op kapitaalsubsidies dat de financiële opbrengsten in deze sector in het verleden aanzienlijk hoger lagen dan de **financiële kosten**. De laatste jaren werd de kloof tussen financiële opbrengsten en kosten echter steeds kleiner. Onder invloed van het stilaan dalend belang van de afschrijvingen op kapitaalsubsidies enerzijds en de hogere financiële kosten (ingevolge de oplopende schulden) anderzijds, liggen de financiële kosten in 2002 voor het eerst hoger dan de financiële opbrengsten. Dit is een trend die zich ongetwijfeld zal versterken in de toekomst.

De **uitzonderlijke kosten en opbrengsten** fluctueren sterk van jaar tot jaar. In sommige boekjaren beïnvloedden ze daardoor zelfs het resultaat van de hele afvalsector. Zo halen de 12,1 miljoen euro uitzonderlijke kosten van 1998 de sterk positieve resultaten van de sector bijna volledig onderuit. Verschillende verenigingen (o.a. ISVAG, IDM en IVAGO) boekten in dat jaar belangrijke uitzonderlijke kosten, die meestal het gevolg waren van herstructureringen en/of het definitief of tijdelijk stilleggen van de verbrandingsovens.

Tot slot is het interessant om een overzicht te geven van de belangrijkste elementen van de resultaatverwerking.

Tabel 34 Resultaatverwerking 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Resultaat van het boekjaar	-85.402	-712.267	1.412.279	481.117	9.630.178
Te bestemmen saldo	1.338.650	334.240	3.266.650	-1.519.212	7.111.465
Toevoeging aan eigen vermogen	-1.858.056	-1.349.427	-4.620.798	-1.015.291	-3.121.804
Over te dragen winst	-1.673.035	-2.769.397	-5.375.370	-2.604.301	-7.005.042
Over te dragen verlies	888.511	1.705.391	2.943.502	5.418.596	10.579.739
Tussenkost vennoten in verlies	1.975.136	2.488.037	4.844.285	3.633.449	0
Uit te keren winst	-671.199	-408.850	-1.058.263	-3.913.234	-7.564.360

- Voor de jaren 1987, 1990 en 1994 geeft het **resultaat van het boekjaar** telkens een onderschatting van de realiteit omdat de bijdragen van de vennoten van Intercompost toen nog niet in de resultatenrekening werden opgenomen. Ook 1998 is een buitenbeentje, maar dan wegens de extreem hoge uitzonderlijke kosten die dat jaar geboekt werden bij verschillende verenigingen;
- Het **te bestemmen saldo** is het bedrag dat bekomen wordt na verrekening van de overgedragen winst, respectievelijk overgedragen verlies, van het vorige boekjaar. Het is dus het echte vertrekpunt voor de eigenlijke winstverdeling;
- Met '**toevoeging aan het eigen vermogen**' wordt hier de netto-toevoeging bedoeld. Het is dus het saldo van de onttrekkingen én de toevoegingen aan het eigen vermogen. Voor elk van de beschouwde jaren blijkt er een netto-toevoeging aan het eigen vermogen, in casu de reserves, te zijn;
- De **over te dragen winst** kent een gestage toename, met als uitzondering het reeds beruchte jaar 1998. Van de over te dragen winst van 2002 is overigens 4,4 miljoen voor rekening van de HOOGE MAEY;
- Het **over te dragen verlies** loopt eveneens op. In 1998 is een groot deel (namelijk 2,6 miljoen) voor rekening van de (intussen verdwenen) intercommunale IHK. In 2002 is het overgedragen verlies dan weer bijna volledig voor rekening van ISVAG;
- De **tussenkosten van de vennoten in het verlies** zijn duidelijk traceerbaar. In 1987, 1990 en 1994 zijn ze grotendeels voor rekening van INTERCOMPOST. In 1998 ligt de verklaring bij IDM (een vereniging die toen herstructureerde);
- Het streven naar en vervolgens het **uitkeren van winst** heeft duidelijk opgang gemaakt sinds de opkomst van gemengde intercommunale verenigingen in de sector. Zo is 3 miljoen euro van de 3,9 miljoen van 1998 uitgekeerd door IVAGO. In 2002 wordt dat: 3,2 miljoen bij IVAGO, 1,9 bij de HOOGE MAEY, 1,4 bij IVIO en 0,6 bij IBOGEM.

6.5 Ratioanalyse

6.5.1 Liquiditeit

De **current ratio** blijft de ganse periode groter dan 1. Soms bedraagt hij meer dan 2 (in 1987, 1990 en 1995), terwijl hij in 1997 nauwelijks 1,18 haalt. De **quick ratio** ligt doorgaans iets lager, maar komt op sectoraal vlak evenmin voor geen enkel jaar op minder dan 1 uit. Uiteraard zijn de individuele verschillen vrij groot. Zo schommelt de current ratio in 2002 tussen 0,44 en 6,50.

6.5.2 Solvabiliteit

De **solvabiliteitsratio** kent een langzame maar niettemin stelselmatige daling van 69% in 1987 naar 42% in 2002. De **algemene schuldgraad** is hiervan het spiegelbeeld en gaat dan ook van 31% naar 58%. Eén intercommunale springt met een schuldgraad van 96% boven alle verenigingen van de sector uit. De **zelffinancieringsgraad** lag vooral in de eerste jaren (1987 en 1990) vrij laag met respectievelijk 4% en 7%. Sedert 1994 ligt ze tussen de 10% en de 15% voor de sector. Ook hier zijn er weer enkele extreme gevallen, onder meer een vereniging (deze met de hoogste schuldgraad en de laagste liquiditeit!) die jarenlang een negatieve zelffinancieringsgraad kent.

Medico-sociale sector

97/2002
2002

7.1 Inleiding

¹⁰
De vijfde vereniging "Intercommunaal Gods-Gasthuis Vander Stokken" werd door de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales van rechtswege tot intercommunale omgevormd. Ingevolge diverse juridische problemen is dit intercommunaal statuut steeds dode letter gebleven en kan deze vereniging niet als een werkelijk intergemeentelijk samenwerkingsverband worden beschouwd.

De medico-sociale sector omvat slechts vier intercommunales, met name IGL, IMSIR, RUSTOORD SINT-ANTONIUS PEER en LEMBERGE¹⁰. Toch werd geopteerd om de medisch-sociale instellingen als een afzonderlijke sector te vermelden, omdat de tewerkstelling niet onbelangrijk is in de totaliteit van de intergemeentelijke samenwerking.

De vier instellingen verschillen zeer sterk van elkaar wat betreft grootte en uitgeoefende activiteiten. Uit de hiernavolgende cijfers blijkt dat IGL veruit de grootste intercommunale is met 55% van het totaal aantal personeelsleden en 70% van het balanstotaal.

7.2 Personeel

De vier intercommunales stellen in 2002 in totaal 1.297 personeelsleden tewerk. Uitgedrukt in VTE's betreft het 1.032,9 eenheden. Van 1987 tot 2002 neemt de tewerkstelling met 86% toe.

Tabel 35

Evolutie aantal personeelsleden 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002	
					Aantal	VTE's
IGL	351	452	539	607	708	572,43
IMSIR	167	174	211	244	268	211,66
Sint-Antonius	42	54	89	111	117	77,05
Lemberge	139	139	143	142	204	171,74
Totaal	699	819	982	1.104	1.297	1.032,88

7.3 Balansgegevens

Tabel 36

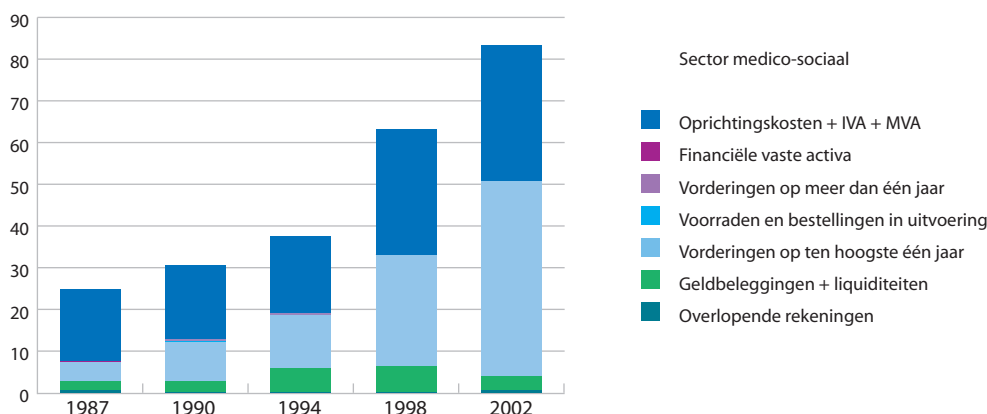
Waarde van de materiële vaste activa versus balanstotaal in 1987 en 2002 (in EUR)

	Balanstotaal		Waarde MVA		Verhouding in %	
	1987	2002	1987	2002	1987	2002
IGL	12.455.306	57.947.584	8.266.062	14.191.652	66 %	25 %
IMSIR	1.656.661	6.212.390	565.132	2.982.803	34 %	48 %
Sint-Antonius	1.380.047	6.423.460	1.018.521	5.308.091	74 %	83 %
Lemberge	9.250.056	12.830.343	6.937.158	9.917.131	75 %	77 %
Totaal	24.742.070	83.413.777	16.786.873	32.399.677	68 %	39 %

Zeer opvallend is de stijging van het balanstotaal bij IGL, terwijl de verhoging duidelijk niet het gevolg is van een evenwaardige evolutie van de materiële vaste activa. De belangrijkste oorzaak van de

zeer sterke aangroei van het balanstotaal is hier de spectaculaire toename van de **vorderingen en schulden op korte termijn**, zijnde enerzijds de nog te ontvangen werkingssubsidies en anderzijds de leveranciersschulden. Hierdoor daalt relatief gezien het aandeel van de materiële activa in het balanstotaal.

Grafiek 23 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Vooral bij SINT-ANTONIUS en LEMBERGE vormen de **materiële vaste activa** het belangrijkste bestanddeel van de totale activa.

Tabel 37 Evolutie van het eigen vermogen 1987-2002 (in EUR)

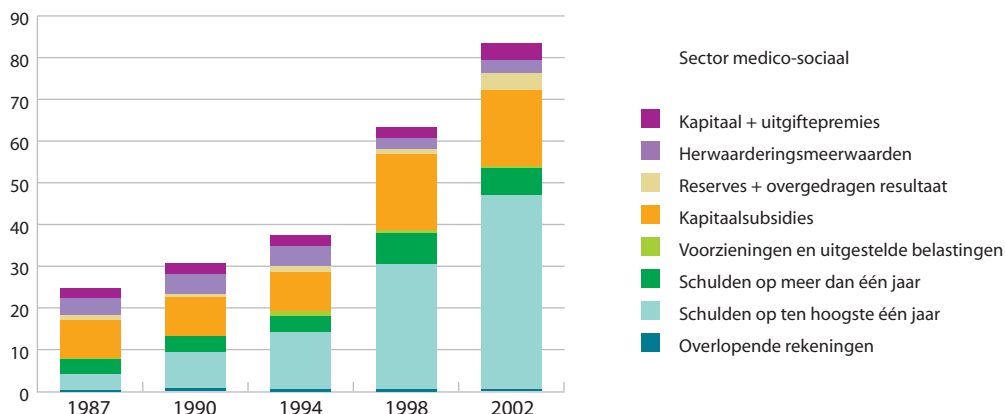
	1987	1990	1994	1998	2002
IGL	9.558.430	9.651.343	10.317.741	13.592.327	11.835.614
IMSIR	1.229.141	1.455.552	1.900.415	2.047.901	3.441.167
Sint-Antonius	1.254.747	1.439.800	1.624.023	3.948.664	4.227.204
Lemberge	4.720.257	4.853.271	4.379.138	4.925.257	9.795.881
Totaal	16.762.575	17.399.966	18.221.317	24.514.149	29.299.866

Tabel 38 Evolutie van het vreemd vermogen 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
IGL	2.680.076	8.081.531	12.882.296	26.996.763	45.781.989
IMSIR	427.519	593.103	799.305	2.634.651	2.701.862
Sint-Antonius	125.301	597.035	538.999	3.202.709	2.175.977
Lemberge	4.529.798	3.968.053	3.899.495	5.215.889	3.015.814
Totaal	7.762.694	13.239.722	18.120.095	38.050.012	53.675.642

Terwijl van 1987 tot 2002 het gezamenlijk **eigen vermogen** van de medico-sociale intercommunes met 72% toeneemt, stijgt het vreemd vermogen met ongeveer een factor zeven. Ook hier is de evolutie bij IGL doorslaggevend: het eigen vermogen stijgt hier nauwelijks terwijl het **vreemd vermogen** verhoogt met factor 17! Zoals gezegd ligt de oorzaak bij het laatijdig ontvangen van de werkingssubsidies, waardoor ter compensatie ook de handelsschulden fors toenemen. De stijging van het eigen vermogen van LEMBERGE vloeit voort uit een kapitaalverhoging en de delging van de overgedragen verliezen door de vennoten in 1999 en uit een toename van de kapitaalsubsidies.

Grafiek 24 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

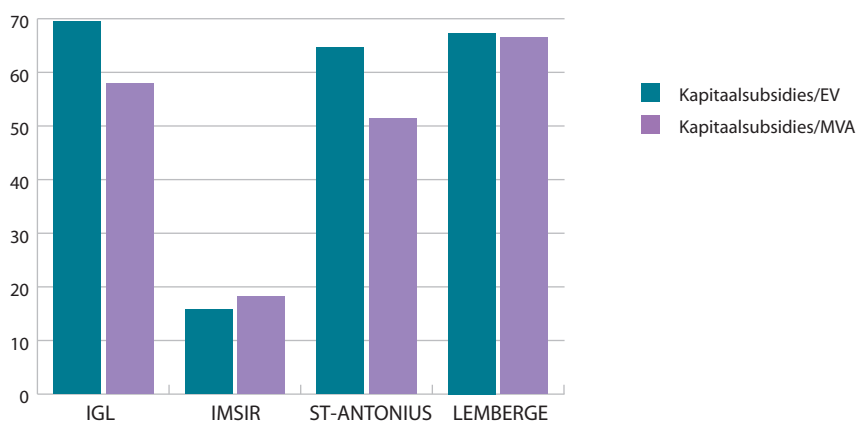

Tabel 39 Evolutie van de kapitaalsubsidies 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
IGL	4.937.311	5.012.603	5.401.345	9.649.806	8.219.598
IMSIR	261.700	333.026	338.204	262.181	544.447
Sint-Antonius	551.974	453.725	371.897	2.740.710	2.730.818
Lemberge	3.423.206	3.495.977	3.356.585	5.597.705	6.598.684
Totaal	9.174.191	9.295.331	9.468.031	18.250.402	18.093.547

Enkel in de medico-sociale sector en de sector sport en recreatie vormen de **kapitaalsubsidies** nog een belangrijk onderdeel van de eigen middelen.

Grafiek 25 Belang van de kapitaalsubsidies in de medico-sociale sector (2002)

In de medico-sociale sector schommelt de verhouding kapitaalsubsidies/eigen vermogen thans rond 67%. Het buitenbeentje wordt hier gevormd door IMSIR, waar de kapitaalsubsidies slechts 15% van het eigen vermogen uitmaken. Die verhouding wordt in dezelfde orde van grootte teruggevonden wanneer men de vergelijking maakt tussen de kapitaalsubsidies en de materiële vaste activa. Bij IGL, SINT-ANTONIUS en LEMBERGE worden de materiële vaste activa dus voor een groot deel gefinancierd door de kapitaalsubsidies die tevens een aanzienlijk deel van het eigen vermogen uitmaken.

7.4 Resultatenrekeningen

Tabel 40 Evolutie van de resultaten 1987-2002 (in EUR)

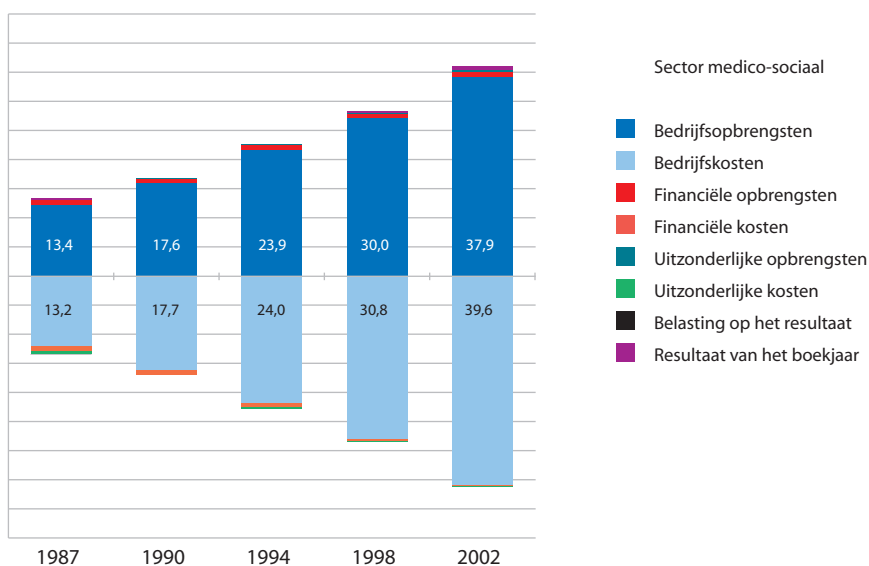
	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	13.389.069	17.629.519	23.940.144	30.023.108	37.917.115
Bedrijfskosten	13.158.942	17.724.571	24.003.609	30.823.758	39.571.265
Bedrijfsresultaat	230.127	-95.052	-63.465	-800.650	-1.654.150
Financiële opbrengsten	977.903	908.832	1.054.661	920.700	1.060.224
Financiële kosten	909.848	883.476	860.496	531.958	372.249
Uitzonderlijke opbrengsten	138.778	104.747	95.420	101.232	224.439
Uitzonderlijke kosten	664.610	71.235	236.481	70.350	54.566
Belastingen op het resultaat	0	5.693	19.995	15.227	6.508
Resultaat van het boekjaar	-227.650	-41.877	-30.356	-396.253	-802.811

Samenhangend met de personeelsbezetting stijgen uiteraard de personeelskosten. Tegenover een kleine verdubbeling van het aantal personeelsleden van 1987 tot 2002 staat een verdrievoudiging van de personeelskosten, namelijk van 10.211.938 euro naar 31.502.731 euro. De personeelskosten vormen daarmee de belangrijkste kostenrubriek bij de medico-sociale intercommunes. Ze bedragen in 2002 niet minder dan 80% van alle bedrijfskosten.

IMSIR is de enige medisch-sociale vereniging die de jaarrekeningen doorgaans met een batig saldo afsluit. De resultaten van de drie andere instellingen zijn aan vrij grote schommelingen onderhevig. Zo boekten de vier intercommunes samen in 2001 een positief resultaat van 100.000 euro, terwijl in 2000 en 2002 een gezamenlijk verlies van respectievelijk 425.000 en 803.000 euro geleden werd.

Positieve resultaten worden overwegend gereserveerd, terwijl verliezen door de vennoten worden gedelgd, na aanspreking van eventuele beschikbare reserves. IMSIR is de enige medisch-sociale intercommunale met beschikbare reserves die het vermelden waard zijn. Eén intergemeentelijke vereniging rekent aan de vennoten een jaarlijkse werkingsbijdrage aan van 0,25 euro per inwoner.

Grafiek 26 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

7.5 Ratioanalyse

7.5.1 Liquiditeit

De **current ratio** en de **quick ratio** liggen zeer dicht tegen elkaar. Beide ratio's vertonen een geleidelijk dalende trend en bedragen beide nog 1,08 in 2002.

IMSIR en SINT-ANTONIUS hebben een gezonde liquiditeit (ratio groter dan 2), terwijl de liquiditeitsratio van LEMBERGE en IGL nauwelijks gelijk is aan 1.

7.5.2 Solvabiliteit

Deze ratio die de verhouding eigen vermogen/totaal vermogen weergeeft gaat eveneens in dalende lijn. De **solvabiliteitsratio** bedroeg 68% in 1987, 49% in 1994 en nog slechts 35% in 2002. Deze negatieve trend is evenwel volledig op rekening van één intercommunale te schrijven. Terwijl in 2002 de solvabiliteitsratio van drie intercommunes tussen 0,55 en 0,75 ligt, bedraagt de ratio van bedoelde intercommunale slechts 0,20.

De **dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cash flow** bedraagt in 2002 voor de medisch-sociale sector 20,6%. Dit betekent dat gemiddeld vijf jaar nodig is om de lange termijnschulden met de cash flow te delgen. Voor drie verenigingen ligt de ratio tussen 20 en 29% in 2002. Eén vereniging heeft een negatieve ratio, wat betekent dat er geen capaciteit tot terugbetaling van schulden aanwezig is.

7.5.3 Toegevoegde waarde

Het aandeel van de **personeelskosten** in de toegevoegde waarde ligt uitzonderlijk hoog, namelijk rond 96%. Vermits de personeelskosten ongeveer 80% van de bedrijfskosten uitmaken, mag de hoge ratio geen verwondering baren.

Het aandeel van de **niet-kaskosten** (afschrijvingen) en van de **financiële lasten** in de toegevoegde waarde is beperkt. De ratio's bedragen respectievelijk 6,9% en 1,1% in 2002.

Bovenvermelde ratio's blijven zeer laag door de jaren heen.

Sport en recreatie

8.1 Inleiding

In totaal gaat het hier om vijf intercommunales die zich bezighouden met activiteiten in het domein van sport en recreatie. INTERBAD (Brugge / Damme) en IZ (Maaseik / Dilsen-Stokkem) exploiteren respectievelijk één en twee zwembaden. PELT (opgericht op 2 juni 1999) heeft als opdracht de conceptie, de realisatie en de exploitatie van een intercommunaal zwembad door een projectvennootschap. De voornaamste werkzaamheden van ISM (Intercommunale Schulens Meer) situeren zich in het domein van recreatieve activiteiten rond het Schulensmeer. MAREC werd opgericht op 10 oktober 2001 en heeft de exploitatie van jachthavens en campings als belangrijkste activiteit. OLYMPOS, die de exploitatie van een zwembad en een sportzaal verzorgde, is in 1997 opgeheven. De cijfers van die laatste zijn niet in de databank opgenomen.

De sector sport en recreatie vertegenwoordigt uiteindelijk slechts een gering aandeel in de totale intercommunale sector. Deze sector boekt ook jaar na jaar verlies (dat zonder de bijdragen van de vennoten in de werkingskosten nog veel hoger zou oplopen). Dit verlies is uiteraard ook het gevolg van de aard van de activiteiten van een aantal van deze intercommunales: door de strenge milieureglementering is het bijna onmogelijk om een zwembad nog op een rendabele manier uit te baten.

8.2 Personeel

De tewerkstelling in deze sector is vrij beperkt en schommelde jarenlang rond de 25 personeelsleden. Sinds 2001 ligt het aantal boven de 40 personeelsleden, wat voornamelijk te verklaren is door de oprichting van MAREC. In 2002 stelde de sector 41 mensen tewerk, die samen voor 31,55 VTE's zorgden. Een aanzienlijk deel van het personeel in deze sector is dus deeltijds aan de slag.

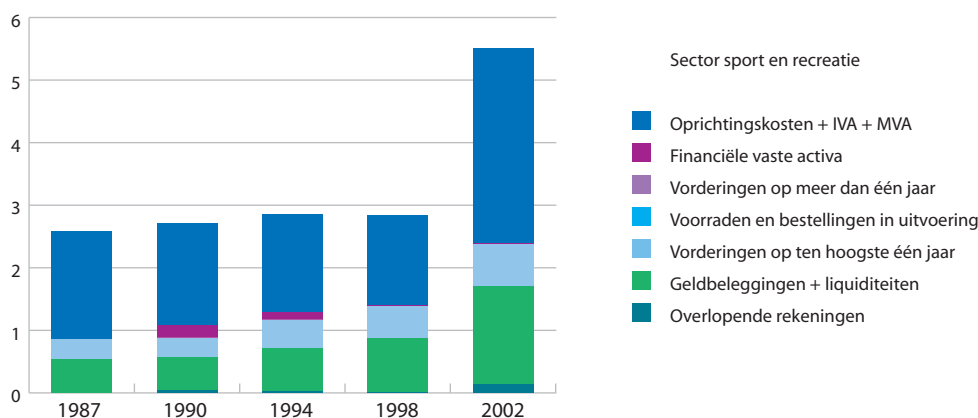
8.3 Balansgegevens

De recente verhoging van het balanstotaal heeft o.a. te maken met de oprichting van twee nieuwe intercommunales en met de toename van de materiële vaste activa en van de liquide middelen. De waarde van de **materiële vaste activa** blijft evenwel zeer beperkt; het aandeel in de totale activa waarde van alle intercommunales bedraagt slechts 0,05%.

Tabel 41 Evolutie van de balansposten van het actief (periode 1987-2002)

ACTIVA	1987	1990	1994	1998	2002
Vaste activa	1.715.227	1.812.292	1.682.546	1.438.061	3.108.166
Oprichtingskosten	0	0	0	0	547
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	98.563
Materiële vaste activa	1.715.115	1.628.103	1.556.567	1.437.795	3.005.318
Financiële vaste activa	112	184.189	125.979	266	3.737
Vlottende activa	873.636	896.682	1.178.837	1.398.880	2.392.807
Vorderingen op meer dan 1 jaar	4463	198	0	0	5.623
Voorraden en bestellingen in uitvoering	4763	6.385	7.300	3.743	3.417
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	315.701	316.335	456.398	516.093	676.432
Geldbeleggingen	0	398.165	624.121	713.396	735.260
Liquide middelen	547.085	117.547	52.484	146.647	821.277
Overlopende rekeningen	1.624	58.052	38.534	19.001	150.798
Totaal der activa	2.588.863	2.708.974	2.861.383	2.836.941	5.500.972

Grafiek 27 Balans: activa (in miljoenen EUR)

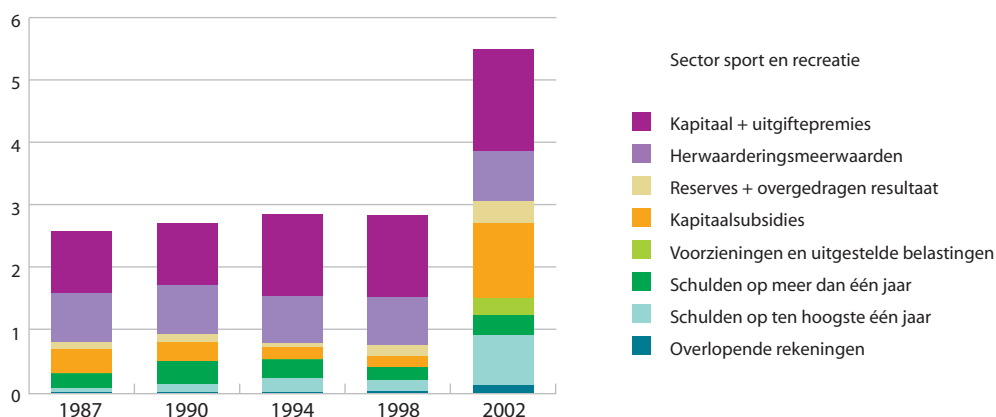

Tabel 42 Evolutie van de balansposten van het passief (periode 1987-2002)

PASSIVA	1987	1990	1994	1998	2002
Eigen vermogen	2.273.789	2.186.667	2.321.904	2.418.626	3.970.003
Kapitaal	987.459	987.459	1.305.482	1.305.482	1.628.376
Herwaarderingsmeerwaarden	783.595	780.284	753.383	756.331	794.039
Reserves	108.963	119.243	97.822	180.201	391.954
Kapitaalsubsidies	393.772	295.599	204.511	174.235	1.185.488
Voorzieningen	0	0	0	0	279.748
Schulden	315.073	522.311	539.477	418.316	1.251.222
Schulden op meer dan 1 jaar	231.290	374.436	303.347	204.387	320.510
Schulden op ten hoogste 1 jaar	71.287	127.063	212.552	180.199	797.202
Overlopende rekeningen	12.496	20.812	23.578	33.730	133.510
Totaal der passiva	2.588.862	2.708.978	2.861.381	2.836.942	5.500.972

Aan de passiefzijde stijgen de **kapitaalsubsidies** (zie ook de toename van de materiële vaste activa) en de **schulden op ten hoogste 1 jaar**.

Grafiek 28 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

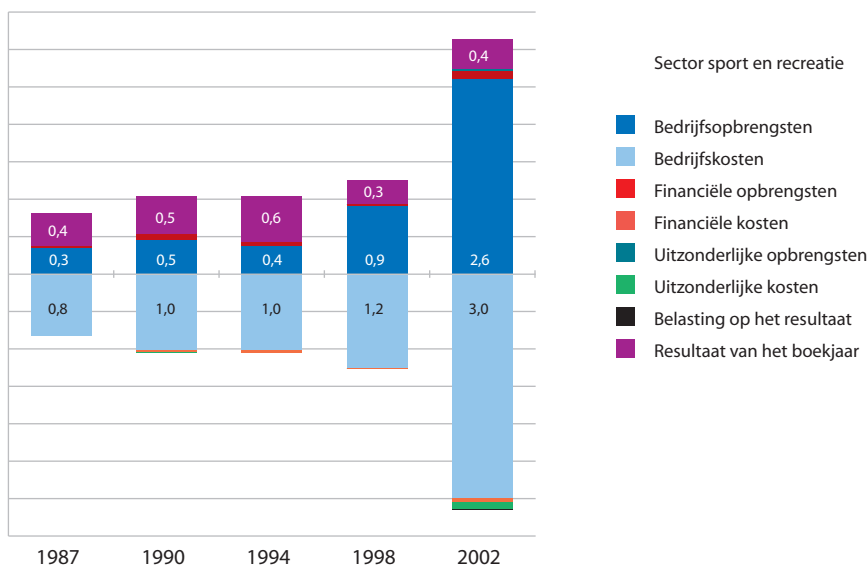
8.4 Resultatenrekeningen

Tabel 43 Overzicht resultatenrekeningen 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	343.988	453.980	365.299	898.489	2.602.601
Bedrijfskosten	806.661	995.512	1.002.889	1.238.848	2.973.194
Financiële opbrengsten	23.477	75.887	54.316	31.695	111.759
Financiële kosten	8.816	38.266	34.541	13.233	54.710
Uitzonderlijke opbrengsten	913	8.101	161	0	15.163
Uitzonderlijke kosten	146	1.489	931	0	105.923
Belastingen op het resultaat	1.327	1.050	1.853	2.211	1.999
Verlies van het boekjaar	-448.572	-498.349	-620.438	-324.108	-406.304
Overgedragen resultaat vorig boekjaar	-885	-52.615	-53.852	-17.542	-46.790
Te verwerken verliessaldo	-449.457	-550.964	-674.290	-341.650	-453.094
Toevoeging aan het eigen vermogen	19.929	25.105	0	0	-22.028
Over te dragen resultaat	0	-4.082	39.294	-2.377	29.855
Tussenkost v/d vennoten i/h verlies	429.528	529.941	634.996	344.027	445.267

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de operationele activiteiten van deze sector verlieslatend zijn. Een klein gedeelte van dit **bedrijfsverlies** wordt goedge maakt door het **financieel resultaat**. Het **uitzonderlijk resultaat** is vrij beperkt (behalve in 2002) en beïnvloedt het resultaat weinig. Het verlies van het boekjaar wordt gedekt door de **tussenkost van de vennoten**.

Grafiek 29 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

8.5 Ratioanalyse

8.5.1 Liquiditeit

Tabel 44 Evolutie van de liquiditeitsratio's 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
Current ratio	10,37	6,06	4,99	6,54	2,56
Acid test of quick ratio	12,10	6,55	5,33	7,64	2,80

Bovenstaande tabel toont een sterk afnemende liquiditeit gedurende de beschouwde periode. De afname is het gevolg van een sterke groei van de schulden op korte termijn en van de overlopende rekeningen (vertienvoudiging over de beschouwde tijdspanne). De vlottende activa stijgen gedurende de beschouwde periode met slechts 174%. Alhoewel het netto-bedrijfskapitaal positief blijft, is een verdere onevenredige stijging van de schulden op korte termijn niet wenselijk. Dit zou immers betekenen dat een gedeelte van de vaste activa met kortlopende schulden gefinancierd zou worden.

8.5.2 Solvabiliteit

Tabel 45 Evolutie van de solvabiliteitsratio's 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
Financiële onafhankelijkheid (%)	88 %	81 %	81 %	85 %	72 %
Financiële onafhankelijkheid (X)	7,22	4,19	4,30	5,78	2,59
Zelffinancieringsgraad	4 %	5 %	2 %	6 %	7 %
Dekking vreemd vermogen op lange termijn door cash flow	- 149 %	- 101 %	- 158 %	- 89 %	13 %
Dekking totaal vreemd vermogen door cash flow	- 110 %	- 72 %	- 89 %	- 43 %	5 %

Wat opvalt in deze tabel is dat de laatste twee ratio's tot 1998 (in feite tot het boekjaar 2000) negatief zijn. Dit is het gevolg van een negatieve **cash flow**, die vooral zijn oorsprong vindt in een negatief resultaat. De laatste twee jaar echter, vooral door de sterke toename van de materiële vaste activa en

de bijhorende afschrijvingen, wordt de cash flow positief evenals de twee hierop gebaseerde ratio's. De ratio van 13% in 2002 betekent dat de intercommunes 7,7 jaar nodig hebben om met de cash flow hun schulden op lange termijn terug te betalen. Indien ook rekening gehouden wordt met de schulden op korte termijn duurt het zelfs 20 jaar voordat de intercommunes voor sport en recreatie hun schulden kunnen terugbetalen.

Dat in zulke situatie de ratio's inzake **solvabiliteit** toch nog behoorlijk scoren, heeft vooral te maken met het feit dat de verliezen aangezuiverd worden door de vennoten. Hierdoor blijven de overgedragen verliezen beperkt, zodat het eigen vermogen grotendeels intact blijft. Ondanks deze jaarlijkse financiële injectie door de vennoten is er in 2002 toch een vermindering van de solvabiliteit vast te stellen ingevolge de sterke stijging van de schulden (en vooral van de schulden op korte termijn).

8.5.3 Toegevoegde waarde

Tabel 46 Evolutie van de ratio's i.v.m. de toegevoegde waarde 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
aandeel personeel in de toegev. waarde	781 %	438 %	399 %	138 %	93 %
aandeel niet-kaskosten in de toegev. waarde	195 %	98 %	85 %	27 %	26 %
aandeel financiële lasten in de toegev. waarde	17 %	31 %	17 %	3 %	1 %

Het aandeel van de **personeelskosten** in de toegevoegde waarde neemt sterk af in de beschouwde periode. De daling is het gevolg van een sterkere stijging van de bedrijfsopbrengsten t.o.v. de personeelskosten en de zgn. externe productiefactoren (aankopen + goederen en diensten). De sector kan bestempeld worden als vrij arbeidsintensief.

Ondanks de stijging van de afschrijvingen (tengevolge van de verhoging van de materiële vaste activa) daalt de bijdrage van de **niet-kaskosten** in de toegevoegde waarde. Ook hier zijn de relatief sterker gestegen bedrijfsopbrengsten de oorzaak van het dalend aandeel van de niet-kaskosten.

Dezelfde reden heeft tot gevolg dat in 2002 de **financiële lasten** nog slechts voor 1% bijdragen in de toegevoegde waarde.

8.5.4 Overige ratio's

Tabel 47 Overige algemene ratio's 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002
aandeel kapitaalsubsidies in EV (%)	17 %	14 %	9 %	7 %	30 %
aandeel kapitaalsubsidies in boekw. MVA (%)	23 %	18 %	13 %	12 %	39 %
aandeel kapitaalsubsidies in balanstotaal (%)	15 %	11 %	7 %	6 %	22 %

Tot 1998 neemt het belang van de kapitaalsubsidies af. Vanaf 1999 (het eerste jaar na een lange periode dat terug kapitaalsubsidies verkregen werden) tot 2002 nemen de kapitaalsubsidies tot 30% van de eigen middelen toe. De stijging t.o.v. het balanstotaal is iets minder uitgesproken wegens de sterke stijging van de schulden op korte termijn. Vermits jaarlijks afgeschreven wordt op de kapitaalsubsidies, zal dit aandeel in de toekomst gestaag teruglopen (tenzij nieuwe subsidies toegekend worden). Aangezien geen eigen middelen ter beschikking komen via reservering (de sector is verlieslatend) zullen nieuwe investeringen via schuldfinanciering (eventueel subsidies) bekostigd moeten worden.

De financieringsintercommunales

9.1 Inleiding

De “zuivere” financieringsintercommunales werden opgericht met als oorspronkelijke doelstelling de kapitaalparticipatie van de gemeenten, aangesloten bij een gemengde intercommunale voor de distributie van elektriciteit en gas, tot 50% op te drijven¹¹.

De eerste financieringsintercommunale IVIEGOV werd in 1979 opgericht, in 1983 gevolgd door IKA. Nadat in 1994 IVIEGOV werd omgevormd tot FINGEM, werden nog 4 nieuwe financieringsintercommunales opgericht, namelijk FINIWO (1994), FINILEK (1996), FINEA (1996) en FIGGA (1996). Een belangrijke stimulans tot het ontstaan van de nieuwe financieringsintercommunales werd gegeven door de typestatuten derde generatie, waarbij, als uitvloeisel van de nakende vrijmaking van de Europese energiemarkt, de verankeringsoperatie met Electrabel van de bij de gemengde intercommunales aangesloten gemeenten een doorslaggevende rol speelde.

De ingrijpende wijzigingen op het vlak van de energiebedeling, ingevolge de liberalisering van de markt, hebben tot een belangrijke uitbreiding van de participaties van de financieringsintercommunales geleid. Thans kunnen die financieringsactiviteiten als volgt worden omschreven:

1. Verwerven en beheren - in naam en voor rekening van de aangesloten gemeenten - van kapitaal-aandelen in de gemengde distributie-intercommunales/netbeheerders;
2. Beheren en opvolgen van de participatie in het transportnet voor elektriciteit (Elia) via aandelen Publi-T;
3. Beheren en opvolgen van de strategische participatie (via aandelen Publigas) in de transportactiviteit gas (Fluxys) en de leveringsactiviteit gas (Distrigas);
4. Beheren en opvolgen van de participatie van de gemeenten in de leveringsmaatschappij ECS (Electrabel Customers Solutions);
5. Beheer van de in het kader van de “verankering” aangekochte Electrabel-aandelen.

Een aantal financieringsintercommunales hebben hun statutaire opdracht bovendien verruimd tot de algemene financiering van de investeringen van de deelnemende gemeenten. Door bundeling van de financieringsbehoeften van de individuele gemeenten kunnen zij financieringsinstrumenten aanwenden, bvb. de uitgifte van thesauriebewijzen, waarover de gemeenten door hun eerder beperkte omvang normalerwijze niet kunnen beschikken voor de financiering van hun buitengewone uitgaven.

11

In 2002 zorgde het project Gemini(v) voor nieuwe afspraken: de openbare besturen moeten nu tegen 5 september 2006 verplicht evolueren naar 70% kapitaal in het distributienetbeheer.

BLIJDORP III

Er bestaat nog een zevende financieringsintercommunale, namelijk BLIJDORP III. Dit samenwerkingsverband van elf gemeenten en de provincie Oost-Vlaanderen staat in voor de financiering en de oprichting van gebouwen voor de mindervalide personen van de VZW Blijdorp. Gelet op het beperkte balanstotaal (926.925 euro in 2002, wat neerkomt op 0,15% van de financieringssector) en de uiterst geringe kosten (2.402 euro in 2002), worden de cijfers m.b.t. deze vereniging in het hiernavolgende overzicht niet afzonderlijk vermeld. BLIJDORP III beschikt niet over eigen personeelsleden.

9.2 Personeel

De financieringsintercommunales werven geen eigen personeel aan. Boekhouding en secretariaats-taken werden tot 2002 uitgevoerd door personeelsleden van Electrabel, met uitzondering van FINILEK

dat 2 personeelsleden in dienst had, en IKA dat beroep deed op personeel van IOK. Vanaf 2003 worden boekhouding, administratie en secretariaat van de financieringsintercommunes door de overkoepelende vereniging GeFIN ter harte genomen. Bij FINILEK gebeurt de boekhouding nu door medewerkers van GeDIS.

9.3 Balansgegevens

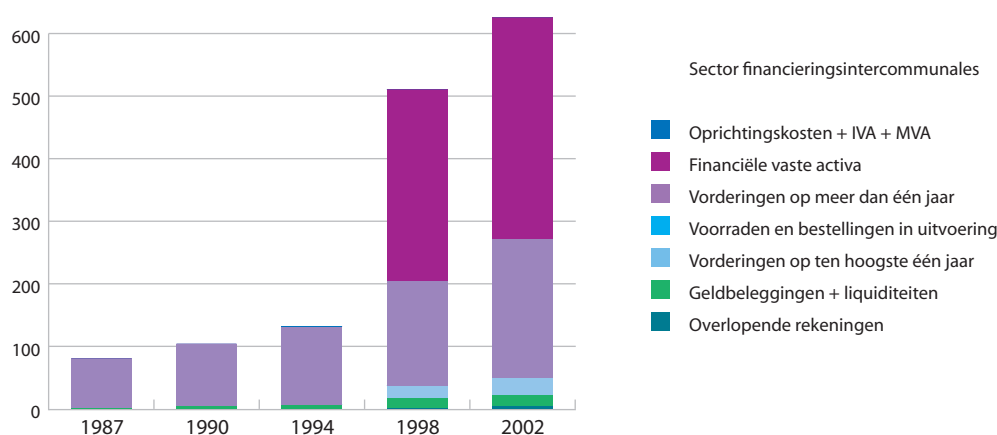
De financieringsintercommunes hebben een zeer specifieke balansstructuur zoals blijkt uit de onderstaande gegevens:

Tabel 48 Evolutie van het actief 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Materiële vaste activa	0	0	2.838	0	1.785
Financiële vaste activa	0	0	0	306.378.759	354.619.237
Vorderingen > 1 jaar	78.381.116	98.996.074	123.863.561	166.498.429	221.932.440
Vorderingen ≤ 1 jaar	0	0	1.149.256	19.531.481	27.307.744
Beleggingen	1.820.778	3.101.148	2.300.618	12.799.541	10.124.096
Liquide middelen	400.571	2.000.796	3.795.888	3.250.655	6.660.604
Overlopende rekeningen	15.624	7.897	4.127	2.330.218	5.439.336
Totaal der activa	80.618.089	104.105.915	131.118.965	510.789.083	626.085.242

Tot 1995 komen geen financiële vaste activa voor op de balans. Pas vanaf 1996 nemen de financieringsintercommunes participaties in Publigas en vooral Electrabel. Nadien komen daar nog Publi-T en ECS bij.

Grafiek 30 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Om het aandelenbezit van de gemeenten in de distributie-intercommunes tot 50% op te trekken, worden door de financieringsintercommunes aandelen aangekocht in naam van en voor rekening van de aangesloten gemeenten. Tegenover de door de intercommunale aangegane financieringsschulden staan bijgevolg **vorderingen op lange termijn** op de deelnemende gemeenten ten bedrage van de door hen nog niet-afgeloste schulden. In de vorderingen op meer dan één jaar zijn eveneens de aan de gemeenten voor de financiering van de buitengewone dienst verstrekte gelden, opgenomen.

Sommige financieringsintercommunes boeken de schulden op korte termijn die voor de gemeenten zijn aangegaan (thesauriecertificaten), eveneens als **vorderingen op minder dan één jaar**. De **overlopende rekeningen** betreffen in hoofdzaak nog te ontvangen intresten.

Tabel 49

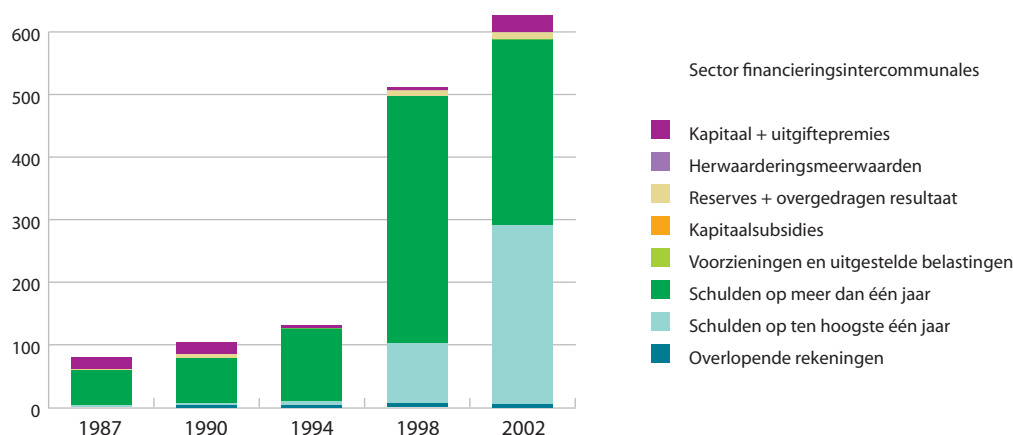
Evolutie van het passief 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Eigen vermogen	20.107.198	25.209.219	4.860.711	12.741.621	37.385.586
Schulden > 1 jaar	56.349.974	70.794.959	115.087.236	394.597.129	297.049.853
Schulden ≤ 1 jaar	2.674.332	4.131.956	7.858.736	95.796.010	286.518.422
Overlopende rekeningen	1.486.587	3.969.781	3.312.283	7.654.323	5.131.381
Totaal der passiva	80.618.091	104.105.915	131.118.966	510.789.083	626.085.242

De omvorming van IVIEGOV tot FINGEM in 1994 ging gepaard met de uittreding van de provincie Oost-Vlaanderen uit de vereniging, wat tot een gevoelige terugbetaling van **kapitaal** aanleiding gaf. In 2002 is het eigen vermogen terug sterk gestegen, hoofdzakelijk ingevolge de verhoging van het kapitaal met 20,5 miljoen euro bij één financieringsintercommunale (FINIWO).

Grafiek 31

Balans: passiva (in miljoenen EUR)

Gelet op de doelstellingen van de financieringsintercommunes is het uiteraard logisch dat tegenover de financiële vaste activa en de vorderingen op lange termijn er **financiële schulden** op het passief verschijnen. De financiële activa en de vorderingen op lange termijn worden gedeeltelijk gefinancierd door thesauriebewijzen. Voor de sector als geheel zijn de financiële schulden ongeveer gelijk verdeeld over lange en korte termijn. Individueel schommelt de verhouding lange termijn/korte termijn evenwel vrij sterk, namelijk van 5,93 bij FINEA tot 0,33 bij FINILEK.

De **overlopende rekeningen** bevatten vooral nog te betalen intresten.

9.4 Resultatenrekeningen

Vier van de zes financieringsintercommunes (BLIJDORP III buiten beschouwing gelaten) boeken de compensatie van Electrabel m.b.t. de financiële lasten verbonden aan de financiering van de in 1996 aangekochte aandelen Electrabel, als **andere bedrijfsopbrengsten**. De andere twee boeken deze compensatie als financiële opbrengsten.

De **bedrijfskosten** omvatten hoofdzakelijk administratiekosten en de vergoedingen aan de bestuurders.

In de **financiële opbrengsten** zijn vanaf 1996 de opbrengsten uit de financiële vaste activa het belangrijkste: ze bevatten in hoofdzaak de dividenden op de aandelen Electrabel en Publigas. Dit verklaart tevens de sterke stijging van de opbrengsten tussen 1994 en 1998.

Tabel 50

Evolutie van de resultaten 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Andere bedrijfsopbrengsten	0	0	620	7.113.929	7.572.035
Bedrijfskosten	21.905	41.008	94.353	238.427	587.178
Financiële opbrengsten	5.745.044	8.396.145	14.283.471	38.151.009	33.552.967
uit financiële vaste activa	0	0	55.549	21.987.472	24.737.895
uit vlottende activa	3.491.722	3.953.339	7.433.869	8.572.850	328.525
andere financiële opbrengsten	2.253.322	4.442.806	6.794.053	7.590.687	8.486.547
Financiële kosten	4.049.637	5.983.825	10.032.802	26.628.286	15.562.752
Financieel resultaat	1.695.407	2.412.320	4.250.669	11.522.723	17.990.215
Uitzonderlijke opbrengsten	0	0	0	4.826.487	0
Uitzonderlijke kosten	0	0	4.047.432	1.081	0
Belastingen op het resultaat	20.468	4.755	5.046	5.996	12.203
Resultaat van het boekjaar	1.653.034	2.366.557	104.458	23.217.635	24.962.869

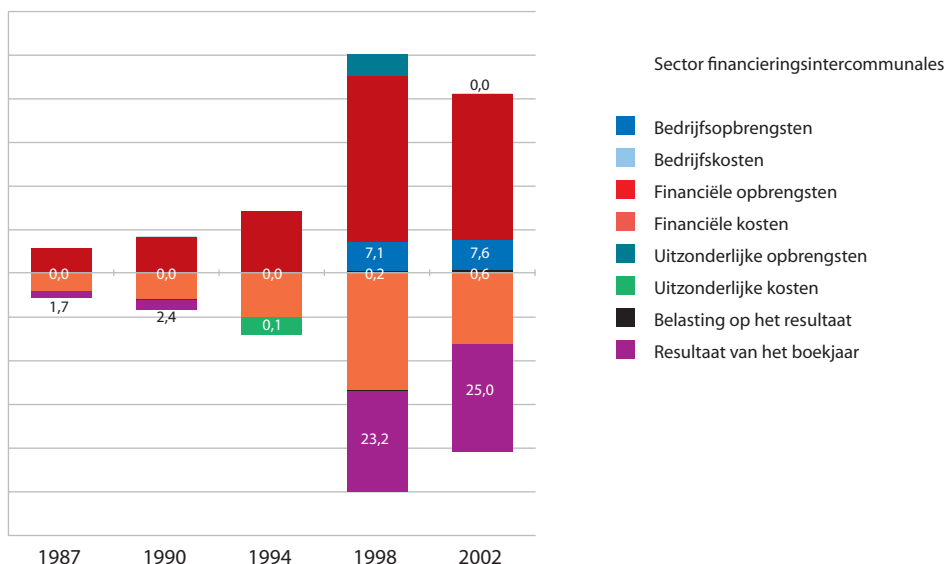
Van 1994 tot 1998 boekte FINGEM de dividenden op de verworven aandelen van INTERGEM (± 8,4 miljoen euro) als opbrengsten uit vlottende activa. De **financiële lasten** (± 6,4 miljoen euro), verbonden aan de overname van die aandelen, werden als financiële kosten geboekt. Omdat de financieringsintercommunales die aandelen evenwel in naam en voor rekening van de aangesloten gemeenten verwerven, verwerkte FINGEM vanaf 1999 de betreffende opbrengsten en kosten zoals de andere financieringsintercommunales, namelijk rechtstreeks langs schulden en vorderingen t.o.v. de gemeenten (NB: de in 1994 opgeheven financieringsintercommunale IVIEGOV ging op dezelfde wijze als FINGEM tewerk). De daling van de financiële kosten is dan ook vooral het gevolg van de door FINGEM in 1999 gewijzigde boekingsmethode m.b.t. de dividenden en kosten betreffende de aandelen INTERGEM. Hiernaast doet ook de daling van de marktrente een zekere invloed gelden.

Vanaf 1999 vormen renten op termijn-, zicht- en beleggingsrekeningen de opbrengsten uit vlottende activa.

Andere financiële opbrengsten betreffen voornamelijk de doorrekening aan de gemeenten van renten en kosten op leningen die voor de gemeenten werden aangegaan voor de verwerving van aandelen van de distributie-intercommunale en voor de financiering van de buitengewone dienst van de gemeente.

Grafiek 32

Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

De **uitzonderlijke opbrengsten** in 1998 vloeien voort uit de meerwaarde op de verkoop door FINILEK van een gedeelte van de aandelen Electrabel. In 1999 verkocht een andere financieringsintercommunale (FIGGA) eveneens een belangrijk pakket Electrabel aandelen en realiseerde hierbij een meerwaarde van 14,6 miljoen euro.

De **uitzonderlijke kosten** in 1994 betreffen de door IVIEGOV aan de uittredende provincie Oost-Vlaanderen betaalde compensatievergoeding voor gedragen financiële lasten.

De **winst van het boekjaar** wordt gedeeltelijk (10 à 20%) gereserveerd. Het saldo wordt aan de gemeenten-deelnemers toegekend. Die toekenning betekent niet altijd uitkering, omdat belangrijke bedragen in de financieringsintercommunale worden ingehouden voor de overname in 2006 (elektriciteit) en 2007 (gas) van aandelen van de netbeheerder om de 70/30-verhouding met Electrabel in het aandelenbezit te bekomen.

9.5 Ratioanalyse

Gelet op de specifieke activiteit van deze sector, zijn ratio's i.v.m. liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit, enz,... hier niet relevant.

10

Sector overige activiteiten

97/2002
2002

10.1 Inleiding

De sector overige activiteiten omvat einde 2002 negen intergemeentelijke verenigingen met ver uiteenlopende activiteiten, namelijk:

CIPAL:	informaticabeheer en -toepassingen
IVCA:	crematorium Antwerpen
WESTLEDE:	crematorium Oost-Vlaanderen
LIM:	milieubeheer Limburg ¹²
ISWA:	samenwerkingscomité van waterbedrijven
IKWV:	kustreddingsdienst
WIV:	vliegveld Wevelgem-Bissegem
MOLENBEEK-PONTBEEK:	sanering en inrichting van Molenbeek en Pontbeek
WOLUWEDAL:	sanering en inrichting van Woluwedal

¹²
LIM is sinds juni 2004 in
vereffening.

Na 1 januari 2003 werd deze categorie van verenigingen nog met vijf eenheden uitgebreid, namelijk met HAVI-GIS (het vroegere HAVI-TV), HELICS, IVEBIC, DIGIPOLIS en IGO Leuven. Het rapport bevat geen gegevens over deze verenigingen.

10.2 Personeel

Tabel 51

Evolutie van het aantal personeelsleden 1987-2002

	1987	1990	1994	1998	2002	
					Aantal	VTE's
CIPAL	66	183	220	305	627	612,00
IVCA	22	22	27	28	38	35,80
Westlede	0	16	16	28	33	27,20
LIM	7	7	7	7	6	4,80
ISWa	-	-	-	0	0	0,00
Kustreddingsdienst	1	1	1	1	1	1,00
Vliegveld Wevelgem	3	4	4	4	13	7,20
Woluwedal	-	-	-	-	5	3,90
Molenbeek-Pontbeek	-	-	-	-	0	0,00
Totaal	99	233	275	373	723	691,90
Totaal zonder CIPAL	33	50	55	68	96	79,90

Einde 2002 zijn er 723 personeelsleden in de negen bovenvermelde intergemeentelijke samenwerkingsverbanden tewerkgesteld. CIPAL is de grootste vereniging en telt niet minder dan 627 of 87% van het aantal personeelsleden van de sector.

In 1987 telde CIPAL slechts 66 personeelsleden of 2/3 van het totaal personeelsbestand van de sector overige activiteiten. Terwijl van 1987 tot 2002 het aantal personeelsleden zonder CIPAL verdrievoudigde (van 33 naar 96), vermenigvuldigde CIPAL de tewerkstelling met tien. De gestage toename van de personeelsleden bij CIPAL is het gevolg van de verdere uitbreiding van de dienstverlening en de inning van diverse heffingen voor rekening van de Vlaamse overheid.

1987 was het jaar van oprichting en de aanvang van de bouwactiviteiten van het CREMATORIUM WESTLEDE. Pas vanaf 1988 werd personeel in dienst genomen.

10.3 Balansgegevens

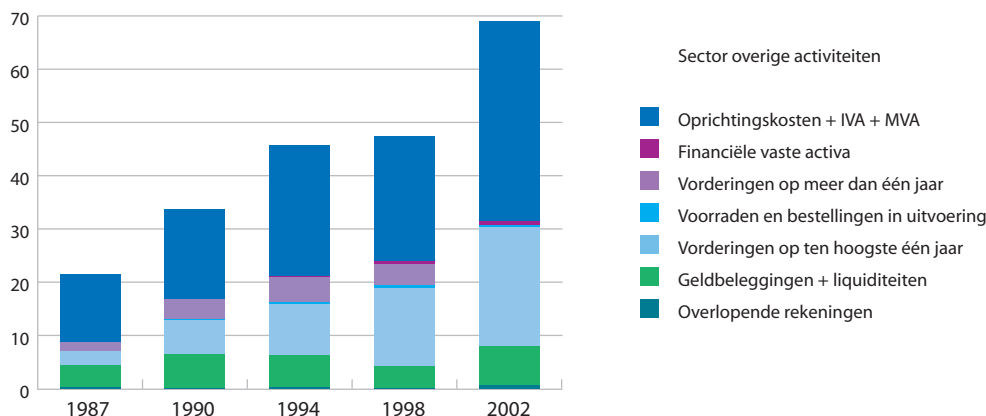
Tabel 52 Waarde van de materiële vaste activa versus balanstotaal in 1987 en 2002 (in EUR)

	Balanstotaal		Waarde MVA		Verhouding in %	
	1987	2002	1987	2002	1987	2002
CIPAL	5.749.828	41.577.247	2.808.973	13.531.406	49%	32%
IVCA	10.122.294	13.901.408	7.602.463	13.512.823	75%	97%
Westlede	3.824.068	8.174.344	1.302.584	6.706.310	34%	82%
LIM	721.442	564.321	34.682	55.403	5%	9%
ISWa	-	72.810	-	0	-	-
Kustreddingsdienst	308.233	409.103	273.163	367.064	88%	89%
Vliegveld Wevelgem	655.452	1.232.889	13.351	947.481	2%	76%
Woluwedal	-	2.684.046	-	1.737.296	-	64%
Molenbeek-Pontbeek	-	340.193	-	0	-	-
Totaal	21.381.317	68.956.361	12.035.216	36.857.783	56,3%	53,5%

ISWA, WOLUWEDAL en MOLENBEEK-PONTBEEK bestonden in 1987 nog niet als intergemeentelijk samenwerkingsverband. ISWA en MOLENBEEK-PONTBEEK bezitten geen materiële vaste activa.

Het CREMATORIUM ANTWERPEN voerde in 2002 belangrijke vernieuwings- en aanpassingswerken uit aan de installaties. Zowel de vorderingen als de liquide middelen waren dat jaar minimaal, zodat het zeer hoge verhoudingspercentage van 97% tussen materiële vaste activa en balanstotaal werd bereikt. Eveneens opvallend is de stijging van het percentage voor het VliegVeld Wevelgem-Bissegem en in mindere mate voor het CREMATORIUM WESTLEDE.

Grafiek 33 Balans: activa (in miljoenen EUR)

Uitgezonderd de beide crematoria en in beperkte mate het VliegVeld Wevelgem-Bissegem, ontvangen deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden weinig of geen kapitaalsubsidies voor de verwerving van de materiële vaste activa.

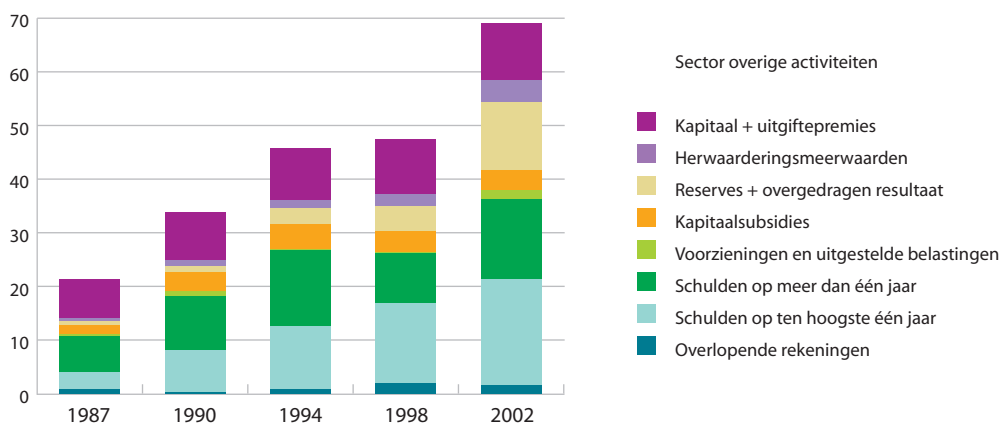
Tabel 53 Evolutie van de kapitaalsubsidies 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
CIPAL	0	0	0	0	596.716
IVCA	1.532.361	1.365.139	2.509.878	2.082.146	1.716.445
Westlede	0	2.185.587	1.861.090	1.468.590	1.213.247
LIM	0	0	13.632	7.573	1.515
ISWa	-	0	0	0	0
Kustreddingsdienst	130.869	54.598	30.911	0	0
Vliegveld Wevelgem	0	0	177.244	223.104	183.441
Woluwedol	-	-	-	-	0
Molenbeek-Pontbeek	-	-	-	-	0
Totaal	1.663.230	3.605.324	4.592.755	3.781.413	3.711.364

Tabel 54 Evolutie van het eigen vermogen 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
CIPAL	495.026	1.106.910	2.914.319	4.838.608	12.216.607
IVCA	4.992.620	6.486.384	8.012.131	7.565.993	7.787.423
Westlede	3.824.067	5.921.991	6.105.222	6.837.382	7.650.411
LIM	132.534	113.404	239.510	215.799	-248.605
ISWa	-	-	-	33.385	27.044
Kustreddingsdienst	241.303	208.406	248.154	347.200	371.066
Vliegveld Wevelgem	544.449	699.645	1.106.604	1.008.133	917.102
Woluwedol	-	-	-	-	2.099.402
Molenbeek-Pontbeek	-	-	-	-	87.364
Totaal	10.229.999	14.536.740	18.625.940	20.846.500	30.907.814

- Bij CIPAL weerspiegelt de toename van het eigen vermogen de groei van de activiteiten.
- De crematoria kennen een eerder beperkte verhoging van het eigen vermogen tussen 1987 en 2002.
- De eigen middelen van de KUSTREDDINGSDIENST blijven vrij constant over de jaren heen.
- In 2002 wordt het eigen vermogen van de LIMBURGSE INTERCOMMUNALE VOOR MILIEUBEHEER negatief, ingevolge de tijdens de laatste jaren gecumuleerde verliezen.

Grafiek 34 Balans: passiva (in miljoenen EUR)

Tabel 55 Evolutie van de vreemde middelen 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
CIPAL	5.254.802	9.360.716	15.558.005	18.280.330	27.889.085
IVCA	4.858.738	4.278.218	6.459.912	5.001.336	6.113.985
Westlede	0	4.135.289	3.957.360	2.080.237	449.384
LIM	588.909	440.320	491.775	440.466	632.926
ISWa	-	-	-	51.333	45.766
Kustreddingsdienst	66.930	40.226	15.818	1.140	38.037
Vliegveld Wevelgem	44.619	43.596	396.249	424.023	315.787
Woluwedael	-	-	-	-	584.644
Molenbeek-Pontbeek	-	-	-	-	226.190
Totaal	10.813.998	18.298.365	26.879.119	26.278.865	36.295.804

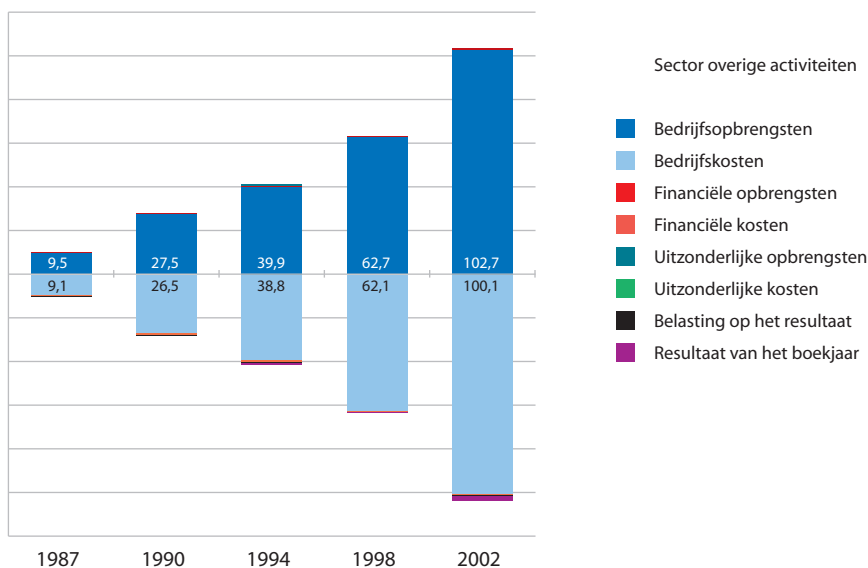
- De stijging van de vreemde middelen op lange en korte termijn komt vrijwel uitsluitend op rekening van CIPAL.
- Het in 1987 opgerichte WESTLEDE heeft in 2000 alle schulden op lange termijn (leningen) afgelost.

10.4 Resultatenrekeningen

Tabel 56 Evolutie van de resultaten 1987-2002 (in EUR)

	1987	1990	1994	1998	2002
Bedrijfsopbrengsten	9.546.861	27.454.318	39.852.565	62.696.154	102.711.368
Bedrijfskosten	9.068.843	26.505.405	38.825.291	62.110.099	100.125.586
Bedrijfsresultaat	478.018	948.913	1.027.274	586.055	2.585.782
Financiële opbrengsten	512.120	537.669	554.800	521.776	488.332
Financiële kosten	813.258	1.016.685	1.276.920	529.327	817.229
Uitzonderlijke opbrengsten	22.009	20.244	710.441	25.537	194.878
Uitzonderlijke kosten	1.126	356.364	4.943	21.289	242.548
Belastingen op het resultaat	52.210	17.286	11.607	(+) 61.581	26.806
Resultaat van de sector	145.553	116.491	999.045	644.333	2.182.409
Resultaat CIPAL	34.273	187.698	372.241	512.347	2.184.101

Het resultaat van de sector wordt over de ganse periode heen in gunstige zin beïnvloed door de positieve resultaten van CIPAL. Zonder CIPAL zou men een wisselend sectorresultaat bekomen. Vier intergemeentelijke samenwerkingsverbanden sluiten hun jaarrekeningen immers meestal met verlies af. De vier overige boeken doorgaans een kleine winst of sluiten het jaar in evenwicht af.

Grafiek 35 Resultatenrekening (in miljoenen EUR)

10.5 Ratioanalyse

10.5.1 Liquiditeit

Op te merken valt dat de individuele ratio's ver van elkaar afwijken, terwijl sommige bovendien jaarlijks aan sterke schommelingen onderhevig zijn. De invloed van CIPAL is echter dominerend en bepaalt de waarde van de ratio's voor de ganse sector. Als gevolg van de diversiteit van de sector is de relevantie van gemiddelde ratio's voor de ganse sector dan ook gering.

De **current ratio** en de **quick ratio** leunen voor de sector gedurende de hele periode zeer dicht tegen mekaar aan. In 1987 bedraagt de current ratio 1,77 wat op een vrij hoge liquiditeit duidt. De jaren nadien gaat de liquiditeitsratio in dalende lijn tot 1,14 in 1997 om tenslotte in 2002 terug te stijgen naar 1,43. Zoals gezegd zijn de individuele verschillen zeer groot: in 2002 schommelt de current ratio tussen 3,26 en 0,35.

10.5.2 Solvabiliteit

De **solvabiliteitsratio** van de sector als geheel beweegt door de jaren heen binnen de grenzen van 48% en 35%. In 2002 bedroeg de solvabiliteitsratio 45%. Uitschieters in de sector zijn enerzijds WESTLEDE en de KUSTREDDINGSDIENST die in 2002 een solvabiliteitsratio van meer dan 90% hebben en anderzijds een intercommunale die in 2002 een negatieve solvabiliteitsratio van -44% laat optekenen.

Met een **dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cash flow** van 39% in 2002 kunnen de schulden op lange termijn van de sector binnen drie jaar tijd door de cash flow worden terugbetaald. Ook hier verbergt het sectorgemiddelde zeer uiteenlopende individuele ratio's, zowel in positieve als in negatieve zin. Twee verenigingen hebben respectievelijk een positieve ratio van 1.577% en 584%. Drie verenigingen hebben een negatieve ratio, hetgeen betekent dat zij onvoldoende geldmiddelen in de vereniging genereren om de schulden te kunnen terugbetalen.

Bijlagen

- 1** Overzicht intercommunales met zetel
in Vlaanderen, per sector (geactualiseerd op 30/06/05) / **BLZ. 96**
- 2** Overzicht gewestgrensoverschrijdende intercommunales
met zetel in Wallonië of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
met deelnemende Vlaamse gemeenten / **BLZ. 105**
- 3** Overzicht van deelnemende Vlaamse gemeenten
in de Vlaamse intercommunales
(geactualiseerd op 30/06/05) / **BLZ. 106**
- 4** Overzicht activa- en passivarubrieken
per sector 1987 → 2002 / **BLZ. 118**
- 5** Overzicht resultatenrekening en -verwerking
per sector 1987 → 2002 / **BLZ. 124**
- 6** Overzicht ratio's per sector 1987 → 2002 / **BLZ. 130**

Bijlage 1

Overzicht intercommunales met zetel in Vlaanderen, per sector (geactualiseerd op 30/06/05)

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
ENERGIE				
GASELWEST	Intercommunale Maatschappij voor Gas en Elektriciteit van het Westen	Stadhuis Botermarkt 2 8800 ROESELARE	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
HAVI-TV	Intercommunale HAVI-TV	Noordkustlaan 10 1702 DILBEEK (GROOT-BIJGAARDEN)	Noordkustlaan 10 1702 DILBEEK (GROOT-BIJGAARDEN)	Eind 2002 werd de ICS-activiteit overgedragen aan WVEM en de vereniging omgevormd tot HAVI-GIS
EVAG	Intercommunale Vereniging voor de Energievoorziening in Antwerpse Gemeenten	Districtshuis Borgerhout Moorkensplein 1 2140 BORGERHOUT	Mechelsesteenweg 271 2018 ANTWERPEN	Ontbonden zonder vereffening en overgenomen door IMEA in 1996
IEGA	Intercommunale voor Energievoorziening	Gemeentehuis Dieplaan 2 3600 GENK	Willekensmolenstraat 140 3500 HASSELT	Ontbonden in 1998
IGAO	Intercommunale Gasvoorziening van Antwerpen en Omgeving	Uitbreidingstraat 584 2600 BERCHEM - ANTWERPEN	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
IMEA	Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening Antwerpen	Stadhuis Grote Markt 1 2000 ANTWERPEN	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
IMEWO	Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen	Stadhuis Markt 34 9900 EEKLO	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
INTEGAN	Intercommunale voor Tele-distributie van het Gewest Antwerpen	Boombekelaan 14 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	Boombekelaan 14 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	
INTERELECTRA	Provinciale Intercommunale Elektriciteitsmaatschappij van Limburg	Trichterheideweg 8 3500 HASSELT	Trichterheideweg 8 3500 HASSEL	
INTERGAS	Intergas	Diestsesteenweg 126 3210 LUBBEEK	c/o PBE Diestsesteenweg 126 3210 LUBBEEK	Gasactiviteiten worden sinds 2003 uitgevoerd door PLIGAS
INTERGEM	Intercommunale Vereniging voor Energieleveringen in Midden-Vlaanderen	Stadhuis Franz Courtenstraat 11 9200 DENDERMONDE	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
INTERTEVE	Intercommunale Maatschappij voor Teledistributie	Stadhuis Grote Markt 57 2500 LIER	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
IVEG	Intercommunale voor Energie	Antwerpsesteenweg 260 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	Antwerpsesteenweg 260 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	
IVEKA	Intercommunale Vereniging voor de Energiedistributie in de Kempen en het Antwerpse	Gemeentehuis Antwerpsesteenweg 246 2390 MALLE	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
IVERLEK	Iverlek	Stadhuis Grote Markt 21 2800 MECHELEN	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
LIMTRA	Intercommunale Vereniging voor Transport en Levering van Elektrische Energie Limburg	Provinciehuis Universiteitslaan 1 3500 HASSELT	Trichterheideweg 8 3500 HASSELT	Activiteiten stopgezet op 01/07/03 (energieliberalisering)
PBE	Provinciale Brabantse Energie-maatschappij	Diestsesteenweg 126 3210 LUBBEEK	Diestsesteenweg 126 3210 LUBBEEK	
PLIGAS	Intercommunale Maatschappij voor Gasbedeling	Trichterheideweg 8 3500 HASSELT	c/o INTERELECTRA Trichterheideweg 8 3500 HASSELT	Exploitatie door INTERELECTRA
SIBELGAS-Noord	SIBELGAS - Sector Noord	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL	
TELEKEMPO	Intercommunale Maatschappij voor Teledistributie op de Linker Schelde-oever	Districtshuis Ekeren Veltwijcklaan 27 2180 EKEREN	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
TEVELO	Intercommunale Maatschappij voor Teledistributie in het gebied van Kempen en Polder	Gemeentehuis Stationsstraat 2 9120 BEVEREN	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
TEVEOOST	Intercommunale Maatschappij voor Televisiedistributie in Oost-Vlaanderen	Stadhuis Groentemarkt 1 9160 LOKEREN	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
TEVEWEST	Intercommunale Maatschappij voor Televisiedistributie in West-Vlaanderen	Stadhuis Burg 12 8000 BRUGGE	c/o GeDIS Industriepark De Bruwaan 12 9700 OUDENAARDE	
TGEK	Tussengemeentelijke Elektriciteitsvereniging van Kampenhout en Steenokkerzeel	Frederik Wouterslaan 8 1910 KAMPENHOUT	Gemeentehuisstraat 16 1910 KAMPENHOUT	In vereffening; activiteit elektriciteit overgedragen aan PBE en de activiteit gas aan IVEG
VEM	Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij	Antwerpsesteenweg 260 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	Antwerpsesteenweg 260 2660 HOBOKEN - ANTWERPEN	Ontbonden; activiteiten overgenomen door IVEG en WVEM

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
WVEM	Westvlaamse Elektriciteits-maatschappij	Noordlaan 9 8820 TORHOUT	Hoogstraat 37 8000 BRUGGE	

FINANCIERING

FIGGA	Financieringsintercommunale voor de gemeenten van Gasel-west	Stadhuis Botermarkt 2 8800 ROESELARE	c/o GeFIN Ravensteingalerij 3 bus 6 1000 BRUSSEL	
FINEA	Financieringsintercommunale voor de Energievoorziening in het Antwerpse	Stadhuis Grote Markt 1 2000 ANTWERPEN	c/o GeFIN Ravensteingalerij 3 bus 6 1000 BRUSSEL	
FINGEM	Financieringsintercommunale voor de Gemeenten verbonden met de distributieintercommunale Intergem	Stadhuis Grote Markt 3 9300 AALST	c/o GeFIN Ravensteingalerij 3 bus 6 1000 BRUSSEL	
FINILEK	Finilek	Stadhuis Grote Markt 21 2800 MECHELEN	c/o GeDIS, Plaslaar 44 2500 LIER Tijdelijk: Lamorinièrestraat 231 2018 ANTWERPEN	
FINIWO	Financieringsintercommunale voor investeringen in West- en Oost-Vlaanderen	Stadhuis Botermarkt 1 9000 GENT	c/o GeFIN Ravensteingalerij 3 bus 6 1000 BRUSSEL	
IKA	Investeringsintercommunale voor de Gemeenten van de Kempen en het Antwerpse	Gemeentehuis Antwerpsesteenweg 246 2390 MALLE	c/o GeFIN Ravensteingalerij 3 bus 6 1000 BRUSSEL	
IVIEGOV	Intercommunale Vereniging voor Investerings in de Elektriciteits- en gasdistributie in Oost-Vlaanderen	Provinciehuis Gouvernementstraat 1 9000 GENT	Provinciehuis Gouvernementstraat 1 9000 GENT	Omgevormd tot FINGEM in 1994
BLIJDDORP III	Intercommunale Vereniging Blijddorp III	Gemeentehuis Nieuwstraat 2 9255 BUGGENHOUT	Blijddorpstraat 3 9255 BUGGENHOUT	

WATER

AWW	Antwerpse Waterwerken	Mechelsesteenweg 64 2018 ANTWERPEN	Mechelsesteenweg 64 2018 ANTWERPEN	
IMWV	Intercommunale Maatschappij voor Watervoorziening in Vlaanderen	Gemeentehuis Europalaan 22 9880 AALTER	c/o TMVW Stropkaai 14 9000 GENT	Exploitatie door TMVW

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
IWM	Intercommunale Watervoorzieningsmaatschappij	Willekensmolenstraat 122 3500 HASSELT	Willekensmolenstraat 122 3500 HASSELT	
IWOV	Intercommunale voor Watervoorziening in Oost-Vlaanderen	Stadhuis Grote Markt 9200 Dendermonde	c/o Aquinter Troonplein 1 1000 BRUSSEL	Ontbonden en overgenomen door TMVW in 2000
IWVA	Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Am-bacht	Doornpanne 1 8670 KOKSIJDE	Doornpanne 1 8670 KOKSIJDE	
IWVB	Intercommunale voor Waterbedeling in Vlaams-Brabant	Gemeentehuis Alsebergsteenweg 1046 1652 BEERSEL	c/o TMVW Stropkaai 14 9000 GENT	Exploitatie door TMVW
PIDPA	Provinciale Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen	Vierselsebaan 5 2280 GROBBENDONK	Desguinlei 246 2018 ANTWERPEN	
TMVW	Tussengemeentelijke Maatschappij voor Watervoorziening in Vlaanderen	Stropkaai 14 9000 GENT	Stropkaai 14 9000 GENT	

STREEKONTWIKKELING

DDS	Intercommunale Vereniging voor de Ruimtelijke Ordening en de Sociaal-Economische Ontwikkeling van het Arrondissement Dendermonde - 'Dender-Durme-Schelde'	Bevrijdingslaan 201 9200 DENDERMONDE	Bevrijdingslaan 201 9200 DENDERMONDE	
HUGRAL	Intercommunale Maatschappij voor Huisvesting, Grondbeleid en Aanverwante Activiteiten	Naamsesteenweg 142 3030 LEUVEN	Naamsesteenweg 142 3030 LEUVEN	Ontbonden in 1998
IGEAN Dienstverlening	Intercommunale Grondbeleid en Expansie Antwerpen - Dienstverlening	Doornaardstraat 60 2160 WOMMELGEM	Doornaardstraat 60 2160 WOMMELGEM	
IGEMO	Intercommunale voor Ontwikkeling van het gewest Mechelen en Omgeving	Schoutetstraat 2 2800 MECHELEN	Schoutetstraat 2 2800 MECHELEN	
ILSO	Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied	Sluisgebouw 9130 KALLO	Lamstraat 113 9100 SINT-NIKLAAS	
IML	Intercommunale Maatschappij voor Ruimtelijke Ontwikkeling in Limburg	Kunstlaan 16 3500 HASSELT	Kunstlaan 20 6de verd. 3500 HASSELT	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
INTERLEUVEN	Intercommunale Maatschappij voor de Ruimtelijke Ordening en de Economisch-Sociale Expansie van het Arrondissement Leuven	Brouwersstraat 6 3000 LEUVEN	Brouwersstraat 6 3000 LEUVEN	
IOK	Interkommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen	Antwerpseweg 1 2440 GEEL	Antwerpseweg 1 2440 GEEL	
LAND VAN WAAS	Intercommunale Vereniging van het Land Van Waas	Lamstraat 113 9100 SINT-NIKLAAS	Lamstraat 113 9100 SINT-NIKLAAS	
LEIEDAL	Intercommunale Maatschappij voor Ruimtelijke Ordening, Economische Expansie en Reconversie van het Gewest Kortrijk	Stadhuis Grote Markt 54 8500 KORTRIJK	President Kennedypark 10 8500 KORTRIJK	
NOLIM PARK	Noordlimburgse Intercommunale Maatschappij voor de oprichting van een Industripark in Noord-Limburg	Gemeentehuis Oude Markt 2 3900 OVERPELT	Gemeentehuis Oude Markt 2 3900 OVERPELT	
SOLVA	Intergemeentelijk Samenwerkingsverband voor Ruimtelijke Ordening en Socio-Economische Expansie	3de Industriezone Industrielaan 2 9320 EREMBODEGEM - AALST	3de Industriezone Industrielaan 2 9320 EREMBODEGEM - AALST	Omvorming in 2003 van het vroegere ILVA (Intercommunale Land van Aalst)
VENECO	Intercommunale voor Ruimtelijke Ordening en Economische Ontwikkeling Veneco	Stadhuis Botermarkt 1 9000 GENT	Port Arthurlaan 11 9000 GENT	
WIER	Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie	Provinciaal Hof Markt 3 8000 BRUGGE	Baron Ruzettelaan 35 8310 BRUGGE	Omgevormd tot WVI in 1999
WIH	Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid	Provinciaal Hof Markt 3 8000 BRUGGE	Baron Ruzettelaan 35 8310 BRUGGE	Overgenomen door WIER/WVI in 1999
WITAB	Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening	Provinciaal Hof Markt 3 8000 BRUGGE	Baron Ruzettelaan 35 8310 BRUGGE	Overgenomen door WIER/WVI in 1999
WVI	West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie, Huisvestingsbeleid en Technische Bijstand	Baron Ruzettelaan 35 8310 BRUGGE	Baron Ruzettelaan 35 8310 BRUGGE	

STREEKONTWIKKELING MET AFVALACTIVITEITEN

HAVILAND	Intercommunale Maatschappij voor de Ruimtelijke Ordening en Economisch-Sociale Expansie van het Arrondissement Halle-Vilvoorde	Brusselsesteenweg 617 1731 ZELLIK	Brusselsesteenweg 617 1731 ZELLIK	
----------	--	--------------------------------------	--------------------------------------	--

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
AFVAL				
ECOWERF	EcoWerf, Intergemeentelijk Milieubedrijf Oost-Brabant	Brouwersstraat 6 3000 LEUVEN	Aarschotsesteenweg 210 3012 WILSELE	
HOOGE MAEY	Intercommunale Hooge Maey	Hooge Maey Haven 550 Moerstraat 99 2030 ANTWERPEN	Hooge Maey, Haven 550 Moerstraat 99 2030 ANTWERPEN	
IBOGEM	Ibogem	Schaarbeekstraat 27 9120 MELSELE (BEVEREN)	Schaarbeekstraat 27 9120 MELSELE (BEVEREN)	
IDM	Intercommunale voor Huisvuilverwerking en Milieuzorg Durme - Moervaart	Zelebaan 42 9160 LOKEREN	Zelebaan 42 9160 LOKEREN	
IGEAN Milieu & Veiligheid	IGEAN - Milieu & Veiligheid	Doornaardstraat 60 2160 WOMMELGEM	Doornaardstraat 60 2160 WOMMELGEM	
IHK	Intercommunale voor Huisvuilverwerking kanton Kontich	Gemeentehuis 2650 EDEGEM	c/o IGEAN Doornaardstraat 60 2160 WOMMELGEM	Ontbonden en overgenomen door IGEAN in 1999
ILVA	Intergemeentelijk Samenwerkingsverband voor Milieu	3de Industriezone Industrielaan 2 9320 EREMBODEGEM - AALST	3de Industriezone Industrielaan 2 9320 EREMBODEGEM - AALST	
IMOG	Intercommunale Maatschappij voor Openbare Gezondheid in het Gewest Kortrijk	Stadhuis Grote Markt 54 8500 KORTRIJK	Kortrijksesteenweg 264 8530 HARELBEKE	
INCOVO	Intercommunale Vereniging voor Verwijdering van Afvalstoffen van Vilvoorde en Omliggende	Cyriel Buyssestraat 5 1800 VILVOORDE	Cyriel Buyssestraat 5 1800 VILVOORDE	
INTERCOMPOST	Intercompost	Eikaart 4 3740 BILZEN	Eikaart 4 3740 BILZEN	
INTERRAND	Intercommunale Vereniging voor de Ophaling van Afvalstoffen in de Gemeenten van de vroegere Randfederatie Tervuren	Gemeentehuis Justus Lipsiusplein 9 3090 OVERIJSE	J.B. Charlierlaan 78 1560 HOEILAART	
INTERZA	Intercommunale Vennootschap voor Vuilverwijdering voor Zaventem en Omliggende Gemeenten	Hoogstraat 185 1930 ZAVENTEM	Hoogstraat 185 1930 ZAVENTEM	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
IOK Afvalbeheer	Interkommunale Ontwikkelings- maatschappij voor de Kempen Afvalbeheer	Antwerpseweg 1 2440 GEEL	Antwerpseweg 1 2440 GEEL	
ISVAG	Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten	Boomsesteenweg 1000 2610 WILRIJK - ANTWERPEN	Boomsesteenweg 1000 2610 WILRIJK - ANTWERPEN	
IVAGO	Intercommunale Vereniging voor Afvalbeheer in Gent en Omstreken	Stadhuis Botermarkt 1 9000 GENT	Proeftuinstraat 43 9000 GENT	
IVAREM	Intergemeentelijke Vereniging voor Duurzaam Afvalbeheer Regio Mechelen	Schoutetstraat 2 2800 MECHELEN	Schoutetstraat 2 2800 MECHELEN	
IVBO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking in Brugge en Ommeland	Pathoekeweg 41 8000 BRUGGE	Pathoekeweg 41 8000 BRUGGE	
IVIO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking voor Izegem en Ommeland	Stadhuis Korenmarkt 10 8870 IZEGEM	Lodewijk De Raetlaan 9 8870 IZEGEM	
IVLA	Intercommunale Vereniging voor Verwijdering van Huishoudelijke Afvalstoffen Vlaamse Ardennen	Stadhuis Tussenmuren 17 9700 OUDENAARDE	Sint-Walburgastraat 9 9700 OUDENAARDE	
IVM	Intercommunale Vereniging voor Huisvuilverwerking Meetjesland	Stadhuis Markt 34 9900 EEKLO	Sint-Laureinsesteenweg 29 9900 EEKLO	
IVMO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking voor Menen en Ommeland	Industrielaan 30 8930 MENEN	Industrielaan 30 8930 MENEN	
IVOO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking voor Oostende en Ommeland	Klokhofstraat 2 9400 OOSTENDE	Klokhofstraat 2 9400 OOSTENDE	
IVRO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking van Roeselare en Ommeland	Oostnieuwkerkesteenweg 121 8800 ROESELARE	Oostnieuwkerkesteenweg 121 8800 ROESELARE	
IVVO	Intercommunale Vereniging voor Vuilverwijdering en -verwerking voor Veurne en Ommeland	Stadhuis Grote Markt 27 8630 VEURNE	Gemeentehuis Zeelaan 44 8970 KOKSIJDE	
IVVVA	Intercommunale voor Verwij- dering en Verwerking van Vaste Afvalstoffen Regio 3	Kringloopstraat 1 3630 MAASMECHELEN	Kringloopstraat 1 3630 MAASMECHELEN	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
MIWA	Intercommunale Vereniging voor Huisvuilverwerking 'Midden-Waasland'	Vlyminckshoek 12 9100 SINT-NIKLAAS	Vlyminckshoek 12 9100 SINT-NIKLAAS	
REGIONALE MILIEUZORG	Intercommunale voor Gemeentelijk Milieubeleid	Gemeentehuis Grote Baan 112 3530 HOUTHALEN - HELCHTEREN	Grote Baan 176 3530 HOUTHALEN - HELCHTEREN	
VERKO	Verenigde Kompostbedrijven	Bevrijdingslaan 201 9200 DENDERMONDE - APPELS	Bevrijdingslaan 201 9200 DENDERMONDE - APPELS	

MEDICO-SOCIAAL

IGL	Intercommunale Vereniging voor Hulp aan Gehandicapten in Limburg	Boddenveldweg 11 3520 ZONHOVEN	Klotstraat 125 3600 GENK	
IMSIR	Intercommunale voor Medico-Sociale Instellingen van de Rupelstreek	Kerkhofstraat 151 2850 BOOM	Colonel Silvertopstraat 15 2850 BOOM	
LEMBERGE	Provinciale Medisch Sociale Intercommunale Vereniging Lemberge	Salisburylaan 100 9820 MERELBEKE	Salisburylaan 100 9820 MERELBEKE	
ST-ANTONIUS	Intercommunaal Rustoord St.-Antonius Peer	Rustoordlaan 40 3990 PEER	Rustoordlaan 40 3990 PEER	

SPORT EN RECREATIE

INTERBAD	Intercommunale Brugge - Damme	Veltemweg 35 8310 SINT-KRUIS - BRUGGE	Veltemweg 35 8310 SINT-KRUIS - BRUGGE	
ISM	Intercommunale Schulens Meer	Linkhoutstraat 211 3560 LUMMEN	Demerstraat 60 3560 LUMMEN	
IZ	Intercommunale Zwembaden 'De Haeg' - Dilsen-Stokkem en 'Den Ulm' - Maaseik	Sportlaan z/n 3680 MAASEIK	Sportlaan z/n 3680 MAASEIK	
MAREC	Maaslandse Recreatiecentra	Maasdijk 1 bus 3 3640 KINROOI	Maasdijk 1 bus 3 3640 KINROOI	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
PELT	Intercommunale Pelt	Gemeentehuis Oude Markt 2 3900 OVERPELT	Gemeentehuis Oude Markt 2 3900 OVERPELT	

OVERIGE ACTIVITEITEN

CIPAL	Centrum voor Informatica Provincies Antwerpen en Limburg	Cipalstraat 1 2440 GEEL	Cipalstraat 1 2440 GEEL	
CREMATORIUM Z-W-VLAANDEREN	Intergemeentelijke Vereniging voor Crematoriumbeheer in Zuid-West-Vlaanderen	Stadhuis Grote Markt 54 8500 KORTRIJK	President Kennedypark 10 8500 KORTRIJK	
DIGIPOLIS	DIGIPOLIS	Generaal Armstrongweg 1 2020 ANTWERPEN	Generaal Armstrongweg 1 2020 ANTWERPEN	
HAVI-CREM	Intergemeentelijke Vereniging voor Crematoriumbeheer in het arrondissement Halle-Vilvoorde	Stadhuis Grote Markt 1 1800 VILVOORDE	Mechelsesteenweg 277 1800 VILVOORDE	
HAVI-GIS	HAVI-GIS	Noordkustlaan 10 1702 DILBEEK (GROOT-BIJGAARDEN)	Noordkustlaan 10 1702 DILBEEK (GROOT-BIJGAARDEN)	
HELICS	Hasselt en Leuven Informatica en Communicatiesamenwerking	Stadhuis Grote Markt 3000 LEUVEN	Groenplein 1 3500 HASSELT	
HOFHEIDE	Opdrachthoudende Vereniging voor Crematoriumbeheer in het arrondissement Leuven	Gemeentehuis Dutselstraat 15 3220 HOLSBEEK	Gemeentehuis Dutselstraat 15 3220 HOLSBEEK	
IGO Leuven	Intergemeentelijk Opbouwwerk Arrondissement Leuven	Sint-Truidensesteenweg 26 3300 TIENEN	Aarschotsesteenweg 212 3010 LEUVEN	VZW ontstaan uit INTER-LEUVEN, die in 2004 omgevormd werd tot DV
IKWV	Intercommunale Kustreddingsdienst West-Vlaanderen	Provinciehuis Boeverbos Koning Leopold III laan 41 8200 BRUGGE	Handelskaai 2 8620 NIEUWPOORT	
IMP	Intercommunale Maatschappij voor de Sanering en de Inrichting van de Vallei van de Molenbeek-Pontbeek	Woluwelaan 125 1831 MACHELEN (DIEGEM)	Woluwelaan 125 1831 MACHELEN (DIEGEM)	
ISWa	Intercommunaal Samenwerkingscomité van Waterbedrijven	Stadhuis Grote Markt 1 9100 SINT-NIKLAAS	p/a Willekensmolenstraat 122 3500 HASSELT	

VERENIGING	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES	OPMERKINGEN
IVCA	Intercommunale Vereniging voor Crematoriumbeheer in de provincie Antwerpen	J. Moretuslei 2 2610 WILRIJK - ANTWERPEN	J. Moretuslei 2 2610 WILRIJK - ANTWERPEN	
IVEBIC	Intergemeentelijke Vereniging voor Bibliotheekwerking en Cultuur, Hemiksem - Schelle	Administratief Centrum Sint-Bernardusabdij 1 2620 HEMIKSEM	Administratief Centrum Sint-Bernardusabdij 1 2620 HEMIKSEM	
IW	Intercommunale Maatschappij voor de Sanering en de Inrichting van de Vallei van de Woluwe	Woluwelaan 125 1831 MACHELEN (DIEGEM)	Woluwelaan 125 1831 MACHELEN (DIEGEM)	
LIM	Limburgse Intercommunale voor Milieubeheer	Wijkstraat 16 B 3590 DIEPENBEEK	Wijkstraat 16 B 3590 DIEPENBEEK	In vereffening sinds 2004
WESTLEDE	Intercommunale Vereniging voor Crematoriumbeheer in de provincie Oost-Vlaanderen	Smalle Heerweg 60 9080 LOCHRISTI	Smalle Heerweg 60 9080 LOCHRISTI	
WIV	West-Vlaamse Intercommunale Vliegveld Wevelgem-Bissegem	Stadhuis Grote Markt 54 8500 KORTRIJK	Luchthavenstraat 1 bus 1 8560 WEVELGEM	

* Intercommunales waarvan onze databank over de periode 1987 - 2002 gegevens bevat, maar die inmiddels niet meer bestaan, zijn grijs gedrukt.

* Dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen die na 2002 opgericht werden, staan in een gekleurde strook.

Bijlage 2 Overzicht gewestgrensoverschrijdende intercommunales met zetel in Wallonië of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met deelnemende Vlaamse gemeenten

INTERCOMMUNALE	VOLLEDIGE BENAMING	MAATSCHAPPELIJKE ZETEL	ADMINISTRATIEF ADRES
ENERGIE			
IBE	Brusselse Elektriciteitsintercommunale	Gemeentehuis Sterrenkundelaan 13 1210 SINT-JOOST-TEN-NODE	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL
IBG	Brusselse Gasintercommunale	Gemeentehuis Sterrenkundelaan 13 1210 SINT-JOOST-TEN-NODE	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL
INTERMOSANE	INTERMOSANE	Stadhuis 4020 LUIK	Quai Godefroid Kurth 100 4020 LUIK
SIBELGA	SIBELGA	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL	Werkhuizenkaai 16 1000 BRUSSEL
WATER			
BIWM / CIBE	Brusselse Intercommunale Watermaatschappij	Wolstraat 70 1000 BRUSSEL	Wolstraat 70 1000 BRUSSEL
OVERIGE ACTIVITEITEN			
ILSB	Intercommunaal Laboratorium voor Scheikunde en Bacteriologie voor de Brusselse agglomeratie	Maalbeeklaan 3 1000 BRUSSEL	Maalbeeklaan 3 1000 BRUSSEL
INTER-REGIES	INTER-REGIES	Koningsstraat 55 b10 1000 BRUSSEL	Koningsstraat 55 b10 1000 BRUSSEL

ARRONDISSEMENT	SECTOR	INTERGEMEENTELIJKE VERENIGING*	ENERGIE																								FINANCIERING								WATER**				STREEKONTWIKKELING			
			IMEA	IGAO	INTEGAN	INTERTEVE	TELEKEMPO	IVEG	TEVELO	IVEKA	PBE	INTERGAS	IVERLEK	SIBELGAS-Noord	INTERELECTRA	PLIGAS	LIMTRA	TEVEOOST	IMEWO	INTERGEM	WVEM	TEVEWEST	GASELWEST	FINEA	IKA	FINILEK	FINGEM	FINIWO	FIGGA	BLJDORP III	AWW	PIDPA	IWVB	IWM	TMVW	IWVY	IWVA	IOK	IGEMO	IGEAN Dienstverlening	INTERLEUVEN	NOLIM PARK
elektr. KNP	gas	ICS	KNP	KNP	elektr. gas	KNP	elektr. gas	KNP	elektr. ICS	elektr. gas	KNP	elektr. gas	ICS	gas	KNP	elektr. gas	ICS	KNP	elektr. gas	ICS	KNP	elektr. gas	KNP									D	T									
ANTWERPEN	Aartselaar				*		*																	*	*						*	*					*	*				
	Antwerpen	*	*	*	*	*	*																	*	*						*	*					*	*				
	Boechout			*	*	*	*	*																							*	*	*	*			*	*				
	Boom			*				*	*																						*	*	*	*			*	*				
	Borsbeek		*	*	*			*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Brasschaat	*	*	*	*																			*	*							*	*	*	*			*	*			
	Brecht		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Edegem		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Essen		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Hemiksem		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Hove		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Kalmthout		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Kapellen	*	*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Kontich		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Lint		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Malle		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Mortsel	*	*	*	*	*	*	*				*	*		*	*								*	*					*	*	*	*			*	*					
	Niel		*	*	*	*	*	*				*	*		*									*	*					*	*	*	*			*	*					
	Ranst		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Rumst		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Schelle		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Schilde		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Schoten		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
	Stabroek				*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*					
Wijnegem		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
Wommelgem		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
Wuustwezel		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
Zandhoven		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
Zoersel		*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
Zwijndrecht	*	*	*	*	*	*	*				*	*											*	*					*	*	*	*			*	*						
MECHELEN	Berlaar										*	*	*											*	*				*	*	*	*			*	*						
	Bonheiden										*	*	*											*	*				*	*	*	*			*	*						
	Bornem										*	*	*											*	*				*	*	*	*			*	*						
	Duffel	*	*	*	*	*	*																*	*				*	*	*	*			*	*							
	Heist-op-den-Berg										*	*	*											*	*				*	*	*	*		*	*							
	Lier				*	*	*				*	*	*											*	*				*	*	*	*		*	*							
	Mechelen				*	*	*				*	*	*										*	*				*	*	*	*		*	*								
	Nijlen				*	*	*	*	*														*	*				*	*	*	*		*	*								
	Putte				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
	Puurs				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
	Sint-Amands				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
	Sint-Katelijne-Waver				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
	Willebroek		*	*	*	*	*	*				*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
TURNHOUT	Arendonk						*	*	*														*	*				*	*	*	*		*	*								
	Baarle-Hertog						*	*	*	*	*	*	*										*	*				*	*	*	*		*	*								
	Balen						*	*	*	*	*	*	*										*	*				*	*	*	*		*	*								
	Beerse						*	*	*	*	*	*	*							*	*			*	*			*	*	*	*		*	*								
	Dessel						*	*	*	*	*	*	*						*	*				*	*			*	*	*	*		*	*								
	Geel						*	*	*	*	*	*	*										*	*				*	*	*	*		*	*								
	Grobbendonk				*	*	*	*	*			*	*										*	*				*	*	*	*		*	*								
	Herentals				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*								
Herenthout				*	*	*	*	*			*	*	*									*	*				*	*	*	*		*	*									

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* Gemengde intergemeentelijke verenigingen staan in vet; gewestgrensoverschrijdende intercommunales zijn cursief gedrukt

** Activiteiten mbt afval- en hemelwater werden nog niet in dit overzicht opgenomen

Bijlage 4

Overzicht activa- en passivarubrieken per sector 1987 → 2002

1987			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
ACTIVA	20/28	Vaste activa	2.532.883.129	328.503.480	12.085.108	57.590.519
	20	Oprichtingskosten	620.215	0	0	1.210.518
	21	Immateriële vaste activa	640.717	0	8.464	30.428
	22/27	Materiële vaste activa	2.521.488.941	325.408.138	11.639.769	55.958.367
	28	Financiële vaste activa	10.133.256	3.095.342	436.875	391.206
	29/58	Vlottende activa	1.330.740.114	205.802.694	138.220.761	98.249.785
	29	Vorderingen op meer dan één jaar	9.868.401	68.642.292	15.489.095	21.787.872
	3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	39.029.658	11.729.443	91.621.733	42.453.523
	40/41	Vorderingen op ten hoogste één jaar	541.124.309	19.986.060	10.488.291	12.121.205
	50/53	Geldbeleggingen	62.101.821	89.338.347	10.859.352	9.949.273
	54/58	Liquide middelen	41.955.822	5.273.047	9.598.674	11.620.224
	490/1	Overlopende rekeningen	636.660.103	10.833.505	163.616	317.688
	20/58	Totaal der activa	3.863.623.243	534.306.174	150.305.869	155.840.304

PASSIVA	10/15	Eigen vermogen	2.361.138.765	330.437.046	49.341.211	64.666.573
	10	Kapitaal	1.557.064.151	37.076.611	17.074.580	4.765.511
	11	Uitgiftepremies	0	0	0	0
	12	Herwaarderingsmeerwaarden	433.217.757	102.790.528	1.650.563	6.948.412
	13	Reserves	370.082.372	61.011.424	29.075.345	22.164.238
	140	Overgedragen winst	600.404	0	255.603	156.907
	141	Overgedragen verlies (-)	-73.455	0	-897.428	0
	15	Kapitaalsubsidies	247.536	129.558.483	2.182.548	30.631.505
	16	Voorzieningen en uitgestelde belast.	28.318.442	39.487.987	20.770.309	12.325.150
	17/49	Schulden	1.474.166.019	164.381.135	80.194.347	78.848.578
	17	Schulden op meer dan één jaar	317.887.019	107.983.836	62.072.235	59.885.651
	42/48	Schulden op ten hoogste één jaar	1.072.995.332	50.032.354	18.095.061	15.369.867
	492/3	Overlopende rekeningen	83.283.668	6.364.945	27.051	3.593.060
	10/49	Totaal der passiva	3.863.623.226	534.306.168	150.305.867	155.840.301

1990			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
ACTIVA	20/28	Vaste activa	2.894.436.825	321.618.467	14.000.972	63.304.656
	20	Oprichtingskosten	491.335	0	0	0
	21	Immateriële vaste activa	332.805	0	291	15.309
	22/27	Materiële vaste activa	2.881.546.133	320.106.638	13.313.916	62.934.750
	28	Financiële vaste activa	12.066.552	1.511.829	686.765	354.597
	29/58	Vlottende activa	1.567.534.621	240.197.355	128.667.166	123.262.361
	29	Vorderingen op meer dan één jaar	15.933.427	60.515.701	9.393.328	19.953.939
	3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	49.087.867	11.122.965	62.529.659	47.991.311
	40/41	Vorderingen op ten hoogste één jaar	654.236.669	37.114.187	6.548.201	16.479.454
	50/53	Geldbeleggingen	86.691.029	116.267.194	38.409.449	23.338.522
	54/58	Liquide middelen	24.427.411	6.488.179	11.466.010	14.904.142
	490/1	Overlopende rekeningen	737.158.218	8.689.129	320.519	594.993
	20/58	Totaal der activa	4.461.971.446	561.815.822	142.668.138	186.567.017

PASSIVA	10/15	Eigen vermogen	2.697.337.359	342.390.375	67.317.048	89.936.046
	10	Kapitaal	1.726.622.477	40.078.782	18.064.215	5.008.695
	11	Uitgiftepremies	0	0	0	221.443
	12	Herwaarderingsmeerwaarden	451.954.367	107.904.211	1.711.287	6.877.001
	13	Reserves	517.109.917	78.258.392	46.865.431	45.340.001
	140	Overgedragen winst	694.259	247.894	665.393	43.383
	141	Overgedragen verlies (-)	0	0	-2.021.288	0
	15	Kapitaalsubsidies	956.339	115.901.096	2.032.010	32.445.523
	16	Voorzieningen en uitgestelde belast.	42.295.703	64.254.707	26.879.685	22.180.659
	17/49	Schulden	1.722.338.389	155.170.741	48.471.406	74.450.308
	17	Schulden op meer dan één jaar	299.549.608	82.759.581	22.880.646	49.730.468
	42/48	Schulden op ten hoogste één jaar	1.331.559.437	64.536.736	25.554.886	21.507.830
	492/3	Overlopende rekeningen	91.229.344	7.874.424	35.874	3.212.010
	10/49	Totaal der passiva	4.461.971.451	561.815.823	142.668.139	186.567.013

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	149.793.508	17.169.588	1.715.227	0	12.607.872	3.112.348.431
	133.940	375.344	0	0	174.415	2.514.432
	2.859.305	0	0	0	398.241	3.937.155
	146.766.039	16.786.873	1.715.115	0	12.035.216	3.091.798.458
	34.224	7.371	112	0	0	14.098.386
	41.693.534	7.572.482	873.636	80.618.089	8.773.445	1.912.544.540
	7.014.407	36.689	4.463	78.381.116	1.624.562	202.848.897
	1.282.397	121.499	4.763	0	106.527	186.349.543
	14.598.490	4.491.386	315.701	0	2.455.302	605.580.744
	12.121.993	1.581.560	0	1.820.778	777.321	188.550.445
	6.154.547	712.039	547.085	400.571	3.508.317	79.770.326
	521.700	629.309	1.624	15.624	301.416	649.444.585
	191.487.042	24.742.070	2.588.863	80.618.089	21.381.317	5.024.892.971

	132.212.754	16.762.575	2.273.789	20.107.198	10.229.999	2.987.169.910
	29.615.593	2.356.542	987.459	18.476.868	7.170.916	1.674.588.231
	73.922	0	0	0	0	73.922
	10.044.565	4.084.196	783.595	0	612.692	560.132.308
	7.594.783	1.235.704	108.963	1.630.330	401.146	493.304.305
	1.673.035	11.360	0	0	829.844	3.527.153
	-888.511	-99.418	0	0	-447.829	-2.406.641
	84.099.367	9.174.191	393.772	0	1.663.230	257.950.632
	3.268.438	216.800	0	0	337.318	104.724.444
	56.005.848	7.762.694	315.073	60.510.893	10.813.998	1.932.998.585
	38.738.766	3.574.183	231.290	56.349.974	6.774.050	653.497.004
	16.040.009	3.677.105	71.287	2.674.332	3.181.027	1.182.136.374
	1.227.073	511.406	12.496	1.486.587	858.921	97.365.207
	191.487.040	24.742.069	2.588.862	80.618.091	21.381.315	5.024.892.939

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	143.199.013	17.723.608	1.812.292	0	16.821.486	3.472.917.319
	34.977	239.297	0	0	43.604	809.213
	2.340.515	0	0	0	261.204	2.950.124
	140.804.032	17.483.572	1.628.103	0	16.476.920	3.454.294.064
	19.489	739	184.189	0	39.758	14.863.918
	48.046.595	12.995.580	896.682	104.105.915	16.896.226	2.242.602.501
	4.917.087	509.515	198	98.996.074	3.738.845	213.958.114
	2.091.935	126.858	6.385	0	221.167	173.178.147
	15.799.416	9.437.324	316.335	0	6.297.396	746.228.982
	16.131.064	1.647.816	398.165	3.101.148	2.516.059	288.500.446
	8.123.764	1.059.496	117.547	2.000.796	3.871.792	72.459.137
	983.329	214.571	58.052	7.897	250.967	748.277.675
	191.245.608	30.719.188	2.708.974	104.105.915	33.717.712	5.715.519.820

	131.836.396	17.399.966	2.186.667	25.209.219	14.536.740	3.388.149.816
	31.372.199	2.499.117	987.459	18.587.428	8.815.837	1.852.036.209
	286.073	0	0	188.052	0	695.568
	11.886.707	4.809.380	780.284	0	1.093.996	587.017.233
	11.810.623	1.606.561	119.243	6.433.739	875.292	708.419.199
	2.769.397	30.872	30.106	0	398.486	4.879.790
	-1.705.391	-841.295	-26.024	0	-252.195	-4.846.193
	75.416.788	9.295.331	295.599	0	3.605.324	239.948.010
	6.451.466	79.499	0	0	882.606	163.024.325
	52.957.746	13.239.722	522.311	78.896.696	18.298.365	2.164.345.684
	32.969.463	3.691.102	374.436	70.794.959	10.103.909	572.854.172
	18.702.886	8.869.873	127.063	4.131.956	7.792.578	1.482.783.245
	1.285.397	678.747	20.812	3.969.781	401.878	108.708.267
	191.245.608	30.719.187	2.708.978	104.105.915	33.717.711	5.715.519.825

1994			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
ACTIVA	20/28	Vaste activa	3.603.170.628	358.160.304	21.847.992	93.209.628
	20	Oprichtingskosten	930.018	53.149	0	0
	21	Immateriële vaste activa	4.571.954	6.197.616	0	22.399
	22/27	Materiële vaste activa	3.539.225.729	350.216.704	21.152.376	92.154.768
	28	Financiële vaste activa	58.442.927	1.692.835	695.616	1.032.461
	29/58	Vlottende activa	2.001.508.361	264.270.344	162.478.918	178.350.863
	29	Vorderingen op meer dan één jaar	36.823.726	50.668.929	6.196.052	16.115.340
	3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	65.595.136	12.662.442	62.158.440	83.910.661
	40/41	Vorderingen op ten hoogste één jaar	881.310.998	60.739.421	5.982.205	28.101.327
	50/53	Geldbeleggingen	98.642.110	110.695.077	80.311.357	31.446.261
	54/58	Liquide middelen	21.983.665	9.635.064	6.434.659	17.377.101
	490/1	Overlopende rekeningen	897.152.726	19.869.411	1.396.205	1.400.173
	20/58	Totaal der activa	5.604.678.989	622.430.648	184.326.910	271.560.491

PASSIVA	10/15	Eigen vermogen	3.431.935.855	346.864.160	107.832.585	131.280.401
	10	Kapitaal	2.007.201.165	44.595.270	18.711.369	22.949.326
	11	Uitgiftepremies	14.540.021	8.280	0	221.443
	12	Herwaarderingsmeerwaarden	463.294.073	109.932.586	2.107.039	4.150.855
	13	Reserves	942.716.181	97.717.005	85.323.978	57.425.831
	140	Overgedragen winst	2.674.487	247.894	974.238	0
	141	Overgedragen verlies (-)	-130.078	-409.945	-977.159	0
	15	Kapitaalsubsidies	1.640.006	94.773.070	1.693.120	46.532.946
	16	Voorzieningen en uitgestelde belast.	63.177.907	91.947.541	38.956.653	43.022.585
	17/49	Schulden	2.109.565.227	183.618.948	37.537.674	97.257.503
	17	Schulden op meer dan één jaar	198.826.365	73.779.493	19.554.260	55.114.217
	42/48	Schulden op ten hoogste één jaar	1.776.692.637	94.716.455	16.989.262	39.030.621
	492/3	Overlopende rekeningen	134.046.225	15.123.000	994.152	3.112.665
	10/49	Totaal der passiva	5.604.678.989	622.430.649	184.326.912	271.560.489

1998			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
ACTIVA	20/28	Vaste activa	4.368.255.443	384.201.660	31.154.641	144.849.964
	20	Oprichtingskosten	1.274.173	0	0	0
	21	Immateriële vaste activa	7.890.026	7.255.327	2.450	299.417
	22/27	Materiële vaste activa	4.202.813.845	376.306.546	30.135.459	140.509.900
	28	Financiële vaste activa	156.277.399	639.787	1.016.732	4.040.647
	29/58	Vlottende activa	2.349.497.498	233.711.900	196.767.463	207.270.397
	29	Vorderingen op meer dan één jaar	162.570.272	36.729.184	6.732.891	10.899.238
	3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	69.736.164	22.463.286	67.278.939	87.288.308
	40/41	Vorderingen op ten hoogste één jaar	740.651.996	50.363.657	9.144.472	38.002.108
	50/53	Geldbeleggingen	87.449.961	76.058.328	107.144.733	58.532.697
	54/58	Liquide middelen	20.954.316	8.169.877	4.973.338	10.757.574
	490/1	Overlopende rekeningen	1.268.134.789	39.927.568	1.493.090	1.790.472
	20/58	Totaal der activa	6.717.752.941	617.913.560	227.922.104	352.120.361

PASSIVA	10/15	Eigen vermogen	4.152.521.382	360.552.373	162.585.174	153.868.412
	10	Kapitaal	2.420.781.730	48.774.647	23.340.277	31.981.322
	11	Uitgiftepremies	82.806.204	8.280	0	223.773
	12	Herwaarderingsmeerwaarden	451.874.327	101.888.725	2.634.951	6.446.519
	13	Reserves	1.194.178.772	143.604.034	131.441.669	77.813.943
	140	Overgedragen winst	1.498.954	968.911	3.814.048	0
	141	Overgedragen verlies (-)	-206.267	0	0	0
	15	Kapitaalsubsidies	1.587.662	65.307.776	1.354.229	37.402.855
	16	Voorzieningen en uitgestelde belast.	76.938.828	74.791.151	33.771.343	50.454.594
	17/49	Schulden	2.488.292.735	182.570.036	31.565.592	147.797.353
	17	Schulden op meer dan één jaar	172.160.684	64.981.613	6.977.018	85.916.956
	42/48	Schulden op ten hoogste één jaar	2.175.278.468	97.293.775	23.082.103	59.117.938
	492/3	Overlopende rekeningen	140.853.583	20.294.648	1.506.471	2.762.459
	10/49	Totaal der passiva	6.717.752.945	617.913.560	227.922.109	352.120.359

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	158.338.759	18.349.856	1.682.546	5.515	24.718.153	4.279.483.381
	26.272	94.736	0	2.677	0	1.106.852
	2.559.750	0	0	0	97.755	13.449.474
	155.710.540	18.246.064	1.556.567	2.838	24.329.152	4.202.594.738
	42.197	9.056	125.979	0	291.246	62.332.317
	73.180.328	19.158.970	1.178.837	131.113.450	20.993.406	2.852.233.477
	3.344.940	385.464	0	123.863.561	4.723.851	242.121.863
	4.148.270	103.721	7.300	0	327.979	228.913.949
	19.213.197	12.629.811	456.398	1.149.256	9.476.169	1.019.058.782
	35.700.199	4.903.157	624.121	2.300.618	4.529.335	369.152.235
	9.928.339	893.942	52.484	3.795.888	1.578.214	71.679.356
	845.383	242.875	38.534	4.127	357.858	921.307.292
	231.519.087	37.508.826	2.861.383	131.118.965	45.711.559	7.131.716.858

	144.618.738	18.221.317	2.321.904	4.860.711	18.625.940	4.206.561.611
	35.317.957	2.582.248	1.305.482	3.456.398	9.611.253	2.145.730.468
	746.255	0	0	0	0	15.515.999
	13.539.371	4.826.890	753.383	0	1.454.947	600.059.144
	31.705.611	1.992.364	97.822	95.796	2.812.940	1.219.887.528
	5.375.370	97.205	74.679	1.309.674	370.307	11.123.854
	-2.943.502	-745.421	-113.973	-1.157	-216.262	-5.537.497
	60.877.676	9.468.031	204.511	0	4.592.755	219.782.115
	12.687.071	1.167.411	0	0	206.501	251.165.669
	74.213.282	18.120.095	539.477	126.258.255	26.879.119	2.673.989.580
	37.428.141	3.942.833	303.347	115.087.236	14.336.553	518.372.445
	35.381.584	13.573.121	212.552	7.858.736	11.695.726	1.996.150.694
	1.403.557	604.141	23.578	3.312.283	846.840	159.466.441
	231.519.091	37.508.823	2.861.381	131.118.966	45.711.560	7.131.716.860

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	235.775.807	30.087.462	1.438.061	306.378.759	23.858.050	5.525.999.847
	69.143	142.183	0	0	0	1.485.499
	1.811.216	0	0	0	606.328	17.864.764
	232.462.416	29.939.891	1.437.795	0	22.851.159	5.036.457.011
	1.433.032	5.388	266	306.378.759	400.563	470.192.573
	104.975.173	33.212.862	1.398.880	204.410.324	23.549.912	3.354.794.409
	4.686.939	0	0	166.498.429	3.989.448	392.106.401
	6.399.336	95.057	3.743	0	643.657	253.908.490
	47.530.566	26.645.175	516.093	19.531.481	14.513.756	946.899.304
	21.305.670	4.410.826	713.396	12.799.541	2.804.960	371.220.112
	15.710.267	1.804.223	146.647	3.250.655	1.329.659	67.096.556
	9.342.395	257.581	19.001	2.330.218	268.432	1.323.563.546
	340.750.980	63.300.324	2.836.941	510.789.083	47.407.962	8.880.794.256

	160.615.173	24.514.149	2.418.626	12.741.621	20.846.500	5.050.663.410
	61.261.376	2.594.289	1.305.482	3.571.520	10.143.630	2.603.754.273
	897.316	0	0	34.260	0	83.969.833
	15.470.292	2.418.620	756.331	0	2.210.626	583.700.391
	47.706.824	3.619.723	180.201	8.905.915	5.103.698	1.612.554.779
	2.604.301	0	149.315	229.926	505.391	9.770.846
	-5.418.596	-2.368.885	-146.938	0	-898.258	-9.038.944
	38.093.660	18.250.402	174.235	0	3.781.413	165.952.232
	19.618.648	736.162	0	0	282.599	256.593.325
	160.517.158	38.050.012	418.316	498.047.462	26.278.865	3.573.537.529
	90.171.864	7.564.024	204.387	394.597.129	9.349.497	831.923.172
	69.167.021	29.907.281	180.199	95.796.010	14.964.713	2.564.787.508
	1.178.273	578.707	33.730	7.654.323	1.964.655	176.826.849
	340.750.979	63.300.323	2.836.942	510.789.083	47.407.964	8.880.794.264

2002			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering	
ACTIVA	20/28	Vaste activa	5.305.437.901	456.884.173	73.135.178	187.926.070	
	20	Oprichtingskosten	513.225	0	0	0	
	21	Immateriële vaste activa	13.792.538	22.354.256	85.540	199.327	
	22/27	Materiële vaste activa	4.744.700.034	434.040.405	71.775.827	182.578.534	
	28	Financiële vaste activa	546.432.104	489.512	1.273.811	5.148.209	
	29/58	Vlottende activa	3.059.420.165	205.358.454	231.261.236	285.564.090	
	29	Vorderingen op meer dan één jaar	274.693.376	6.331.447	8.179.939	2.269.281	
	3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	71.089.360	24.405.317	109.552.571	97.710.159	
	40/41	Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.098.798.499	56.288.854	13.053.387	52.520.635	
	50/53	Geldbeleggingen	79.563.470	75.492.525	95.073.806	96.975.378	
	54/58	Liquide middelen	12.457.045	5.529.354	4.774.542	23.372.536	
	490/1	Overlopende rekeningen	1.522.818.415	37.310.958	626.991	12.716.100	
	20/58	Totaal der activa	8.364.858.066	662.242.627	304.396.414	473.490.160	
PASSIVA	10/15	Eigen vermogen	5.104.514.594	361.246.166	241.839.129	190.225.279	
	10	Kapitaal	2.563.243.740	69.740.031	73.551.101	33.019.128	
	11	Uitgiftepremies	104.216.720	24.732	19.413	223.773	
	12	Herwaarderingsmeerwaarden	498.903.481	93.902.045	3.177.554	11.499.593	
	13	Reserves	1.469.207.321	156.162.324	153.354.297	109.344.588	
	140	Overgedragen winst	465.400.392	762.345	10.296.609	3.175.424	
	141	Overgedragen verlies (-)	0	0	0	0	
	15	Kapitaalsubsidies	3.542.940	40.654.690	1.440.155	32.962.773	
	16	Voorzieningen en uitgestelde belast.	81.729.970	50.510.877	28.825.384	70.234.923	
	17/49	Schulden	3.178.613.502	250.485.585	33.731.901	213.029.958	
	17	Schulden op meer dan één jaar	304.399.637	78.435.366	9.702.502	137.975.646	
	42/48	Schulden op ten hoogste één jaar	2.835.717.866	154.245.528	19.738.783	73.331.884	
	492/3	Overlopende rekeningen	38.495.999	17.804.691	4.290.616	1.722.428	
	10/49	Totaal der passiva	8.364.858.066	662.242.628	304.396.414	473.490.160	

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	314.938.056	32.438.049	3.108.166	354.621.021	38.165.724	6.766.654.339
	6.678	1.786	548	0	0	522.236
	43.267.728	30.738	98.563	0	655.741	80.484.432
	270.468.444	32.399.677	3.005.319	1.785	36.857.783	5.775.827.807
	1.195.207	5.849	3.737	354.619.236	652.200	909.819.864
	163.453.055	50.975.728	2.392.807	271.464.221	30.790.637	4.300.680.393
	7.115.263	0	5.623	221.932.440	90.221	520.617.589
	7.075.599	73.438	3.417	0	254.394	310.164.254
	60.001.415	46.882.358	676.432	27.307.744	22.388.586	1.377.917.910
	47.724.143	2.178.636	735.260	10.124.097	1.324.105	409.191.419
	27.285.868	945.537	821.277	6.660.604	5.949.224	87.795.988
	14.250.768	895.760	150.798	5.439.336	784.107	1.594.993.234
	478.391.111	83.413.777	5.500.972	626.085.242	68.956.361	11.067.334.732
	200.246.011	29.299.866	3.970.003	37.385.586	30.907.815	6.199.634.448
	85.430.384	3.906.193	1.628.376	26.569.610	10.454.921	2.867.543.482
	1.101.744	125.310	0	34.260	0	105.745.953
	22.624.091	2.976.199	794.039	0	3.984.093	637.861.095
	65.940.932	4.681.788	391.954	10.329.266	13.995.011	1.983.407.482
	7.005.043	108.153	172.250	452.450	0	487.372.666
	-10.579.739	-591.323	-202.105	0	-1.237.574	-12.610.741
	28.723.555	18.093.547	1.185.488	0	3.711.364	130.314.512
	54.763.935	438.269	279.748	0	1.752.742	288.535.848
	223.381.166	53.675.642	1.251.222	588.699.656	36.295.804	4.579.164.436
	130.891.273	6.574.981	320.510	297.049.853	14.891.087	980.240.855
	86.503.242	46.417.631	797.202	286.518.422	19.804.670	3.523.075.228
	5.986.651	683.031	133.510	5.131.381	1.600.047	75.848.354
	478.391.112	83.413.777	5.500.972	626.085.242	68.956.361	11.067.334.732

Bijlage 5

Overzicht resultatenrekening en -verwerking per sector 1987 → 2002

1987			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
RESULTATENREKENING	70/74	Bedrijfsopbrengsten	2.663.526.848	131.769.647	44.720.344	33.641.120
	70	Omzet	2.611.466.616	124.041.138	44.284.217	27.742.440
	71	Wijz. i/d voorr. goed. in bew., gereed prod. en best. in uitv.	3.344.295	-195.742	-3.923.274	-187.352
	72	Geproduceerde vaste activa	33.794.987	5.755.240	0	60.837
	74	Andere bedrijfsopbrengsten	14.920.950	2.169.011	4.359.401	6.025.195
	60/64	Bedrijfskosten	2.060.558.602	130.735.258	43.967.549	30.860.430
	60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.449.705.866	26.450.757	41.446.060	15.107.955
	61	Diensten en diverse goederen	404.584.444	24.990.825	497.363	2.723.316
	62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	47.204.767	53.190.790	2.565.788	7.448.429
	630	Afschr. en waardevermind. op oprichtingskosten, IVA, MVA	149.975.804	22.145.697	321.623	4.372.418
	631/4	Waardevermind. op voorr., best. in uitv. en handelsvord.	2.824.698	31.904	-2.402.632	101.904
	635/7	Voorzieningen voor risico's en kosten	3.354.803	3.640.024	745.079	298.983
	640/8	Andere bedrijfskosten	2.908.220	285.261	794.268	807.425
	70/74-60/64	Bedrijfsresultaat	602.968.246	1.034.389	752.795	2.780.690
	75	Financiële opbrengsten	31.618.163	26.164.162	1.042.950	6.165.259
	65	Financiële kosten	25.914.672	17.334.815	588.910	5.860.446
	75-65	Financieel resultaat	5.703.491	8.829.347	454.040	304.813
	76	Uitzonderlijke opbrengsten	3.589.810	15.603.745	1.425.728	227.435
	66	Uitzonderlijke kosten	5.194.120	10.332.994	139.551	88.179
	76-66	Uitzonderlijk resultaat	-1.604.310	5.270.751	1.286.177	139.256
RESULTAATVERWERKING	67/77	Belasting op het resultaat	-3.028.265	-1.174.058	-69.318	-174.400
	70/67-67/70	Resultaat van het boekjaar	604.039.162	13.960.429	2.423.694	3.050.359
	70/69-69/70	Te best. Winstsaldo / Te verw. verliessaldo (-)	604.434.661	13.814.196	2.561.597	3.175.254
	790	Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1.059.430	0	137.903	124.895
	690	Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	-663.931	-146.233	0	0
	791/2	Onttrekking aan het eigen vermogen	1.094.771	0	1.027.905	0
	691/2	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	-35.366.279	-10.426.943	-4.062.830	-2.963.684
	693	Over te dragen winst (-)	-600.404	0	-255.603	-156.907
	793	Over te dragen verlies	73.455	0	897.428	0
	794	Tussenkost van de vennoten in het verlies	727.642	0	0	0
	694/6	Uit te keren winst (-)	-570.363.859	-3.387.256	-168.493	-54.661

1990			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
RESULTATENREKENING	70/74	Bedrijfsopbrengsten	3.052.528.697	169.874.798	28.157.588	55.034.937
	70	Omzet	2.998.972.267	154.034.341	29.431.221	48.282.169
	71	Wijz. i/d voorr. goed. in bew., gereed prod. en best. in uitv.	1.322.087	-98.433	-4.437.292	658.474
	72	Geproduceerde vaste activa	35.442.891	8.435.253	0	208.683
	74	Andere bedrijfsopbrengsten	16.791.452	7.503.637	3.163.659	5.885.611
	60/64	Bedrijfskosten	2.359.943.803	178.252.562	24.907.623	48.116.454
	60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.649.366.010	38.034.584	13.117.092	22.768.690
	61	Diensten en diverse goederen	457.328.814	36.992.657	1.073.031	5.421.240
	62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	55.727.794	63.564.677	3.471.162	9.580.406
	630	Afschr. en waardevermind. op oprichtingskosten, IVA, MVA	188.306.196	29.575.314	396.499	5.371.766
	631/4	Waardevermind. op voorr., best. in uitv. en handelsvord.	1.866.794	104.803	2.231.709	177.467
	635/7	Voorzieningen voor risico's en kosten	5.763.439	9.614.189	3.477.531	4.002.285
	640/8	Andere bedrijfskosten	1.584.756	366.338	1.140.599	794.600
	70/74-60/64	Bedrijfsresultaat	692.584.894	-8.377.764	3.249.965	6.918.483
	75	Financiële opbrengsten	53.236.509	32.778.049	3.184.737	7.106.008
	65	Financiële kosten	22.944.447	13.652.342	1.212.956	4.505.289
	75-65	Financieel resultaat	30.292.062	19.125.707	1.971.781	2.600.719
	76	Uitzonderlijke opbrengsten	2.354.144	1.670.692	887.307	563.179
	66	Uitzonderlijke kosten	9.459.586	3.131.414	434.282	485.735
	76-66	Uitzonderlijk resultaat	-7.105.442	-1.460.722	453.025	77.444
RESULTAATVERWERKING	67/77	Belasting op het resultaat	-8.735.143	-725.165	-136.657	-576.398
	70/67-67/70	Resultaat van het boekjaar	706.810.036	8.562.056	5.538.114	9.020.248
	70/69-69/70	Te best. Winstsaldo / Te verw. verliessaldo (-)	707.639.750	8.562.056	5.539.444	8.706.458
	790	Overgedragen winst van het vorige boekjaar	942.374	0	605.761	0
	690	Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	-112.660	0	-604.431	-313.790
	791/2	Onttrekking aan het eigen vermogen	10.685.951	0	0	0
	691/2	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	-20.993.335	-3.853.587	-6.625.004	-8.607.071
	693	Over te dragen winst (-)	-694.258	-247.894	-665.393	-43.383
	793	Over te dragen verlies	0	0	2.021.288	0
	794	Tussenkost van de vennoten in het verlies	0	0	0	0
	694/6	Uit te keren winst (-)	-696.638.105	-4.460.579	-270.333	-55.999

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	41.608.933	13.389.069	343.988	0	9.546.861	2.938.546.810
	37.246.160	12.032.235	330.420	0	7.572.101	2.864.715.327
	-114	0	0	0	0	-962.187
	0	0	0	0	0	39.611.064
	4.362.887	1.356.834	13.568	0	1.974.760	35.182.606
	45.823.308	13.158.942	806.661	21.905	9.068.843	2.335.001.498
	2.401.597	1.030.027	101.612	0	3.925.407	1.540.169.281
	15.726.591	1.086.435	189.628	10.936	1.332.328	451.141.866
	13.090.477	10.211.938	411.906	10.969	2.273.763	136.408.827
	11.792.056	765.957	106.983	0	1.536.055	191.016.593
	733	636	0	0	-254	556.989
	978.361	42.739	-3.879	0	-2.471	9.053.639
	1.833.493	21.210	411	0	4.015	6.654.303
	-4.214.375	230.127	-462.673	-21.905	478.018	603.545.312
	7.551.505	977.903	23.477	5.745.044	512.120	79.800.583
	3.567.885	909.848	8.816	4.049.637	813.258	59.048.287
	3.983.620	68.055	14.661	1.695.407	-301.138	20.752.296
	792.334	138.778	913	0	22.009	21.800.752
	459.912	664.610	146	0	1.126	16.880.638
	332.422	-525.832	767	0	20.883	4.920.114
	-187.069	0	-1.327	-20.468	-52.210	-4.707.115
	-85.402	-227.650	-448.572	1.653.034	145.553	624.510.607
	1.338.650	-201.682	-449.457	1.653.034	441.784	626.768.037
	2.917.675	89.545	0	0	797.494	5.126.942
	-1.493.623	-63.577	-885	0	-501.263	-2.869.512
	0	50.272	19.929	332.594	65.525	2.590.996
	-1.858.056	0	0	-1.417.703	-125.290	-56.220.785
	-1.673.035	-11.360	0	0	-829.844	-3.527.153
	888.511	99.418	0	0	447.829	2.406.641
	1.975.136	63.351	429.529	0	0	3.195.658
	-671.199	0	0	-567.927	0	-575.213.395

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	59.726.239	17.629.519	453.980	0	27.454.318	3.410.860.076
	51.794.415	15.884.269	440.141	0	11.318.691	3.310.157.514
	38.300	2.535	0	0	0	-2.514.329
	0	0	0	0	0	44.086.827
	7.893.524	1.742.715	13.839	0	16.135.627	59.130.064
	66.004.969	17.724.571	995.512	41.008	26.505.405	2.722.491.907
	6.781.963	979.421	108.898	0	13.878.239	1.745.034.897
	20.934.359	1.792.238	221.091	25.825	3.321.413	527.110.668
	17.934.987	13.611.742	543.455	15.183	6.937.176	171.386.582
	13.601.035	1.006.538	121.347	0	1.961.713	240.340.408
	55.388	295.430	0	0	46.926	4.778.517
	1.450.180	30.987	0	0	270.803	24.609.414
	5.247.057	8.215	721	0	89.135	9.231.421
	-6.278.730	-95.052	-541.532	-41.008	948.913	688.368.169
	9.088.486	908.832	75.887	8.396.145	537.669	115.312.322
	3.161.755	883.476	38.266	5.983.825	1.016.685	53.399.041
	5.926.731	25.356	37.621	2.412.320	-479.016	61.913.281
	264.443	104.747	8.101	0	20.244	5.872.857
	519.108	71.235	1.489	0	356.364	14.459.213
	-254.665	33.512	6.612	0	-336.120	-8.586.356
	-105.603	-5.693	-1.050	-4.755	-17.286	-10.307.750
	-712.267	-41.877	-498.349	2.366.557	116.491	731.161.009
	334.240	-941.331	-550.964	2.366.557	315.529	731.971.739
	2.203.342	42.781	0	0	477.936	4.272.194
	-1.156.835	-942.235	-52.615	0	-278.898	-3.461.464
	85.160	0	25.105	304.042	0	11.100.258
	-1.434.587	-51.718	0	-1.969.638	-169.242	-43.704.182
	-2.769.397	-30.872	-30.106	0	-398.486	-4.879.789
	1.705.391	841.295	26.024	0	252.195	4.846.193
	2.488.037	182.625	529.938	0	0	3.200.600
	-408.850	0	0	-700.961	0	-702.534.827

1994			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
RESULTATENREKENING	70/74	Bedrijfsopbrengsten	3.693.986.093	232.511.001	30.372.027	107.070.200
	70	Omzet	3.618.120.702	213.752.669	27.412.203	95.002.026
	71	Wijz. i/d voorr. goed. in bew., gereed prod. en best. in uitv.	6.935.632	716.356	-1.036.226	3.511.503
	72	Geproduceerde vaste activa	40.003.633	13.467.412	0	518.149
	74	Andere bedrijfsopbrengsten	28.926.126	4.574.564	3.996.050	8.038.522
	60/64	Bedrijfskosten	2.736.022.772	243.951.078	22.154.856	96.915.913
	60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.875.236.807	63.337.221	14.620.872	44.623.347
	61	Diensten en diverse goederen	548.523.190	61.694.026	1.241.976	13.001.874
	62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	72.353.539	75.008.736	4.608.711	18.853.866
	630	Afschr. en waardevermind. op oprichtingskosten, IVA, MVA	238.943.118	32.521.724	519.116	10.628.769
	631/4	Waardevermind. op voorr., best. in uitv. en handelsvord.	4.494.981	117.098	145.330	341.646
	635/7	Voorzieningen voor risico's en kosten	-5.079.384	6.851.979	-21.948	5.591.016
	640/8	Andere bedrijfskosten	1.550.521	4.420.294	1.040.799	3.875.395
	70/74-60/64	Bedrijfsresultaat	957.963.321	-11.440.077	8.217.171	10.154.287
	75	Financiële opbrengsten	42.784.997	29.127.815	4.757.641	7.561.290
	65	Financiële kosten	18.758.988	14.498.367	761.761	4.690.909
	75-65	Financieel resultaat	24.026.009	14.629.448	3.995.880	2.870.381
	76	Uitzonderlijke opbrengsten	3.889.214	739.962	1.020.883	315.172
	66	Uitzonderlijke kosten	4.797.797	594.976	-3.990	200.931
	76-66	Uitzonderlijk resultaat	-908.583	144.986	1.024.873	114.241
RESULTAATVERWERKING	67/77	Belasting op het resultaat	-12.660.174	-279.991	-280.749	-1.022.742
	70/67-67/70	Resultaat van het boekjaar	968.421.356	3.054.366	12.957.175	12.116.167
	70/69-69/70	Te best. Winstsaldo / Te verw. verliessaldo (-)	970.071.103	3.054.366	14.352.228	12.116.167
	790	Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1.737.367	0	2.622.183	0
	690	Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	-87.620	0	-1.227.130	0
	791/2	Onttrekking aan het eigen vermogen	22.560.818	5.105.449	0	10.164
	691/2	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	-51.501.077	-1.873.667	-13.936.792	-11.958.379
	693	Over te dragen winst (-)	-2.674.488	-247.894	-974.238	0
	793	Over te dragen verlies	130.078	409.945	977.159	0
	794	Tussenkost van de vennoten in het verlies	0	0	0	0
	694/6	Uit te keren winst (-)	-938.586.442	-6.448.195	-418.363	-167.948

1998			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
RESULTATENREKENING	70/74	Bedrijfsopbrengsten	4.268.902.389	284.175.577	39.005.529	150.000.448
	70	Omzet	4.184.737.764	265.973.910	32.020.988	137.758.305
	71	Wijz. i/d voorr. goed. in bew., gereed prod. en best. in uitv.	-12.641.633	1.762.917	3.658.724	577.403
	72	Geproduceerde vaste activa	57.296.250	12.686.460	0	369.982
	74	Andere bedrijfsopbrengsten	39.510.008	3.752.290	3.325.817	11.294.758
	60/64	Bedrijfskosten	3.097.264.316	284.497.043	30.352.449	140.978.960
	60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	2.083.018.318	77.238.217	20.672.258	34.785.801
	61	Diensten en diverse goederen	626.782.817	69.838.942	2.355.049	39.532.409
	62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	88.678.148	87.110.205	5.775.126	29.097.991
	630	Afschr. en waardevermind. op oprichtingskosten, IVA, MVA	289.198.736	34.065.854	714.540	16.886.345
	631/4	Waardevermind. op voorr., best. in uitv. en handelsvord.	7.205.903	845.524	-8.856	692.011
	635/7	Voorzieningen voor risico's en kosten	1.186.427	6.741.848	459.076	6.842.289
	640/8	Andere bedrijfskosten	1.193.967	8.656.453	385.256	13.142.114
	70/74-60/64	Bedrijfsresultaat	1.171.638.073	-321.466	8.653.080	9.021.488
	75	Financiële opbrengsten	38.166.879	19.676.173	5.794.363	8.523.493
	65	Financiële kosten	10.268.384	7.419.782	380.590	5.825.329
	75-65	Financieel resultaat	27.898.495	12.256.391	5.413.773	2.698.164
	76	Uitzonderlijke opbrengsten	12.875.912	3.892.169	177.832	147.301
	66	Uitzonderlijke kosten	5.576.959	1.315.174	39.970	967.252
	76-66	Uitzonderlijk resultaat	7.298.953	2.576.995	137.862	-819.951
RESULTAATVERWERKING	67/77	Belasting op het resultaat	-13.790.051	-171.691	-50.219	-80.440
	70/67-67/70	Resultaat van het boekjaar	1.193.046.221	14.340.229	14.154.496	10.819.261
	70/69-69/70	Te best. Winstsaldo / Te verw. verliessaldo (-)	1.194.082.519	14.579.454	17.944.017	9.271.581
	790	Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1.288.923	239.225	3.789.521	0
	690	Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	-252.625	0	0	-1.547.680
	791/2	Onttrekking aan het eigen vermogen	16.783.993	333.624	0	1.662.110
	691/2	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	-66.823.219	-7.112.797	-10.560.462	-10.641.750
	693	Over te dragen winst (-)	-1.498.954	-968.911	-3.814.048	0
	793	Over te dragen verlies	206.267	0	0	0
	794	Tussenkost van de vennoten in het verlies	0	0	0	0
	694/6	Uit te keren winst (-)	-1.142.750.618	-6.831.373	-3.569.506	-291.937

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	100.243.714	23.940.144	365.299	620	39.852.565	4.228.341.663
	62.933.083	22.115.849	348.748	620	39.418.456	4.079.104.356
	-16.056	0	0	0	0	10.111.209
	0	0	0	0	0	53.989.194
	37.326.687	1.824.295	16.551	0	434.109	85.136.904
	103.417.350	24.003.609	1.002.889	94.353	38.825.291	3.266.388.111
	10.094.381	1.106.693	141.531	0	21.739.272	2.030.900.124
	42.254.855	2.197.276	58.817	64.367	2.685.032	671.721.413
	25.199.422	19.472.367	657.807	28.592	11.844.726	228.027.766
	16.403.061	955.865	140.897	1.378	2.557.412	302.671.340
	84.754	4.998	0	0	1.222	5.190.029
	3.725.093	208.228	0	0	-4.670	11.270.314
	5.655.784	58.182	3.837	16	2.297	16.607.125
	-3.173.636	-63.465	-637.590	-93.733	1.027.274	961.953.552
	10.125.453	1.054.661	54.316	14.283.471	554.800	110.304.444
	3.893.497	860.496	34.541	10.032.802	1.276.920	54.808.281
	6.231.956	194.165	19.775	4.250.669	-722.120	55.496.163
	425.599	95.420	161	0	710.441	7.196.852
	1.625.415	236.481	931	4.047.432	4.943	11.504.916
	-1.199.816	-141.061	-770	-4.047.432	705.498	-4.308.064
	-446.225	-19.995	-1.853	-5.046	-11.607	-14.728.382
	1.412.279	-30.356	-620.438	104.458	999.045	998.414.052
	3.266.650	-665.805	-674.290	1.633.627	551.798	1.003.705.844
	4.132.065	152.524	51.457	1.529.169	276.187	10.500.952
	-2.277.694	-787.973	-105.309	0	-723.434	-5.209.160
	43.639	0	0	10.295.722	34.307	38.050.099
	-4.664.437	-171.412	0	-3.184	-432.062	-84.541.010
	-5.375.370	-97.205	-74.679	-1.309.674	-370.307	-11.123.855
	2.943.502	745.421	113.973	1.157	216.262	5.537.497
	4.844.285	189.001	634.995	0	0	5.668.281
	-1.058.263	0	0	-10.617.646	0	-957.296.857

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	195.261.915	30.023.108	898.489	7.113.929	62.696.154	5.038.077.538
	134.751.668	27.407.271	493.868	0	61.790.862	4.844.934.636
	-1.053	0	0	0	0	-6.643.642
	0	0	0	0	164.800	70.517.492
	60.511.300	2.615.837	404.621	7.113.929	740.492	129.269.052
	187.363.592	30.823.758	1.238.848	238.427	62.110.099	3.834.867.492
	17.794.904	1.188.492	154.943	0	32.145.097	2.266.998.030
	97.379.916	3.265.334	225.520	157.163	10.062.839	849.599.989
	39.547.624	24.550.701	715.923	79.670	16.733.196	292.288.584
	24.669.775	1.501.254	142.265	671	2.871.847	370.051.287
	172.476	6.197	0	0	2.774	8.916.029
	-1.875.633	205.630	0	0	282.599	13.842.236
	9.674.530	106.150	197	923	11.747	33.171.337
	7.898.323	-800.650	-340.359	6.875.502	586.055	1.203.210.046
	7.799.966	920.700	31.695	38.151.009	521.776	119.586.054
	4.835.942	531.958	13.233	26.628.286	529.327	56.432.831
	2.964.024	388.742	18.462	11.522.723	-7.551	63.153.223
	2.278.170	101.232	0	4.826.487	25.537	24.324.640
	12.146.348	70.350	0	1.081	21.289	20.138.423
	-9.868.178	30.882	0	4.825.406	4.248	4.186.217
	-512.532	-15.227	-2.211	-5.996	61.581	-14.566.786
	481.117	-396.253	-324.108	23.217.635	644.333	1.255.982.931
	-1.519.212	-2.138.261	-341.650	23.217.635	39.957	1.255.136.040
	2.649.660	0	135.733	0	302.250	8.405.312
	-4.649.989	-1.742.008	-153.275	0	-906.626	-9.252.203
	297.818	0	0	158.959	67.976	19.304.480
	-1.313.109	-341.360	0	-2.978.191	-500.793	-100.271.681
	-2.604.301	0	-149.315	-229.926	-505.391	-9.770.846
	5.418.596	2.368.885	146.938	0	898.258	9.038.944
	3.633.449	110.737	344.027	22.709	0	4.110.922
	-3.913.234	0	0	-20.191.183	0	-1.177.547.851

2002			Energie	Water	Streek-ontwikkeling	Streekontw. met afvalverwijdering
RESULTATENREKENING	70/74	Bedrijfsopbrengsten	4.094.839.452	342.667.779	45.492.116	187.173.730
	70	Omzet	3.933.549.825	316.681.889	27.218.270	166.825.960
	71	Wijz. i/d voorr. goed. in bew., gereed prod. en best. in uitv.	-9.438.919	2.198.067	12.779.131	5.084.202
	72	Geproduceerde vaste activa	81.171.905	15.027.472	0	437.883
	74	Andere bedrijfsopbrengsten	89.556.641	8.760.351	5.494.715	14.825.686
	60/64	Bedrijfskosten	3.265.871.577	336.377.634	45.387.494	181.172.248
	60	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	2.084.732.007	84.527.275	32.149.051	50.716.341
	61	Diensten en diverse goederen	668.714.384	78.602.764	2.879.383	52.411.756
	62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	117.798.205	113.888.262	6.940.741	41.598.109
	630	Afschr. en waardevermind. op oprichtingskosten, IVA, MVA	330.093.921	39.232.760	980.446	20.891.573
	631/4	Waardevermind. op voorr., best. in uitv. en handelsvord.	28.621.448	1.382.496	487.904	862.499
	635/7	Voorzieningen voor risico's en kosten	22.659.478	6.228.128	517.103	3.611.787
	640/8	Andere bedrijfskosten	13.252.135	12.515.950	1.432.867	11.080.183
	70/74-60/64	Bedrijfsresultaat	828.967.875	6.290.145	104.621	6.001.482
	75	Financiële opbrengsten	118.583.600	7.430.229	6.705.781	9.620.396
	65	Financiële kosten	40.071.304	4.791.765	508.458	7.170.780
	75-65	Financieel resultaat	78.512.296	2.638.463	6.197.323	2.449.616
	76	Uitzonderlijke opbrengsten	576.326.421	920.254	1.457.537	2.785.454
	66	Uitzonderlijke kosten	6.377.490	3.700.197	78.763	752.581
	76-66	Uitzonderlijk resultaat	569.948.931	-2.779.944	1.378.774	2.032.873
RESULTAATVERWERKING	67/77	Belasting op het resultaat	-20.761.480	-242.926	-110.117	-87.565
	70/67-67/70	Resultaat van het boekjaar	1.456.667.623	5.905.739	7.570.601	10.396.406
	70/69-69/70	Te best. Winstsaldo / Te verw. verliessaldo (-)	1.510.608.377	6.852.132	17.580.463	10.396.406
	790	Overgedragen winst van het vorige boekjaar	54.325.220	1.064.025	10.009.862	0
	690	Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	-384.466	-117.633	0	0
	791/2	Onttrekking aan het eigen vermogen	31.796.462	5.765.449	886.946	177.168
	691/2	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	-76.529.351	-3.560.202	-5.687.155	-6.238.730
	693	Over te dragen winst (-)	-465.400.392	-762.345	-10.296.609	-3.175.425
	793	Over te dragen verlies	0	0	0	0
	794	Tussenkost van de vennoten in het verlies	0	0	0	0
	694/6	Uit te keren winst (-)	-1.000.475.058	-8.295.034	-2.483.646	-1.159.420

	Afvalverwijdering	Medico-sociale instellingen	Sport-infrastructuur	Financierings-intercommunales	Overige activiteiten	TOTAAL van alle sectoren
	258.875.951	37.917.115	2.602.601	7.572.035	102.711.368	5.079.852.147
	187.372.078	33.663.350	1.921.459	0	102.100.567	4.769.333.397
	38.963	0	0	0	0	10.661.444
	0	0	0	0	0	96.637.260
	71.464.910	4.253.765	681.143	7.572.035	610.801	203.220.045
	246.492.304	39.571.265	2.973.194	587.178	100.125.586	4.218.558.480
	24.774.918	1.367.247	209.163	0	40.619.535	2.319.095.537
	126.298.370	3.916.337	946.763	498.612	14.968.107	949.236.475
	50.002.283	31.502.731	1.342.441	85.996	40.201.408	403.360.177
	32.511.744	2.350.678	318.382	1.383	4.001.244	430.382.130
	315.126	-730	8.958	0	7.149	31.684.850
	-3.298.147	-101.049	52.934	0	232.727	29.902.961
	15.888.011	536.051	94.553	1.187	95.416	54.896.351
	12.383.647	-1.654.150	-370.593	6.984.857	2.585.782	861.293.666
	7.043.992	1.060.224	111.759	33.552.967	488.332	184.597.279
	8.799.799	372.249	54.710	15.562.752	817.229	78.149.046
	-1.755.807	687.974	57.049	17.990.215	-328.897	106.448.233
	10.275.499	224.439	15.163	0	194.878	592.199.644
	10.800.843	54.566	105.923	0	242.548	22.112.911
	-525.344	169.873	-90.760	0	-47.671	570.086.733
	-472.319	-6.508	-2.000	-12.203	-26.806	-21.721.922
	9.630.177	-802.811	-406.304	24.962.869	2.182.409	1.516.106.711
	7.111.465	-779.868	-453.093	25.460.458	2.151.416	1.578.927.755
	6.567.653	70.386	144.810	497.589	904.883	73.584.427
	-9.086.365	-50.712	-191.600	0	-935.876	-10.766.652
	1.543.017	0	0	2.092	0	40.171.134
	-4.664.821	-217.365	-22.028	-2.486.571	-3.432.472	-102.838.694
	-7.005.042	-108.153	-172.250	-452.450	0	-487.372.666
	10.579.739	591.323	202.105	0	1.237.573	12.610.740
	0	514.063	445.266	0	43.482	1.002.811
	-7.564.360	0	0	-22.523.528	0	-1.042.501.046

Bijlage 6 **Overzicht ratio's per sector 1987 → 2002**

1987	Sector energie	Sector water	Sector streek-ontwikkeling	Sector streekontwikkeling met afvalactiviteiten	
LIQUIDITEITSRATIO'S					
Current ratio	1,14	2,43	6,77	4,03	
Acid test of quick ratio	0,60	2,29	1,71	2,19	
SOLVABILITEITSRATIO'S					
Solvabiliteitsratio (fin. onafhank.) (%)	61 %	62 %	33 %	42 %	
Zelffinancieringsgraad	10 %	11 %	19 %	14 %	
Dekking VV op lange termijn dr cashflow	221 %	19 %	0 %	11 %	
Dekking totaal VV door cashflow	51 %	14 %	0 %	9 %	
RENTABILITEITSRATIO'S					
Netto rend. EV	26 %	4 %	5 %	5 %	
Netto rend. vd act. vr fin.kost. en bel.	16 %	5 %	2 %	6 %	
TOEGEVOEGDE WAARDE RATIO'S					
Aandeel vh personeel id toegev. waarde	6 %	66 %	92 %	47 %	
Aandeel niet-kaskosten id toegev. waarde	19 %	32 %	-48 %	30 %	
Aandeel vd fin. lasten id toegev. waarde	3 %	15 %	21 %	37 %	
Aandeel vh toegevoegd (bedrijfs)result.	75 %	1 %	27 %	18 %	
OVERIGE ALGEMENE RATIO'S					
Afschrijvingsgraad MVA (%)	42 %	48 %	16 %	37 %	
Financ. LT-schulden tov boekw. MVA (%)	7 %	30 %	473 %	104 %	
Financ. LT-schulden tov vaste activa (%)	7 %	30 %	456 %	101 %	

1990	Sector energie	Sector water	Sector streek-ontwikkeling	Sector streekontwikkeling met afvalactiviteiten	
LIQUIDITEITSRATIO'S					
Current ratio	1,09	2,48	4,66	4,18	
Acid test of quick ratio	0,57	2,48	2,21	2,54	
SOLVABILITEITSRATIO'S					
Solvabiliteitsratio (fin. onafhank.) (%)	61 %	61 %	47 %	48 %	
Zelffinancieringsgraad	12 %	14 %	32 %	24 %	
Dekking VV op lange termijn dr cashflow	265 %	34 %	23 %	27 %	
Dekking totaal VV door cashflow	51 %	22 %	15 %	20 %	
RENTABILITEITSRATIO'S					
Netto rend. EV	26 %	3 %	8 %	10 %	
Netto rend. vd act. vr fin.kost. en bel.	16 %	3 %	4 %	7 %	
TOEGEVOEGDE WAARDE RATIO'S					
Aandeel vh personeel id toegev. waarde	6 %	67 %	25 %	36 %	
Aandeel niet-kaskosten id toegev. waarde	21 %	41 %	44 %	36 %	
Aandeel vd fin. lasten id toegev. waarde	2 %	9 %	2 %	17 %	
Aandeel vh toegevoegd (bedrijfs)result.	73 %	-9 %	23 %	26 %	
OVERIGE ALGEMENE RATIO'S					
Afschrijvingsgraad MVA (%)	45 %	53 %	18 %	39 %	
Financ. LT-schulden tov boekw. MVA (%)	6 %	23 %	152 %	76 %	
Financ. LT-schulden tov vaste activa (%)	6 %	23 %	144 %	76 %	

	Sector afval	Sector medico-sociale instellingen	Sector sport-infrastructuur	Sector financiering-intercommunales	Overige activiteiten
	2,01	1,80	10,37	0,54	1,77
	2,05	1,85	12,10	0,83	2,12
	69 %	68 %	88 %	25 %	48 %
	4 %	5 %	4 %	2 %	4 %
	30 %	33 %	-149 %	3 %	24 %
	21 %	16 %	-110 %	3 %	15 %
	-0 %	-1 %	-20 %	8 %	1 %
	2 %	2 %	-17 %	7 %	5 %
	56 %	91 %	781 %	-100 %	53 %
	54 %	7 %	196 %	0 %	36 %
	15 %	7 %	17 %	-37.014 %	19 %
	-18 %	2 %	-877 %	200 %	11 %
	28 %	29 %	48 %	0 %	20 %
	26 %	21 %	13 %	0 %	56 %
	26 %	20 %	13 %	0 %	54 %

	Sector afval	Sector medico-sociale instellingen	Sector sport-infrastructuur	Sector financiering-intercommunales	Overige activiteiten
	2,16	1,31	6,06	0,63	1,61
	2,14	1,37	6,55	1,23	1,63
	69 %	57 %	81 %	24 %	43 %
	7 %	3 %	5 %	6 %	3 %
	38 %	34 %	-101 %	3 %	25 %
	25 %	10 %	-72 %	3 %	14 %
	-1 %	-0 %	-23 %	9 %	1 %
	1 %	3 %	-17 %	8 %	3 %
	56 %	92 %	438 %	-59 %	68 %
	47 %	9 %	98 %	0 %	22 %
	10 %	6 %	31 %	-23.171 %	10 %
	-20 %	-1 %	-437 %	159 %	9 %
	39 %	35 %	53 %	0 %	31 %
	23 %	21 %	23 %	0 %	61 %
	23 %	21 %	20 %	0 %	60 %

1994	Sector energie	Sector water	Sector streek-ontwikkeling	Sector streekontwikkeling met afvalactiviteiten	
LIQUIDITEITSRATIO'S					
Current ratio	1,03	1,94	8,69	3,85	
Acid test of quick ratio	0,56	1,91	5,46	1,97	
SOLVABILITEITSRATIO'S					
Solvabiliteitsratio (fin. onafhank.) (%)	61 %	56 %	59 %	48 %	
Zelffinancieringsgraad	17 %	16 %	46 %	21 %	
Dekking VV op lange termijn dr cashflow	462 %	26 %	22 %	29 %	
Dekking totaal VV door cashflow	56 %	15 %	17 %	20 %	
RENTABILITEITSRATIO'S					
Netto rend. EV	28 %	1 %	12 %	9 %	
Netto rend. vd act. vr fin.kost. en bel.	18 %	2 %	7 %	6 %	
TOEGEVOEGDE WAARDE RATIO'S					
Aandeel vh personeel id toegev. waarde	6 %	70 %	32 %	38 %	
Aandeel niet-kaskosten id toegev. waarde	19 %	37 %	4 %	34 %	
Aandeel vd fin. lasten id toegev. waarde	1 %	8 %	5 %	9 %	
Aandeel vh toegevoegd (bedrijfs)result.	75 %	-11 %	57 %	21 %	
OVERIGE ALGEMENE RATIO'S					
Afschrijvingsgraad MVA (%)	47 %	58 %	18 %	37 %	
Financ. LT-schulden tov boekw. MVA (%)	3 %	18 %	78 %	57 %	
Financ. LT-schulden tov vaste activa (%)	3 %	17 %	75 %	57 %	

1998	Sector energie	Sector water	Sector streek-ontwikkeling	Sector streekontwikkeling met afvalactiviteiten	
LIQUIDITEITSRATIO'S					
Current ratio	0,94	1,68	7,73	3,17	
Acid test of quick ratio	0,39	1,38	5,25	1,81	
SOLVABILITEITSRATIO'S					
Solvabiliteitsratio (fin. onafhank.) (%)	62 %	58 %	71 %	44 %	
Zelffinancieringsgraad	18 %	23 %	59 %	22 %	
Dekking VV op lange termijn dr cashflow	600 %	40 %	38 %	26 %	
Dekking totaal VV door cashflow	58 %	22 %	23 %	18 %	
RENTABILITEITSRATIO'S					
Netto rend. EV	29 %	4 %	9 %	7 %	
Netto rend. vd act. vr fin.kost. en bel.	18 %	3 %	6 %	5 %	
TOEGEVOEGDE WAARDE RATIO'S					
Aandeel vh personeel id toegev. waarde	6 %	64 %	36 %	38 %	
Aandeel niet-kaskosten id toegev. waarde	19 %	30 %	7 %	32 %	
Aandeel vd fin. lasten id toegev. waarde	1 %	5 %	2 %	8 %	
Aandeel vh toegevoegd (bedrijfs)result.	75 %	-0 %	54 %	12 %	
OVERIGE ALGEMENE RATIO'S					
Afschrijvingsgraad MVA (%)	50 %	61 %	18 %	42 %	
Financ. LT-schulden tov boekw. MVA (%)	2 %	14 %	21 %	60 %	
Financ. LT-schulden tov vaste activa (%)	2 %	14 %	20 %	58 %	

	Sector afval	Sector medico-sociale instellingen	Sector sport-infrastructuur	Sector financiering-intercommunales	Overige activiteiten
	1,90	1,32	4,99	0,65	1,30
	1,83	1,36	5,33	0,92	1,33
	63 %	49 %	81 %	4 %	41 %
	15 %	4 %	2 %	1 %	7 %
	46 %	27 %	-158 %	0 %	24 %
	27 %	7 %	-89 %	0 %	13 %
	1 %	-0 %	-27 %	2 %	5 %
	2 %	2 %	-21 %	8 %	5 %
	53 %	94 %	399 %	-45 %	77 %
	42 %	6 %	85 %	-2 %	17 %
	8 %	3 %	17 %	-15.735 %	8 %
	-7 %	-0 %	-387 %	147 %	7 %
	48 %	42 %	61 %	20 %	31 %
	24 %	22 %	19 %	4.055.223 %	59 %
	24 %	22 %	18 %	2.086.804 %	58 %

	Sector afval	Sector medico-sociale instellingen	Sector sport-infrastructuur	Sector financiering-intercommunales	Overige activiteiten
	1,43	1,09	6,54	0,37	1,16
	1,22	1,01	7,64	0,37	1,25
	47 %	39 %	85 %	3 %	44 %
	13 %	2 %	6 %	2 %	10 %
	32 %	16 %	-89 %	6 %	40 %
	19 %	3 %	-44 %	5 %	14 %
	0 %	-2 %	-13 %	182 %	3 %
	2 %	0 %	-11 %	8 %	3 %
	49 %	96 %	138 %	1 %	82 %
	29 %	7 %	28 %	0 %	15 %
	6 %	2 %	3 %	257 %	3 %
	10 %	-3 %	-66 %	99 %	3 %
	48 %	36 %	66 %	0 %	40 %
	39 %	23 %	14 %	0 %	41 %
	38 %	23 %	14 %	111 %	39 %

2002	Sector energie	Sector water	Sector streek-ontwikkeling	Sector streekontwikkeling met afvalactiviteiten	
LIQUIDITEITSRATIO'S					
Current ratio	0,97	1,16	9,28	3,77	
Acid test of quick ratio	0,42	0,89	5,72	2,36	
SOLVABILITEITSRATIO'S					
Solvabiliteitsratio (fin. onafhank.) (%)	61 %	55 %	79 %	40 %	
Zelffinancieringsgraad	23 %	24 %	54 %	24 %	
Dekking VV op lange termijn dr cashflow	481 %	42 %	24 %	17 %	
Dekking totaal VV door cashflow	57 %	18 %	14 %	13 %	
RENTABILITEITSRATIO'S					
Netto rend. EV	29 %	2 %	3 %	6 %	
Netto rend. vd act. vr fin.kost. en bel.	18 %	2 %	3 %	4 %	
TOEGEVOEGDE WAARDE RATIO'S					
Aandeel vh personeel id toev. waarde	9 %	63 %	66 %	50 %	
Aandeel niet-kaskosten id toev. waarde	28 %	26 %	19 %	30 %	
Aandeel vd fin. lasten id toev. waarde	2 %	3 %	4 %	8 %	
Aandeel vh toegevoegd (bedrijfs)result.	62 %	4 %	1 %	7 %	
OVERIGE ALGEMENE RATIO'S					
Afschrijvingsgraad MVA (%)	51 %	65 %	12 %	48 %	
Financ. LT-schulden tov boekw. MVA (%)	5 %	9 %	12 %	75 %	
Financ. LT-schulden tov vaste activa (%)	5 %	9 %	12 %	73 %	

	Sector afval	Sector medico-sociale instellingen	Sector sport- infrastructuur	Sector financiering- intercommunales	Overige activiteiten
	1,69	1,08	2,57	0,17	1,43
	1,56	1,08	2,80	0,15	1,50
	42 %	35 %	72 %	6 %	45 %
	13 %	5 %	7 %	2 %	19 %
	22 %	21 %	13 %	8 %	39 %
	14 %	3 %	5 %	4 %	17 %
	5 %	-3 %	-10 %	67 %	7 %
	4 %	-1 %	-7 %	7 %	4 %
	46 %	97 %	93 %	1 %	85 %
	27 %	7 %	26 %	0 %	9 %
	8 %	1 %	1 %	220 %	2 %
	12 %	-5 %	-26 %	99 %	6 %
	52 %	43 %	60 %	67 %	41 %
	47 %	20 %	11 %	15.545.947 %	40 %
	41 %	20 %	10 %	78 %	39 %

COLOFON

SAMENSTELLING

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap,
Departement EWBL,
Administratie
Binnenlandse Aangelegenheden,
Afdeling Interlokale Samenwerking
en Lokale Openbare Bedrijven

DEPOTNUMMER

D/2005/3241/189

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Guido Decoster,
directeur-generaal
Markiesstraat 1
1000 Brussel

OPGEMAAKT DOOR DE ADMINISTRATIE BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN

Eddy De Meyer, Nico De Vulder,
Gilbert Hulpiau, Karina Tastenhoye en
Martine Tobback

VORMGEVING EN DRUK

Die Keure, Brugge